

Вестник Проводу ОУН

Только для внутреннего пользования

На актуальні теми

РІК ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

У дні 24 серпня 1992 року проминув один рік від дати, коли в надвечірних годинах, по майже цілоденному засіданні Верховної Ради, зі столичного Києва пролунали на всю Україну і на весь світ такі слова Акту Проголошення Самостійності України: "Виходячи із смертельної небезпеки, що нависла була над Україною у зв'язку з державним переворотом в СРСР 19 серпня 1991 р., продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні, виходячи з прав на самовизначення, передбаченого статутами ООН та іншими міжнародно-правними документами, здійснюючи Деклярацію про державний суверенітет України ВР УРСР урочисто проголошує незалежність України та створення самостійної української держави УКРАЇНИ. Територія України є неподільною і недоторканою. Віднині на території України мають чинність виключно Конституція і Закони України. Цей акт набирає чинності з моменту його схвалення".

Текст самої постанови Верховної Ради був іще коротшим: "ВР УРСР ПОСТАНОВЛЯЄ: Проголосити 24 серпня 1991 року Україну незалежною демократичною державою. З моменту проголошення незалежності, чинними на території України є тільки її Конституція, Закони, Постанови уряду, та інші акти Законодавства Республіки. 1 грудня 1991 року провести республіканський референдум на підтвердження акту проголошення незалежності".

В цьому самому часі, виходячи з тогочасного загального положення на українській етнографічній території і приналежних до України морських вод, Верховна Рада України наділила тогочасного Президента Верховної Ради додатковими повноваженнями щодо видачі, а чи відкликання законів та рішень уряду, якщо вони не покривалися б з тогочасними конституційними положеннями. Цьому рішенню підпорядковано також поступування обласних, районних і міських Рад народних депутатів. Прийнято в цьому часі також найнеобхідніше рішення щодо основи Міністерства оборони України і приєднання цьому міністерству й урядові України до створення збройних сил України у формі Республіканської гвардії та підрозділу для охорони Верховної Ради і національного банку України. Всі військові з'єднання, розміщені в цьому часі на землях і водах України, формально підпорядковано Верховній Раді України.

Виходячи, мабуть, з дотогочасного положення, що в Україні як в одній із п'ятнадцяти національних республік, які творили т. зв. СРСР, право на існування та дію мала тільки Комуністична Партія Советського Союзу і нею організовані та визнавані прибудівки молоді, робітництва, трудової інтелігенції тощо, Верховна Рада України постановила-припинити діяльність організацій політичних партій в усіх органах державної влади та управління, в правоохоронних органах, установах, радіо і телебаченнях, та в інших державних установах, органах і організаціях. Рішено тоді, що "Співробітники органів прокуратури, Міністерства внутрішніх справ, Кабінет державної безпеки України зобов'язані припинити своє членство у будь-якій політичній партії чи русі", а "Особи, які не виконають цієї вимоги, підлягають звільненню із зазначених органів протягом 10 днів з дня прийняття даної постанови". Діяльність політичних партій на виробництвах делеговано на вирішення трудовими колективами підприємств та організацій.

В послідовності прийняття закону про "департизацію" державних органів, установ та організацій від політичних партій та організацій, Президія Верховної Ради рішила націоналізувати все майно КПСС, ВЛКСМ на території

України, таке ж майно ЦК КПУ та ЦК КПСС. Для перегляду питань законности в діяльності Комуністичної Партії Советського Союзу, а особливо її відноги в Україні, включно з усіми прибудівками, покликано окрему Комісію. У дні 25 серпня 1991 року Президія Національної Ради ДПУ опублікувала слідуючу спеціальну заяву:

"Народе України! Твоя багатовікова боротьба за свободу завершилася перемогою. Україну проголошено незалежною державою. Історична справедливість прийшла і до нас. Спроба великодержавного-комуністичного перевороту провалилася. В СССР перемогла демократична революція. Імперія розпалася, зазнала повного праху. В Європі народились нові самостійні держави. Серед них і твоя, народе України, держава демократична і миролюбна. Держава українців, білорусів, поляків, євреїв, кримських татар, угорців, румунів, болгар, греків, гогаузів, держава всіх національностей нашої батьківщини.

З ПЕРЕМОГОЮ, УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ! З ПЕРЕМОГОЮ НАРОДЕ УКРАЇНИ! Готуймося в утвердженні Української держави, побудові нової України: Незалежної, демократичної і заможної. Щастя вільній людині і вільній Україні!"

Цю довшу цитату одного із багатьох документів часу наводимо в нашому "Бюлетені" не тому, що вона незабутня своїм змістом. Ми наводимо її тому, щоб можливо найточніше вказати на духово-політичне думання і захоплення цих українців, які до часу проголошення державної незалежності України були послухними членами КПУ, хоча глибше в душі стреміли до незалежності України в її радше інтернаціональній композиції, як про це говорила цілими десятиліттями московсько-большевицька комуністична партія. Відзеркалений у тій заяві дух і національно-політичне розуміння України як фактора територіального, заповненого багатонаціональним населенням, між яким українська частина населення виступає як одна із багатьох рівнозначних і рівноправних, уже відбився в багатьох матеріалах законодавчого характеру, а впарі з цим і в проєкті Конституції України, що появилася під обговорення в липні 1992 року. Ця точка погляду на державну Україну була може й рішачою під час цілоденних дебат у Верховній Раді в суботу 24 серпня 1991 року та остаточного рішення щодо державної незалежності України, але в перспективі майбутнього потребуватиме переорієнтуватися на українську державу з такою кількістю національних меншин у ній, скільки їх є, чи буде, але не рівноправних народностей, корені яких є поза кордонами українських етнографічних земель, а не в самій Україні. Поки, для прикладу, в сусідстві до України існують держави поляків, білорусів, росіян, румунів, угрів тощо, доти їхні вихідці в Україні повинні бути трактовані тільки як меншини, але не народності. Певні претенсії на народність можуть мати недавно відшукані гогаузи. Кримські татари становлять автономну республіку.

Реагуючи на обставини, що заіснували в Східній Європі й Україні в днях 19-20 серпня 1991 року, Провід ОУН виступив із Зверненням, в якому заявив: "У нинішній вирішальний час Організація Українських Націоналістів, як і в роках боротьби ОУН-УПА, стоїть ... з українським народом в першій лінії змагань; вона у повній свідомості своєї відповідальности перед українським народом та історією закликає всі організовані національні самостійницькі сили в Україні діяти в тісному порозумінні та співпраці. Ухваливши тверді рішення, крокуймо спільно до остаточного здобуття Української Самостійної Соборної Держави і не допустімо до встановлення військової диктатури і дальшого поневолення імперською Москвою. ОУН закликає до політичної чуйности і розважности, щоб не допустити до розбиття національних сил через інтереси, які чужі потребам українського народу".

У дні 26 серпня в заклик Українського Державного Правління до Українського Народу, реагуючи на заяву Б. Єльцина щодо України і Казах=

стану з погрозами поновної окупації цих республік, щоб забезпечити російське населення на їхніх теренах, подане наступне: "Окупаційні режими в тих "республіках", які до цього часу ще не були опановані національними проводами, рятуються тим, що ... прибирають національний характер. Це зробила Верховна Рада УССР, більшість депутатів якої була досі вірна імперським наказам. 24 серпня 1991 року вона проголосила акт незалежності України. Увесь український народ широко вітає цей акт. Але, щоб запобігти захоплення України імперськими шовіністами, цей акт мусить негайно ввійти в дію... Акт проголошення незалежності України буде закріплений тоді, коли настане визнання України державами світу, коли наважуться міждержавні відносини з Українською Державою та зреалізуються всі постанови про творення збройних сил, економічного унезалежнення та контролю безпеки і кордонів України".

В довшому зверненні до Українського Народу 29 серпня 1991 року Провід ОУН подає наступні переважливі настанови і заклики: "Здійснюються мрії та прагнення, за які Ти віддав на жертovníку нації найкращих своїх синів та дочок в боротьбі за своє національне визволення, в праведному змагу за відвоювання Української Самостійної Соборної Держави. Советсько-російська імперія валиться. Однак, вона ще вповні не впала. Перед нами боротьба за закріплення покищо проголошеної незалежної державності, бо вже організуються нові імперозахисні сили, які виступають під облудним прапором "російської демократії". Пам'ятаймо, - каже Провід ОУН, - що справжньо демократичний лад в Україні ми зможемо закріпити лише у своїй самостійній державі, а вже в ніякому випадку у відновлених імперських структурах... У світлі цього, з великим почуттям відповідальності за майбутність нашого народу, Організація Українських Націоналістів /ОУН/, з рядів котрої вийшли такі Герої Нації, як Євген Коновалець, Роман Шухевич, Степан Бандера та сотні, а то й тисячі полеглих за волю України борців, знамих лише Богові, закликає всі державотворчі чинники України приступити до швидкого закріплювання довгоочікуваної державності".

У слід за цим Провід ОУН звернувся в цьому письмі до української молоді, офіцерів і військовослужбовців, робітників і селян, закликаючи всі верстви українського народу до того, щоб рішуче відсахнутися від усього дотеперішнього в СРСР і УССР, і з такою ж рішучістю взятись за будову дійсно незалежного державного життя.

У довшому зверненні-закликові Проводу ОУН до свого членського активу в Україні і в діаспорі Провід ОУН писав: "...із проголошенням Акту Незалежності України завершився один етап в нашій боротьбі за відновлення Української Самостійної Соборної Держави, в якій віддали своє життя тисячі з найкращих українських синів і дочок... Наша боротьба покищо не закінчилася, а радше перейшла в наступний, проте остаточний її вирішальний момент - в етап закріплення новопроголошеної, але суворо загроженої Української Держави... Тому під сучасну пору нам, членам Організації Українських Націоналістів, які присягли здобути Українську Державу, або згинуть в боротьбі за неї - аж ніяк не вільно знизити рівень нашої наполегливості, нашої рішучості, нашої безкомпромісовості в цьому вирішальному етапі. Нам потрібно докласти ще більше сил та енергії для того, щоби допомогти нашому народові, для якого ми завжди були передовим моральним і політичним авторитетом в боротьбі, ... закріпити мову державу, не допустити до того, щоб нас втягнули в якийсь "новий союз" з Москвою... Суверенність кожної влади забезпечується головню при умові, що постане ... озброєна, владозахисна сила, яка зможе оборонити державний суверенітет. Тому наш рух мусить докласти зусиль, щоб скоро сформувалися на Рідних Землях Українські Збройні сили, своя Українська Національна Армія, яка присягатиме лояльність українському народові, і яка ... підпорядкується владі нації".

Із цих зацитованих документів Проводу ОУН і УДП пробивається у свідомість по впливі року часу не тільки позитивна постава ОУН і УДП до самого акту проголошення державної незалежності України, але й бажання негайного переходу тогочасних укритих державно-політичних сил України на другий етап змагань – у процес розбудови, закріплення і оборони здобутої у важкій довголітній боротьбі Української Держави. Тим самим шляхом пішли від самого початку всі тогочасно наявні політичні, молодечі, громадські, наукові і церковно-релігійні кола в Україні. Такої всесторонньої солідарності в найбільш принциповому питанні – в питанні державної незалежності України, біжуче ХХ століття в історичному розвитку боротьби нашого народу практично не знало, поминаючи хіба Карпатську Україну і боротьбу ОУН-УПА-УГВР від, скажімо, половини 1943 року. Очевидно, ця державотворча солідарність не була такою в усіх відношеннях, а зокрема тоді, коли заходила мова про зміст, а почасти і форми проголошеної державності. На форумі Верховної Ради у певному періоді безкомпромісовий національно-державницький фронт, який сягав своїми ідейними коріннями до Козаччини, а в ХХ столітті до 22 січня і 1 листопада 1918 року, до 22 січня 1919 року, до УВО, ОУН, СУМ, СБУ, Карпатської України в 1939 році, до акту Відновлення Української Державності 30 червня 1941 року, до УПА, АБН, УГВР, Шести і Семидесятників, був репрезентований Національною Радою, а фронт советофільського розуміння державності – групою 239 плюс 1, що проіснувало до референдуму 1 грудня 1991 року. Надсподівано щасливий вислід референдуму і рівночасне обрання більшістю голосів першого в цьому періоді Президента України так вплинули на сливе всі громадсько-політичні кола в Україні, що Верховна Рада розпочала працю в 1992 році без внутрішньої парламентарної опозиції, що відкрило надзвичайно широкі можливості бувшим комуністам, а теперішнім соціалістам вести політику держави по лініях такої нерішучості, про яку важко було б навіть завчасу подумати.

На протязі першого року державної незалежності України всі найважливіші досягати чи здобутки можна без надто великого ризику звести до таких окреслень: сливе поголовне всесвітнє визнання держави Україна на міжнародній арені, в Об'єднаних Націях, Європейському Спільному Ринкові, в НАТО тощо /понад 120 держав визнали Україну незалежною державою/; формальне визнання національного синьо-жовтого прапора і Володимирівського Тризуба як державні герб і прапор України, а "Ще не вмерла України..." як національний гімн, що засвідчує про глибоке духово-політичне пов'язання теперішньої України з Україною всього ХХ століття і ген-ген, аж до князя Володимира Великого; відновлення діяльності обидвох українських історичних Церков в Україні, переїзд і осідок в Україні їхніх найвищих Ієрархів; завершення УАПЦ патріархальною структурою з Патріархом Мстиславом І на чолі і вже кількаразовим зверненням Блаженнішого Мирослава Івана кардинала Любачівського й Ієрархії Української Греко-Католицької Церкви до папи Івана-Павла ІІ визнати Патріархат УГКЦ, проголошений св. п. Патріархом Йосифом Сліпим у квітні 1975 Святого Року; відновлення НТШ у Львові та нав'язання широких ділових контактів між українськими науковцями, громадськими і політичними діячами в Україні і в діаспорі; постанови ряду важливих самостійницько-державницьких політичних партій в Україні, загальне визнання і перехід усіх на т. зв. парламентарні методи змагань за УССД/в розумінню розбудови, закріплення та оборони/; остаточне творення Української Національної Гвардії і власної національної армії в Україні і перші заходи щодо запровадження національно-державницького виховного ідеалу в армії, гвардії, міліції тощо, власних одностроїв, відзнак, впорядку тощо; повільна, але мабуть безповоротна реорганізація в усіх галузях народного господарства в наближенню до західних моделей національної господарки в дусі ринкового капіталізму. І останнє – це ставлення перших кроків у розбудові сітки дипломатичних представництв поза Україною, в широкому світі.

І останній поважний осяг в тій матерії, що вже має, а вкортці матиме ще більше загально-національне і державотворче значіння – це вихід Організації Українських Націоналістів на широке всенациональне поле дії в Україні при кінці березня 1992 року, що вже простягнулося сливе на всі обласні та багато районних осередків і позначилося на дисципліні думання і поступувань багатьох тисяч політичних активістів з-посеред старших /ветеранів/ і молоді, інтелігенції, робітництва і селянства. Мабуть з цього приводу в останніх тижнях зауважено деякі відхилення від дотеперішньої декларативної масовості політичних партій до теперішньої і майбутньої консолідації їх в кількох загально-національних координаційних угрупованнях, що зможе позитивніше вплинути навіть на працю самого парламенту.

Найближчий до нас політичний осяг – це остаточне оприлюднення проекту Конституції України, який /проект/ пройшов перше прочитання у Верховній Раді і оприлюднення у пресі для загального обговорення і остаточного ухвалення в листопаді-грудні 1992 року.

В цьому ж періоді розбудови, закріплення та оборони держави Україна постало декілька дуже важних браків, недоглядів і недотягнень, про які не можна забувати. До першого такого недогляду або й недотягнення треба віднести дво чи трикратне намагання впровадити Україну в якийсь союз з Росією, а особливо в такий союз, який дозволяв би Росії задержати Україну в орбіті своїх державно-імперіялістичних інтересів на дальші десятиліття може не так лише заради дальшого господарсько-економічного визиску, як радше заради пацифікації відосередніх тенденцій і процесів в нутрі російської федерації, які поглибилися в останніх роках, а рівночасно й заради потреб, а ще більше інтересів стратегічного географічного і мілітарно силового відношення. Що теперішні росіяни і їхня верхівка під керівництвом Б. Єльцина та інших не бажають дикратури, комунізму і його політичної системи – сумніватися в тому не потрібно, але що Росія зі своїм народом і його верхівкою бажає надалі залишитись великопростірною імперією та співпартнером США, Європейської сім'ї народів і Китаю – це також належить до правди, яку підтверджують події пробігаючого часу. Для українців з лише частинним державницьким політичним вихованням евентуальність російсько-української "співдружності" під лише обмеженою зверхністю Москви річ не осоружна, а тому за так короткий час державної незалежності України, та ще перед оформленням дипломатичних консульств між Києвом і Москвою постало аж дві спроби такої співпраці /перша – Союз незалежних держав, і друга – неподільність Чорноморської фльоти під спільним командуванням Єльцина-Кравчука, а третя, ніби побіжна – це "спокій" на Криму і Придністров'ю, а останньо – відродження московського козацтва з поважним відділенням в найбільш невральгічних місцевостях Східної України/. Відносно сильний наголос самостійників-державників на потреби здецидованого розриву України з Росією ні в Президії Верховної Ради, ані тим більше в уряді України резонансу ще не мають.

Другий важливий недогляд – це дуже припізнений процес розбудови дипломатичних станиць України в найбільш стратегічних державах світу. Щойно по семи-восьми місяцях такі станиці оснуються в Канаді, у США, в Німеччині, Бельгії, Великій Британії, Мадярщині, Польщі, Росії тощо, бо, мовляв, на скоріші кроки в цьому ділі не було грошей. Але й тепер, коли мова про посольства в Канаді, США, Австралії, Німеччині і Великій Британії, то і тут відкриття посольств пов'язане з пожертвами тамошніх українських громад, до яких більшість теперішніх можновластей в Києві ставились радше повздержливо, якщо не з призирством. Натомість українські гроші йдуть на утримання російських стратегічних військових армій в Україні і Чорноморської фльоти, на пенсії "дислокованих" в Україні старшин-пенсіонерів советської армії, та подібні великі видатки.

Не все гаразд досі на полі організації Української Національної Армії, хоч Міністерство оборони працює уже довший час. Спершу виглядало, що в урядових колах в Києві думають не так про національну армію, як радше про підпорядкування голові й урядові України дислокованого в Україні різнонаціонального війська ССРСР, а пізніше СНД. Під цю пору на території України самий підстаршинсько-старшинський корпус військ під командуванням Кремля більший /біля 350 тисяч/, а ніж українського війська. В додатку, наше військо і стратегічні війська СНД розташовані згідно з передпущітківським станом на південних, південно-західних, а почасти на південно-східних кордонах України, тоді коли північні кордони і північно-східні, звідки може назріти мілітарна загроза - зовсім необсаджені.

Не дивлячись на прийняття закону про митний кордон України, українсько-російський кордон перебуває даліше без митного нагляду чи контролю, що вже відбивається на господарсько-торговельних відносинах, а може позначуватися і на продукційних та політичних. Із деяких пересправ у Криму і в Мордовії та її дністровської провінції видно, як крізь південні, південно-східні і східні кордони України шляються не тільки "торгівці" та "підприємці", але цілі ватаги озброєного "козацтва". В Молдовії перебуває ще до нині в розташуванні ціла 14 російська армія, яка взагалі немає що в цих сторонах робити. Ледви чи Україна і Молдова потребуватимуть цю армію для безпеки своїх кордонів від Румунії.

Не розв'язано досі найсуттєвіших передпосилок в сільському господарстві, індустрії, торгівлі та банківництві, що дуже сильно утруднює сливе всю національно-господарську підприємчивість і торгівлю із зовнішнім світом, політику інвестиційну тощо. Дослівно ніяких поліпшень не внесено в державну інфраструктуру, ані в той персонал, що його уряд і Верховна Рада державної України успадкували від колоніальної залежності від Москви.

Ось так представляється загальне положення в Україні та відношення сил і чинників напередодні першої річниці проголошення державної незалежності України, яку відзначатимемо 24 серпня. Не дивлячись, однак, на це, по котрій стороні більше плюсів, а по котрій мінусів, проголошення Державної Незалежності України відзначити таки треба, бо цей переважливий акт, хоч не досягнув відразу максимум позитивних наслідків, всеж таки відкрив широко двері для того, щоб цей максимум щасливого і вільного державного життя скоро досягнути, давши чи не найповніший осуд усім тим чужим і "своїм" силам та людям, які створили ССРСР і УССР в ньому, але під кінець свого жорстокого панування крім могил, виснаження духового та фізичного, і загального спустошення на всіх відтинках суспільного життя ні українському народові, ані іншим колишнім народам ССРСР не принесли.

Це відзначення повинно бути святочним, але не лише академічним. А наколи й академічним, тоді так проведенням на всіх суспільних форумах, щоб при методі об'єктивного обговорення однорічного періоду в розбудові, закріпленню і обороні української державності вивести найповніші висновки що зроблено добре, а що ні, і як нашому політичному світові йти далі, щоб Україна таки засіяла в народів вольнім колі /парафр. із Шевченка/, а не промишляла як сирота при битій дорозі. Бо в життю України може бути й так, що все це, що вона здобула для себе у світі заради своїх терпінь, безкомпромісовою боротьбою проти комунізму-тоталітаризму і щодо своїх національних і вселюдських ідеалів /120 визнань державної незалежності України без спеціальних заходів чи пропаганди з Києва/ може скоро втратити, показавшись перед світом неспосібною правити з успіхом собою.

Певні завдання у цю святкову пору місяця серпня видніють перед ОУН і всім українським націоналістичним рухом. Вони - це прискорене скріп-

лення своїх наявних сил в Україні під оглядом ідейно-політичним, пристосування своєї організаційної структури до потреб відкритої дії поважного політичного руху і вихід на арену змагань з метою не тільки скріплення, але рівночасно й очолення усіх свідомих національно-державницьких сил в дальшому процесі розбудови, закріплення та оборони державности України!

-----:-----

ПРОЕКТ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Під сам кінець червня 1992 року з Друкарні Секретаріату Верховної Ради України вийшла більша брошура в 105 сторінок друку з текстом проекту Конституції України, внесеного Комісією Верховної Ради по розробці нової Конституції України. Пару тижнів пізніше цей проект оприлюднили також деякі газети.

Опублікований проект Конституції України складається з преамбули, загальних засад конституційного ладу, дев'яťох головних розділів та 21 глав з кількома додатками та схемами. Своїм розміром цей проект є більший за Конституцію США з усіма дотеперішніми додатками, значно більший за Конституцію ССРСР з 1936 року, але дорівнює Конституції Західної Німеччини з 1949 року та Конституції ССРСР з 1977 року. Зробивши схематичне порівняння цього проекту з обидвома powyше названими Конституціями ССРСР, доводиться ствердити, що запропонований проект Конституції України за своєю побудовою дуже подібний у певних розділах до схеми Конституції ССРСР з 1977 року, поминаючи, очевидно, розділи про ССРСР, Республіки ССРСР, автономні совєтські республіки та автономні регіони і краї. Натомість таких зовнішніх чи схематичних подібностей немає між запропонованим проектом і Конституцією Української Народної Республіки з квітня 1918 року, а чи з Тимчасовим Державним Устроєм Гетьманської держави, а чи з Проектом Державного Устрою Галицької Республіки з квітня 1921 року. З цього можна зробити правильний висновок, що укладачі предложеного українській громадськості проекту Конституції України могли й не розшукувати за ранішими схемами та змістом конституційних законів України, маючи під руками Конституцію ССРСР і УССР з 1977 року, що їх треба було пристосувати до потреб самостійної держави — пристосувати більш-менше так само, як це вже повен рік робить колишня совєтська влада у вільній демократичній державі.

Вихідною позицією в кожному зборі конституційних законів являється ця частина, яку називають преамбулою. В Конституції Української Народної Республіки з 1918 року ця преамбула була у формі розділу "Загальних Постанов", які наводимо для порівняння з проектом у трьох радше важливих точках, а саме:

1/ Відновивши своє державне право, яко Українська Народня Республіка, для кращої оборони свого краю, для певнішого забезпечення права і охорони вільностей, культури і добробуту своїх громадян, проголосила себе і нині єсть державою суверенною, самостійною і ні від кого незалежною.

2/ Суверенне право в Українській Народній Республіці належить народові України, цеб-то громадянам УНР всім разом.

3/ Це своє суверенне право народ здійснює через Всенародні Збори України.

У проекті Державного Устрою Галицької Республіки з квітня 1921 року ця преамбула є зведена до першого параграфу в розділі "Державна Суверенність", що звучить: "Галицька Республіка є незалежною і суверенною

державою. Права суверенності у сій державі належать до загалу її горожан". В артикулі ч. 3 визнається лише три головні народності на землях Західньо-Української Республіки: українську, польську і жидівську. "Прочі народності в державі творять національні меншости". Загальні права перших /народностей/ рівні, а меншостей – згідно з порученням конституції.

Тимчасовий Державний Устрій України за гетьманування Павла Скоропадського в перших параграфах говорить про Гетьманську владу, а відтак про віру, закони, Раду міністрів тощо. В площині суспільства-громадянства цей устрій представляє привілеї та обов'язки козаків та громадян. Гетьман одинокий являється сувереном влади в державі. В Законі ч. 1, яким проголошено в березні 1939 року самостійність Карпатської України, в преамбулі сказано, що "Соїм Карпатської України ухвалив цей закон".

В обговорюваному проєкті Конституції України з червня 1992 року повний текст преамбули звучить /подаємо в стислій формі/: "НАРОД УКРАЇНИ, Виражаючи суверенну волю, здійснюючи невід'ємне право на самовизначення, спираючись на тисячолітню історію українського державотворення, визнаючи свободу і природні права людини найвищою соціальною цінністю, дбаючи про створення умов життя, гідних людини, прагнучи до збереження і зміцнення соціальної злагоди, підключаючись про розбудову і розвиток громадського суспільства, бажаючи вільно жити в незалежній демократичній державі, керуючись Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, підтвердженням 1 грудня 1991 року всенародним голосуванням, усвідомлюючи відповідальність перед нинішнім і майбутніми поколіннями, приймає цю Конституцію і проголошує її ОСНОВНИМ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ".

В Конституції США з 1787 року в преамбулі сказано: "Ми, народ Сполучених Штатів,..." В Конституції СРСР з 1936 року преамбули немає. Натомість сказано, що "Союз Советських Соціалістичних Республік буде соціалістичною державою робітників і селян"; але в Конституції СРСР з 1977 року ця преамбула розтягнена на 2,5 сторінок друку формату 9 x 15 см. Найсуттєвіші для конституційних положень судження висловлено у перших трьох параграфах. Ініціаторами і творцями тієї конституції названо Советських людей, вказуючи, однак, дещо нижче на збереження ідей і засад першої Советської Конституції з 1918, 1924 і 1936 років. В Конституції Федеративної Німеччини з 1949 року сказано виразно "Німецький народ..., в свідомості своєї відповідальності перед Богом і людством...". У французькій Конституції з 1946 року сказано, що "Національна Асамблея прийняла, французький народ одобрив, Президент і Провізіійний Уряд Республіки промульгував Конституцію такого змісту". Ці слова /французький народ/ повторені в Деклярації Прав Людини і Громадянина з 1789 року і в преамбулі до Конституцій IV /1946 рік/ і V /1958 рік/ Французької Республік.

В обличчі наведених вище порівнянь з українськими конституціями ХХ століття та кількох чужинецьких, а особливо французьких і німецьких, уважається, що Верховна Рада України повинна змінити Преамбулу в названому проєкті Конституції України у двох, а в найтруднішому випадку – в одному місці, а саме: замість "Народ України" на вступі на "Український Народ", і в підреченні "Спираючись на тисячолітню історію українського державотворення" доповнити цю частину речення: "а особливо діючи в душі конституційних законів чи їх проєктів з 1918, 1921, 1939 і 1944 років /тут маєтись на увазі Універсал УГВР/,...", що надасть вступові до цього документу значно глибше значення. Ця Конституція України мусить відмежувати і весь український народ, і всіх громадян України від усього того злочинного московсько-большевицького маразму, під яким наш народ на Східніх і Центральних Землях України жив від 1920 року, а на Західніх і Південних від 1939, 1940 і 1945 років. Бо скорше чи пізніше весь семидекадний період володіння московських большевиків на Сході Європи і в Україні буде так справедливо осуджений світом, як це сповнилося щодо німецького нацизму та італійського фашизму.

Після першого прочитання проекту Конституції постає враження, що це і проєкт конституційних законів, і інструктаж виконавчої влади, яка впроваджує конституцію в життя. Добре, для прикладу, що в розділі Загальних Зasad "Конституційного Ладу" сказано про розподіл влади на законодавчу, виконавчу і судову, про що люди в донедавному СРСР і УРСР не знали та з чого не користали від оснований цих витворів марксизму-ленізму-централістичного соціалізму. Доцільності відповідає і те, що від імени народу України можуть виступати тільки /не конечно "виключно"/ Національні Збори, а від імени цих Зборів Президент України, але чи після цього треба ще раз специфікувати, що "жодна частина народу, жодна політична партія, організація, інше угруповання чи окрема особа не можуть присвоювати право здійснювати державну владу", а відтак констатувати, що "...якщо інші засоби не можуть бути використані, громадяни України мають право чинити опір будь-кому, хто намагатиметься протиправно ліквідувати демократичний лад України..." Права на оправданий конституційно опір не можна громадянам відбирати, а коли таке право допускаємо, то як можна не передбачати в Конституції такого стану, в якому не можна відбутися Національних Зборів, але в імені народу України треба виступити в обороні його конституції? Ми наводимо це як один із прикладів на те, щоб в остаточному контексті Основного Закону України було якнайменше нелогічностей та неконечних уточнень і пояснень.

В розділі "Громадянське суспільство" найсерйознішу увагу під час обговорення треба звернути на "Громадянство" та похідні від цього "Громадські і політичні права", маючи тут на увазі, щоби, вириваючись з-під корми донедавного жорстокого тоталітаризму, не опинитись в другій крайності – в конституційному хаосі, і щоб у процесі обговорення та ухвалення Конституції України не зник зовсім автохтон України – її прадідівський народ. В розділі про "Громадянське суспільство і державу" особливої уваги потребують всі ці статті, що відносяться до питання власності та співвідношень в часі та просторі до власності публічної і приватної, а відтак до підприємств тощо. В розділі "Громадські об'єднання" усунути треба горбачовські слова "відкритості" і "гласності", щоби, Боже борони, за цими словами не ввійшли в конституцію та її духовість їхнє розуміння в СРСР.

А вже таки найбільшій уваги потребує під час обговорення ця радше велика частина проєкту Конституції, що розпочинається від розділу про "Територіальний устрій" і почерез розділ про "Державну владу", "Місцеве і регіональне самоврядування" доходить до розділу про "Охорону Конституції". Це тому, що всі ці питання мабуть перший раз зможуть бути введеними в життя не на один рік чи два, але на віки. Дуже трудною для зрозуміння виступає ця частина проєкту Конституції, де мова про законодавчу владу, Національні Збори тощо у двох варіантах палатних систем – двопалатної та однопалатної. Найпобажанішою народів нашому буде двопалатна система Національних Зборів України /парляменту/, але не типу американського, французького чи німецького, але великобританського, в якій членів однієї палати обирається всенароднім голосуванням, а членів другої палати покликається або номінується з уваги на їхній стаж в суспільному житті згідно з відповідною системою більшістю членів першої чи нижчої палати на висування голови і членів уряду періодичним шляхом. Всі важливіші закони, ухвалені першою чи нижчою палатою, йдуть під остаточне обговорення та вирішення до другої чи вищої палати. Конфліктні питання, питання конституційні тощо обидві палати можуть розглядати спільно у формі Національних Зборів.

На окрему позитивну увагу заслуговує в опублікованому проєкті Конституції України розділ про "Державні Символи України", згідно з яким наш теперішній синьо-жовтий прапор, Володимировий Тризуб і "Ще не вмерла Україна" остаються символічними ознаками державности України. Але ще так треба подумати про найдоцільнішу дату Дня Незалежности України як всенароднього свята.

---:---

ПРАЦЯ ГОЛОВИ І ЧЛЕНІВ ПРОВОДУ В УКРАЇНІ

Коли в липні 1991 року в Європі відбувався VIII Надзвичайний Великий Збір ОУН, в розбурханій політично Україні, як і в цілому тодішньому СРСР домінував іще такий стан, в якому ще недоцільно було виходити з дією революційної ОУН на яву. Тому згідно зі становищем Подруг і Друзів з України та з інших країн Східної Європи цей Великий Збір ОУН обрав Голову і Членів Проводу більшістю з діаспори.

Але події, що розпочалися в Москві 19 серпня 1991 року, пішли вперед таким радикальним кроком, що практично усунули з лиця землі сливе все те, що держало український народ понад 70 років у важкій неволі, що плюндрувало його під оглядом людських і матеріяльних ресурсів, і що вкінці держало нашу рев. ОУН і збройну УПА в глибокому підпіллі більш-менше від 1948-49 років. Це відкрило ширше двері для нашої ОУН щодо зміни напрямку і тактики її дотеперішньої діяльності, переносячи наголос із підпільно-політично-бойової дії на дію стисліше політичну серед народу, що ступив на шлях державного життя з днем 24 серпня 1991 року.

В цих нових умовах державного життя на демократичних засадах у перших місяцях, крім напрямку та усунення з поверхні Комуністичної Партії України, ніяких інших видозмін ще не було. При кермі державного життя ще надалі переважали сторонники та поплентачі збанкрутованого комунізму, в цій державі силу важности мала дещо підправлена Конституція УРСР. До сливе 2 грудня того ж року навіть повторялась часто й назва з передпутчівських часів. Від гори до самих низів у всіх сферах і ділянках суспільного життя в Україні панівною була допутчівська система з чільними її людьми у проводі.

Але надсподівано добрий вислід проведеного в неділю 1 грудня 1991 року референдуму посунув усе це ще сильніше в напрямі того, що вкінці повинно прийти до голосу у вільній демократичній державі. Цей вислід вказав і Проводові нашої ОУН на потребу ще дальших перемін щодо загального спрямування зусиль та метод політичної діяльності, промовляючи за посиленням ідеологічно-політичної і силовій присутності ОУН в суспільно-політичному житті України. Першим кроком у цьому напрямі та змістовим зусиллям стала Конференція Українських Націоналістів в березні 1992 року в Києві, під час якої ще відносно обмежена кількість членів Проводу під керівництвом Голови Проводу ОУН стрінулися з провідними речниками ще відносно слабо зорганізованого українського націоналістичного Руху в Україні, про ідейно-політичні заложення якого та історію боротьби ще від Миколи Міхновського, а головню від УВО і Євгена Коновальця у звільненій з неволі Україні ще не надто багато знали. Не дивлячись, одначе, на це, заманіфестована під час тієї першої націоналістичної конференції в Києві єдність думок, поглядів і пропозицій в усіх площинах вияву українського націоналізму переконала всіх учасників та їхнє докільля, що між патріотами України ніяка ворожа сила не спроможна посіяти різниці чи прокопати барикади.

Ця всенаціональна Конференція Українських Націоналістів у Києві покликала до дії Секретаріат Конференції у такому особовому складі, як це ми подали Подругам і Друзям в "Бюлетені Проводу ОУН" ч. 36. У травні і червні біжучого року цей склад поширено і розподілено функції, про що інформуємо тепер:

Слава Стецько	Голова Секретаріату
Петро Дужий	Ідеологічний сектор
Степан Хмара	представник УКРП і її голова
Віталій Журавський	представник УХДП

Михайло Зеленчук
Роман Шрамов"ят

Микола Боринський
Омелян Кушпета
Ярослав Сватко.

Василь Олеськів
Ігор Деркач
Михайло Осадчий
Костюк
Михайло Ратушний

Голова Всеукраїнського Б-тва УПА
справи фінанс. госп.
репрез. П. У-ни

фінансово-господарський сектор
економічний сектор
сектор інформації і пропаганди, головний
редактор "Шляху Перемоги"
сектор зв'язку України з діаспорою
сектор молоді, народний депутат України
сектор до узгодження
військовий сектор
сектор робітництва, представник ВОСТ-у.

Заходи пороблені в тому напрямі, щоб Секретаріят Конференції Українських Націоналістів мав свій сталий осідок з бюроми в Києві, і сталих ділових секретарів, що необхідне для правильного функціонування явного націоналістичного руху в Україні. З хвилиною закінчення поліграфічної, розбудови в одному із західних осередків, в Україну перейдуть редакційні і друкарські справи "Шляху Перемоги", що може наступити ще перед появою цього числа нашого "Бюлетеня". Заходи також розпрацьовуються з переходом для редакційної підготовки і друку в Україні "Визвольного Шляху", який вже передруковується там від вересневого числа 1991 року. В Києві оформлено під правовим оглядом Філію Української Інформаційної Служби, що приміщується на вул. Невській 43/51 у власному будинку, місткість якого є в плані поширити.

Користаючи з нагоди довшого побуту в Україні Подруги Голови Проводу ОУН і більшої частини членів Проводу ОУН та членів інших головних органів ОУН, в Києві, Львові та в інших містах України відбуто ряд розмов і нарад з головами або провідними членами тамешніх націоналістичних партій. До таких важливих зустрічей та нарад належать зустрічі з військовиками, провідними членами Спілки Офіцерів України, і з провідним активом в цих областях, де в цьому часі відбувалися регіональні конференції Українських Націоналістів або інші важливі імпрези. Провід ОУН був зарепрезентований Головою Проводу або членами Проводу під час відкриття і посвячень пам'ятників Степанові Бандері і ген. Романові Шухевичу, фотознімки яких появились в "Шляху Перемоги", і сливе на всіх регіональних Конференціях Українських Націоналістів, якими покрито всі землі України.

Ще значно більше порухів, зустрічей, нарад, засідань членів Проводу і святкових імпрез, пов'язаних з 50-літтям УПА, першою річницею Державної Незалежності України, перевозу Тлінних Останків св. п. Патріярха Йосифа Сліпого і перепоховання у крипти св. Юра відбулося в місяцях липні-серпні, про що напевно появляться репортажі в наших газетах. А все це — це частина того природнього й організованого процесу, який розвивається в напрямі повного відродження Українського Націоналістичного Руху в Україні і його авангарду та політичного речника — славою вкритої ОУН, з членських рядів якої вийшло багато відданих Провідників-Героїв, які своїми переконаннями, чинами і публіцистичними працями заповнюють сторінки Історії України сімох передостатніх декад. Вже треба б розпочати роздумувати про те, щоби вкоротці Тлінні Останки Симона Петлюри, Євгена Коновальця, Степана Бандери, Ярослава Стецька і других неназваних, похоронених в діаспорі, перевезти в Україну, до якої на вільній стопі вони духом і тілом стреміли все своє трудолюбиве життя.

В цьому числі нашого "Бюлетеня" передаємо тільки найважливіші матеріали з багатьох публичних виступів Голови Проводу ОУН, а при цьому один повний з важливого виступу Подруги Голови в Університеті Івана Франка у Львові. Зміст цих матеріалів важливий і директивний для Подруг і Друзів з діаспори, які відвідуватимуть Україну не тільки з мотивів родинних, але з організаційно-політичних.

---:---

ПОБУДОВА ВЛАДИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

(Із розмови Голови Проводу ОУН при круглому столі Львівського університету ім. І. Франка 16. 6. 1992)

Україна як держава формально існує і вже визнана понад 130 державами світу, але це ще не є та Україна, за яку народ боровся століттями. Народ боровся за свою державу як найвищу політичну форму організації нації, що єдино може забезпечити рідну суверенну владу на українській національній території, створити необхідні умови для вільної та всебічної розбудови національних сил і загарантувати живучому і майбутнім поколінням розвиток та безпеку в кожночасному укладі міжнародних сил. Ми за державу української нації, що охоплює всю українську етнографічну територію. Ми за якнайскорший вихід України з т.зв. Співдружності Незалежних Держав, бо це скоро може перетворитися в неоколоніальну залежність України від Москви. Народ у референдумі висловився могутнім "за" за Самостійність, а не за жадну пов'язаність з Москвою. Ми за правову українську державу, в якій виконання влади буде нормоване законами і підлягатиме контролю народу. Ми за державу, в якій джерелом влади є народ, а соціальна справедливість забезпечена всім жителям української землі.

Отже, перед нами стоїть потреба створення народовладного порядку в Україні, бо, за малими винятками, народ ще не перебрав влади, при якій ще й далі діють залишки донедавного окупаційного режиму. Перед нами стоїть потреба замінити на всіх рівнях і територіальних відділеннях той лад, що був накинений російсько-більшевицькою окупацією, а на його місці завести суто український лад, впливаючий з української духовости і відповідаючий нашим традиціям та нашим національним інтересам. Новим структурам та органам влади треба надати чисто український зміст.

Ми за такий державно-політичний, суспільний, релігійний, культурний і економічний лад української держави, що виростає з творчих традицій нашої державности княжої, козацької і новітньої діб. В його основу мусить лягти традиційне українське християнство, формовані впродовж століть правосвідомість і мораль нації, почуття справедливости, що глибоко закорінене в надрах душі народу та в його традиційних політичних, релігійних, культурних і соціальних інститутах.

Людина повинна бути в центрі уваги державної влади, а її права і свободи та всебічний розвиток її творчих сил мають бути гарантовані законами. Гармонійне поєднання індивідуальних і суспільних зусиль в умовах вільного державного життя скріплюватиме ріст і силу української нації в усіх виявах її внутрішнього розвитку і в міжнаціональному творчому змагу. Гарантуючи рівні права та громадянство національним меншинам в Україні, ми тим самим бажаємо ввести їх у державотворчі процеси. Залишаючи в державно-адміністративному апараті тих службовців і бувших членів компартії, які не мають за собою антинаціональних чи антилюдських провин, необхідно буде поставити під суд злочинців, народодививців та зрадників.

Російське окупаційне законодавство в Україні, яке суперечить правосуддю та правовим традиціям української нації, повинно бути повністю скасоване.

Безправ'я – це іманентне явище російської імперії і російського колоніального режиму в Україні, тому повернення правовости – центральна проблема. Ми змагаємо за права нації, за права одиниці, за права родини і ми є впевнені, що наша нація скоро дасть свій вклад в універсальне розуміння правовости.

Зараз в Україні потрібне духове, ідейне й етичне оновлення одиниці. Наше розуміння обов'язків і прав одиниці виходить із вищих категорій добра не лише одиниці, але також нації та родини. Наша націоналістична правовість виходить із джерел, накреслених у "Руській Правді", в "Литовсько-Руському

Статуті" та в зібранім кодексі "Права, по котрим судиться". Наші правові норми не знали кари смерті. Відсутнє було в них невольництво, а родина-спільнота переважала над егоїзмом одиниці. Російська правна система розбивала родину і національну спільноту в ім'я отарної громади, на словах - безнаціонального пролетаріату, а на ділі - в ім'я російських інтересів. Ця російська правна система розбила селянство як соціально-економічну верству, остю і заборолу біологічного і морального здоров'я нації. Кріпацтво в Україні теж запровадила російська колоніальна влада. Провідні ідеї нашого правосуддя і правості заперечують пролетарську російську колоніальну правну систему.

Наша, українська, влада визначається відокремленням трьох галузей державної влади: законодавчої, виконавчої і судової. Всі ті пункти, які віддзеркалюють клясове правосуддя, російський окупаційний інтерес, і все те, що суперечить свободі людини, обмежує її вольності (свободу слова, сумління, зібрань, об'єднань), суперечить приватній власності, добру родини тощо - все це потрібно виєлімінувати з правового кодексу. Зараз у переходовому етапі діють властиво лише переходові закони.

В українському правному кодексі і правосудді зобов'язує рівність усіх перед законом.

Особливцю опікою повинні бути забезпечені родини вояків, засланив, політичних в'язнів, інвалідів війни.

Охорону й оборону держави проти внутрішніх ворогів повинен перебрати суд і порядкова поліція. Повинні бути вироблені окремі правові норми на випадок виняткового стану.

Питання влади - це основне питання в державному устрої. Зараз в переходовому етапі народ сподівається від "своїх" влади всяких "чудес". Згідно з націоналістичною концепцією побудови влади і соціально-політичного ладу, цей лад мусить забезпечувати всебічні вольності в рамках добра нації і родини, сприяючи самовиявленню всіх творчих потенцій кожного індивідуума. Система будови влади і державний устрій мають забезпечити соціальну справедливість, співучасть у владі всіх прошарків народу. Ця система передбачає право на страйки, але краще було б упровадити такий державно-політичний та соціально-економічний лад, в якому страйки були б зайвими. В парламенті повинно бути забезпечене заступництво для всіх прошарків суспільства: селянства, робітництва, різного роду професійних груп.

Законодавча влада повинна мати дві палати: перша - політично-партійна (це обрані народом послы від політичних партій), а друга - соціо-політична (це репрезентанти від продуктивних верств народу - в тому числі не лише матеріальної продукції, але й духової творчості). До другої палати повинні увійти також представники Церков, науки і мистецтва.

Голову Держави - Президента вибирається всенароднім прямим голосуванням.

Отже, стверджуємо, що державний лад виростає із духовості нації, а джерелом влади є народ-суверен. Основний Закон (Конституція) схвалюється Установчими Зборами. Цей закон нормує державне, політичне, суспільне, соціальне та економічне життя, творячи основи правопорядку, уточнюючи обов'язки і гарантуючи права одиниці і спільноти.

Ми за триподіл влади на законодавчу, виконавчу і юридичну (судову). Голова держави, вибраний прямим голосуванням, це найвищий репрезентант влади в державі. Уряд повинен бути організований тією політичною силою, яка здобуває у виборах вимагану Основним Законом і виборчим правом більшість, а меншість творить опозицію.

Органи місцевої влади повинні бути обирані згідно з принципом самоврядування, яке створить необхідні передумови для вияву державотворчої ініціативи громадян. Державна адміністрація повинна бути побудована на основі професійної кваліфікованості, а не за політично-партійною приналежністю. Суд і Прокуратура стоять на сторожі правопорядку в Українській Державі. Всі суди - незалежні. Вони підлягають тільки

конституційним законам держави. Головний Прокурор, покликаний Головою держави, затверджений палатами Парляменту, стоїть на сторожі дотримання законів.

В Українській Державі повинні бути забезпечені умови для вільного розвитку всіх віровизнань і всіх релігійних організацій. Українська Держава повинна сприяти патріяршому завершенню наших обох Церков.

Суверенність Української Держави, інтегральність території та свободу її населення захищають Українські Збройні Сили, тому треба якнайшвидше подбати про розбудову української армії та забезпечення її наймодернішими технічними засобами. Військова повинність зобов'язує всіх здорових мужчин, жінок - на добровільній базі. Найвищий керівний чинник наших Збройних Сил - це Державна Оборонна Рада, очолена Головою держави.

Для забезпечення інтегральності території і державного суверенітету Україна буде входити в політичні та військові союзи з державами, інтереси і безпека яких будуть сходитися з інтересами і безпекою України.

Поліція і прикордонна сторожа діють на основі Конституції та інших відповідних законів. Права поліції повинні бути обмежені виразними законами, при тому можна б взоруватися на західні норми.

Українська нація століттями була наражена на знищення її культури, а тому зараз існує потреба розбудови справжньої української культури і відбудови національних історичних і релігійних пам'яток. Потрібно обов'язково забезпечити свободу творчості і розвитку в ділянках науковій, мистецькій, літературній, скріплення культурних взаємин із іноземними країнами. Українська Держава має забезпечити і допомагати матеріально культурним діям у підготовці нових кадрів, як теж забезпечити національним меншинам в Україні право і спроможності для плекання їхньої національної культури. Народня освіта має бути для всіх громадян і їхніх дітей. Українська школа має бути національною не тільки за мовою викладання, а й за змістом.

Народне господарство України має бути основою сили, росту і могутності української нації в Українській Самостійній Соборній Державі і запорукою її повної політичної незалежності.

Через охорону народного здоров'я забезпечимо всебічне зміцнення фізичних та духових сил українського народу в цілому і кожного громадянина зокрема. Тут мусить бути гармонійне поєднання державної, громадської і приватної ініціатив.

Особливо відповідальну роль в житті нації має жінка. Жінка - це передусім мати, вихователька молодого покоління і основа родини. Тому в Українській Державі позиція жінки в суспільстві та її праця мусять бути забезпечені окремим законом.

Зараз в Україні поступово мусить довершитися перехід на приватну власність на засоби виробництва, забезпечитись права спадковості й відкинення всього колективістичного.

Націоналістична концепція власності передбачає: мінімум одержавленої власності, а максимум уприватненої і кооперативної власностей. Потрібно обмежити найвищу границю зисків, щоб цим зменшити головну причину для страйків, але право на страйк мусить бути забезпеченим як легальне право робітника проти можливих кривд.

В основу української зовнішньої політики кладемо принцип орієнтації на власні сили.

Справжніми союзниками України можуть бути лише ті державні і політичні сили інших народів, які визнають конечність існування української незалежної держави.

Українська Держава територіально, населенням та економічним потенціалом - це європейська потуга, яка повинна стати партнером у міжнародних зносинах держав Європи і світу, з рівноправною участю в політичних, економічно-торговельних і культурних інституціях для нормування і забезпечення мирного співробітництва.

Сила ОУН у народі

Минулої суботи, 13 червня, у Львові
відбулась обласна нарада-конференція
українських націоналістів

Цей захід був черговим у визначеному на нещодавній Конференції українських націоналістів (Київ, 28—29 березня н. р.) плані. Мета — консолідувати зусилля патріотичних сил на розбудову Української Держави.

Нараду-конференцію (вона проходила у залі засідань Франківської районної Ради народних депутатів) відкрив голова Великої Булави Всеукраїнського Братства воїнів УПА Михайло Зеленчук.

Після молитви присутні, за пропозицією голови Великої Ради Спільки українських політ'язнів Івана Губки, хвилиною мовчання вшанували пам'ять синів і дочок України, полеглих у боротьбі за її волю.

З словом-доповіддю «Консолідація сил для розбудови Української Держави» на нараді-конференції виступила голова Проводу Організації Українських Націоналістів Слава Стецько.

Доповіль про генезу, минуле й сучасне українського націоналізму провів член Проводу ОУН Петро Дужий.

Міркуваннями щодо поточного моменту життя України, участі українських націоналістів, всіх патологій в державному будівництві, економічному, духовному і культурному відродженні поділились львівські історики Ярослав Сватко і Ярослав Дашкевич, ветерани національно-визвольної боротьби Ярослав Гайвас і Степан Мудрик, професор Роман Зварич (Нью-Йорк), багаторічний політ'язень Юрій Шухевич, доцент Львівського університету Наталія Мельничук, редактор часопису «Гомін волі» (Стрий), депутат Львівської обласної Ради народних депутатів Мирослав Мелень, заступник голови Братства воїнів УПА Львівського краю Роман Панкевич, голова об'єднання «Державна Самостійність України» Іван Кандиба, учасник національно-визвольних змагань ОУН—УПА Роман Загоруйко, головний редактор журналу «Самостійність» Михайло Стасюк.

Прозвучало у залі багато виступів-привітань. Проте були вони не традиційно поважальними і побажальними, а містили думки щодо найбільш пекучих питань нашого збогодення.

До наради-конференції, зокрема, звернулись: заступник голови Львівської обласної Ради народних депутатів Іван Гель, народні депутати України Степан Хмара, Ірина Калинець, заступник голови Народного Руху України Михайло Бойчишин та голова Львівської Крайової організації НРУ Юрій Ключковський, заступник голови Івано-Франківської обласної організації Спільки українських політ'язнів Степан Угрин, голова Волинської Братства воїнів УПА Мелетій Семенюк, голова Львівської обласної організації Спільки офіцерів України Олег Зеліський, співголова Спільки Націоналістичної Української Молоді Іван Качмар та інші.

Цілий день у залі панувала атмосфера небайдужості, щирою бажання глибоко розібратися у причинах недовільного стану справ в Україні, і визначити шляхи до подолання кризової ситуації. Втім, більш суттєву увагу про характер розмови на нараді-конференції мають дати пропоновані випади з доповідей і виступів.

Слава СТЕЦЬКО: Західні держави, а головни США, стараються зберегти разом, в одній цілості всі ті країни, які завоювали протягом століть Росія, а пізніше СРСР. Якщо не можна зберегти всі, то бодай більшість з них, як не в Советському Союзі, то у федерації чи конфедерації, чи в так званій Співдружності Незалежних Держав. Байдуже, скільки та «співдружність» в імперії коштувала поневолені народом.

Та нам нічого впадати в розпуку, бо наш народ Богом благословений. Він не здався навіть тоді, коли дві тоталітарні держави — нацистська Німеччина і комуністична Росія поставили

свої найбільш модерно озброєні армії проти себе в Україні і зводили бої на нашій землі за панування над нами.

І ось ми, українські націоналісти, з боєм у серці по втрацях, але з почуттям насолоди стверджуємо, що комуна впала, імперія розвалилась, а перемогли наші ідеї — ідеї українського націоналізму.

Україна мусить чим скоріше вийти з СНД, бо Росія буде постійно намагатися підкорити собі Україну. Своєю референдумом наш народ висловився проти всяких конфедерацій чи федеративних конструкцій, які заперечують державну суверенність і відбирають в Україні можливість розбудувати необхідні структури державності, власні збройні сили та власну економічну структуру.

Ми за гарантію всіх прав і привілеїв громадян України для всіх етнічних меншин, що проживають в Україні, але очікуємо від них лояльності до новоствореної Української Держави.

В основу української зовнішньої політики кладемо принципи орієнтації на власні сили — на здорові сили власного народу. Історія показала, що чужі сили, чи то з Заходу чи зі Сходу, завжди намагалися використати українське питання для своїх мети — як про це наголошувала Леся Українка.

«В соціально-економічній площині Організація Українських Націоналістів прагне здійснити в Українській державі право кожного громадянина на приватну власність і гарантію кожного мешканця України на гідні умови життя, особисту безпеку, ріст добробуту та соціальне забезпечення. ОУН прагне цілковито знищити і викоринити тоталітарну, монократичну систему, впроваджену в Україну російськими окупантами, завоювальниками» (VI Великий Збір ОУН, 1981 р.).

Український націоналізм — це антирасизм, антиімперіалізм, анти тоталітаризм, антикомунізм. Ми вважаємо, що нація — це вирішальний фактор міжнародної справедливості. Лише за існування націй і їх держав можна справедливо врегулювати міжнародні взаємини шляхом ліквідації визиску одного народу іншим і знищення імперій та колоній.

У державному і суспільно-політичному аспектах націоналізм — це лад майбутнього. В історичному аспекті ідеї нації з вузького кола дружинників-лицарів чи козацтва стала всенародною. Її носієм став весь народ, котрий всупереч масовому терору ворога вилонював завжди нову еліту духа, не пов'язану ані станово, ані класово, але етично-морально і ідейно з усією нацією.

Словилась наша мрія. Боже провидіння дозволяє нам на нашій землі, зрештою кров'ю героїв, будувати свою державу. Ми до неї йшли крізь млини смерті, тундри і тайги Сибіру, джунглі Америки, зберігаючи у серці гарячу любов до нашого незламного народу. Задіянені лише в одну зорю, зорю України. Хай же ця любов тече нам на спасіння.

Іван КАЧМАР. Українська держава має обслуговувати українську націю. Чого вона зможе досягнути, коли у подібних умовах будуть націоналістичні люди, котрі доводяться до меж людської сутності, професія, які зараз проходять у світі.

Усі бюджетні асигнування мають спрямовуватись виключно на розвиток української культури. Державна освіта (тобто — школи, середні спеціальні і вищі учебні заклади) має бути тільки українською. Українська мова повинна бути обов'язковою для всіх дошкільних дитячих закладів.

Ярослав СВАТКО. Пере-

НА ФОТО: під час відкриття обласної наради-конференції. У президії — керівники ОУН, ветерани національно-визвольної боротьби, багатолітні політ'язлі ГУЛАГу.

фарбувавшись у синьо-жовті кольори, новітня номенклатура гальмує процес творення відкритого демократичного суспільства, а невідворотний процес приватизації вона намагається спрямувати на свою користь і, таким чином, опанувати в Україні. Державі економічні пилоти. Якими ж можуть бути найближчі завдання українських націоналістів саме в економічному аспекті? Потрібно активно включатись у процес приватизації засобів виробництва, аби вони, ці засоби, потрапили до рук трудящих колективів. Лише тоді ми зможемо збудувати сильну і багату Українську Державу, коли кожен українець своєю працею і ініціативою докладе до цього необхідних зусиль.

Петро ДУЖИЙ. Ми бачимо, що російська імперія, опинившись на краю економічної катастрофи і під впливом постійно мілітуючих відцентрових процесів, потріскалась у своїх основах, навіть формально перестала існувати. Проте не зник російський імперіалізм. Загроза з його боку існує далі. Він біснується, викликає штучні конфлікти, веде справу до дестабілізації, кладе колоди на шляхах до політично-економічного утвердження української державності.

Всім діям російського імперіалізму слід давати негайну і ефективну відсіч. Не можна зупинятись на тому, що маємо декларовану українську державність, що майже скрізь в Україні маючі національні синьо-жовті прапори, що співаємо гімн «Ще не вмерла України», що українську державу визнали майже всі держави світу. Головне в тому, щоб найвища державна влада та всі державні структури й збройні сили України були в руках справжніх українських патріотів, щоб українська держава утверджувалась та скріплювалась політично й економічно, щоб наша Батьківщина посіла своє місце в світі.

Єдиною спасенною і реальною протипагою російському імперіалізму. його стремління і далі поневолювати Україну, виснажувати і асимілювати її народ, загартувати його надбання, нищити його культуру — був і є український націоналізм як авангард народних мас у боротьбі за гідне життя, за українську державну самостійність на своїх предківських землях.

Український націоналізм — це антипод чорної реакції, гноблення, панування однієї нації над іншими, це племетральне протиставлення російському імперіалізму.

Фото Володимира САКВУКА.

московському шовінізму та його несусвітній зажерливості.

Український націоналізм — це та могутня сила, яка ніколи не поступиться своїми принципами, ніколи не припиняє боротьби за віднову і укріплення української державності, за її розбудову і процвітання.

Український націоналізм — це та непереборна сила, яка ніколи не схилиться і ніколи не схилиться перед ворогами українського народу.

Дарма вороги України й різношерстні зловмисники, хто пошепки, а хто і голосно, стверджують, що, мовляв, український націоналізм — пережиток, що він нібито виконав свою роль і йому пора сходити з політичної арени. Це було б вигідно у першу чергу носіям ненажерливого російського імперіалізму.

Український націоналізм — безсмертний. Ніколи і ніколи вороги його не переможуть: він житиме так довго, як довго існуватиме українська нація, оскільки з її надр виник і найтісніше з нею пов'язаний.

Всього на нараді-конференції виступило близько тридцяти чоловік. Думки висловлювали різні, але ідея була єдиною: треба рятувати Україну.

раїну, її суспільство, її державність. Щоправда, багато з виступаючих обмежувались лише констатацією становища. А, натомість, доцентів Львівського університету Наталію Мельничук зал, не розібравшись, не дав докінчити виступ. Чому? Для нашого загалу все ще є домінуючою думка, що ми — глинтники, що нас мають одлгнути і нагодувати добрі керівники. А пані Мельничук нагодошувала на необхідності активної участі у творенні нової економіки кожного працездатного громадянина України. Всі, хто має відповідні здібності і можливості, повинні братися за приватне господарювання. Трудовим колективам потрібно негайно створювати акціонерні, кооперативні підприємства. Українці славляться на весь світ своєю працелюбністю, отже необ-

хідно відмовитися від старого мислення і самим творити власний добробут і економічну силу України.

На жаль, абсолютна більшість виступаючих торкалась економічних проблем лише побіжно. Отже, і конструктивних пропозицій щодо виходу нашого суспільства із глибокої соціально-господарської кризи було обмаль.

І все ж нарада-конференція виконала своє завдання. Вона ствердила гостру необхідність попередження Організації Українських Націоналістів до активної участі у творенні і розбудові Української Держави, визначила першочергові кроки у цьому напрямку. Ними мають стати створення мережі ОУН на всіх теренах України, значне посилення видавничо-інформативної діяльності, консолідація всіх патріотів.

Для досягнення святої мети — утвердження Української Самостійної Соборної Держави — потрібно мати силу, наголосила у підсумковому виступі п. Слава Стецько. Ця сила — в народі. Отже, треба йти до народу, треба розбудити в ньому почуття високої української гідності, історичного спадкоємця, почуття доброго господаря.

Нарада-конференція прийняла програмову ухвалу щодо діяльності українських націоналістів на найближчу перспективу, заяву з вимогою відставки уряду В. Фокіна.

Створено постійний секретаріат ОУН на Львівщині. Його головою обрано Петра Дужого, першим заступником голови — багатолітнього політв'язня Мирослава Панчука.

Олександр СОЛОМОНЧУК.

"ВИСОКИЙ ЗАМОК", 2 квітня, 1992

САМОСТІЙНУ ДЕРЖАВУ ПРОГОЛОСИЛИ.

АЛЕ ЇЇ ЩЕ ТРЕБА БУДУВАТИ!

Актуальне інтерв'ю

Головне- відродити націю

В останні місяці помітно активізувала свою діяльність Організація українських націоналістів. І не виключено, що незабаром на політичному небосхилі України з'явиться, а точніше відродиться нова впливова сила. Які завдання стоять перед собою українські націоналісти? Якими методами мають намір реалізувати їх? На ці та інші запитання на прохання наших кореспондентів відповіла голова правління ОУН Ярослава Стецько, яка днями побувала в Івано-Франківську.

— Пані Ярославо, наскільки відомо, Ви уже вдруге відвідуєте Україну. Думається, читачам «Галичини» буде цікаво довідатися про мету Вашого нинішнього візиту.

— Справді, аперше після багатьох років я ступила на рідну українську землю торік, перед путчем, щоб взяти участь у відзначенні роковин відновлення української державності 30 червня 1941 року.

Основна мета нинішньої поїздки — проведення конференції українських націоналістів.

Як відомо, 28—29 березня у Києві в будинку колишньої Центральної Ради відбулася загальноукраїнська конференція націоналістів. На ній був утворений секретаріат, і нині він проводить в цілій Україні обласні і міжобласні наради. 23 травня така міжобласна нарада відбулася в Івано-Франківську, а 6 червня — в Тернополі. Найближчим часом зібрання українських націоналістів пройдуть у Львові, на Волині, трохи згодом — у Харкові, Сумах та інших обласних центрах. Маємо намір по цілій Україні відкрити представництва ОУН та утворити секретаріати українських націоналістів. А не далі як через рік повинні скликати конгрес українських націоналістів і залишити після нього велику об'єднану силу. Можливо, це буде постійний

конгрес українських націоналістів або щось інше. Поки що нема остаточного рішення. Але йдеться про те, щоб згуртувати найкращі націоналістичні сили в усій Україні, згуртувати їх в один моноліт, який зміг би внести великий вклад у відбудову Української держави.

І Ми добре знаємо, що російсько-комуністичне панування залишило велику руїну в Україні. І хоча сьогодні вже формально існує Українська держава, її визнали понад сто країн світу і ми маємо великий мандат довіря від народу у вигляді прекрасного першого грудневого референдуму, нам ще дуже багато потрібно зробити, щоб народ відчув себе господарем землі, щоб всі ми, і українці, і національні меншини в Україні, і світ, переконалися, що наша держава є справді самостійною.

— Які завдання ставить перед собою сьогодні Організація українських націоналістів і якою конкретно бачите роботу щодо їх здійснення?

— Наше основне завдання — відродити свідомість української нації. Передусім на тих територіях, де наш народ був, так би мовити, найбільше наражений на денационалізацію і русифікацію.

Що для цього необхідно зробити? Передусім організувати людей і створити такі структури, що допомагали б

відроджувати і підносити свідомість людей сходу України, її півночі і півдня. Ми відчували велику потребу в своєрідних «просвітах». Ми хотіли б низкою «просвіт» охопити цілу Україну, і щоб найперше вона зайнялася українським селом. Бо українська нація раніше завжди могла спиратися на нього. Селянин був дуже свідомий і незалежний. Він відчував себе власником своєї землі і справді був господарем. Нині українське село зруйноване і все відібрано у селянина. Навіть бажання і любов до землі. І він не впевнений, що, ставши власником, завтра знову не буде позбавлений права на неї.

Водночас ми вважаємо, що коли зруйноване село, то є дуже велика потреба опертися на українського робітника. Та спочатку йому слід допомогти. Щоб він став співвласником на тому підприємстві, де працює. І з підневільного, який дбає лише, як би швидше відпрацювати своє та й піти, вийти до будівничого своєї держави. Тож ще одне завдання українських націоналістів — опіка над робітництвом.

Великої праці потребує і відродження національної школи. В Україні багато учителів, але виховані вони в советській системі, в їх розпорядженні суцільно комуністичні підручники. Тут треба залучити всі можливі організації в західній діаспорі, щоб вони допомогли забезпечити школи підручниками, організувати перепідготовку вчителів. Втім, це багатогранна робота, що не під силу окремим людям. Потрібна широка мережа націоналістичних структур, які так само, як в час другої сві-

тової війни; опікувалися б народом. Тоді вони змігли спорити нашу армію, як боронили народ від двох наїзників — нацистської Німеччини і комуністичної Росії. Тепер націоналісти повинні допомогти народові у всіх галузях. І перш за все в економіці. Спільно з різними організаціями та партіями потрібно добитися, щоб наразі були проведені реформи — у промисловості і земельній. Щоб відбулася приватизація і щоб вона проходила справедливо, в інтересах народу. Бо то добре, що населення прагне самостійної України. Але все ж найголовніше в тому, аби люди відчули, що їм буде краще жити в тій самостійній Україні. Переконалися, що зможуть розвиватися інтелектуально, підносити сферу духовності і культури. Щоб національні меншини на українській землі побачили, що ця держава — і для їхнього добра, й були зацікавлені в її розвитку.

— Пані Ярославо, в зв'язку з цим хотілося б довідатися, як Ви оцінюєте перші кроки в діяльності Президента України Л. Кравчука, спрямовані на розбудову нашої державності.

— Якщо йдеться про оборону інтересів України перед російсько-шовіністичними чи російсько-імперіалістичними зазіханнями, то тут він на висоті. Але ми дуже незадоволені тим, що Україна вступила в так звану Співдружність незалежних держав. На наш погляд, це вкрай небезпечно і воно може мати трагічні наслідки для нашого майбутнього.

Український народ має великий досвід стосунків із Росією. Ми знаємо, що вона традиційно століттями намагалася знищити український народ, виродинити його і відібрати мову, змовити українців, що вони не є окремою нацією. Росія приписала історію Київської Русі — колиски культури на сході Європи. Ми вважаємо, що в цьому полягає і криза російського народу, бо йому не потрібна чужа історія, він має свої власні витоки, якими можна гордитися.

І так чи інакше, але тривалий досвід стосунків із Росією змушує нас сьогодні з пересторогою ставитися до будь-яких спілок із нею, чекати, щоб вона спочатку визнала право української нації на самостійність. І на це визнає його, а й на ділі поважала це право. Без цього небезпечно входити в союз, що можуть повернутися із рідності в панування «старшого брата» над нами. Ми вже це проходили. Тому українські націоналісти вважають, що слід якнайшвидше

вийти з СНД й орієнтуватися на власну економіку, валюту, армію, зовнішню політику. Очевидно, що Президентів України ми маємо дати відчуття, що його обрав народ і він може спиратися на нього. Адже під час референдуму населення проголосувало не за федерацію чи конфедерацію, а за самостійну Україну. І Президент повинен вірити, що в цьому народ його підтримував, підтримує і буде підтримувати. Якщо вести мову про українських націоналістів, то повинні запевнити, що ми докладемо всіх зусиль, щоб не лише зберегти незалежність Української держави, а й сприяти її розбудові та зміцненню.

— Нещодавно в Івано-Франківську відбулася міжобласна конференція українських націоналістів. Чи виконала вона своє завдання?

— Наскільки мені відомо, конференція пройшла на високому рівні. Навіть «Галичина» одну колонку в матеріалі про неї гарно написала. Але в другій причинила те, що не мало ніякого відношення до конференції. Більше того, там викладено мильні погляди на націоналізм.

Я знаю, що офіційна пропаганда колишнього Союзу очорнювала нас, використовуючи для цього не сам націоналізм, а форми його виродинення. Бо той же фашизм чи гітлеризм не є націоналізмом, а лише формою його виродинення. І проти таких «зімів» ми боролися. Націоналісти ОУН і УПА вели боротьбу на двох фронтах, і це є для нас найкраща легітимізація.

В той час, коли в Європі протягом тижнів нацистами піддавалися великі нації, українська нація зуміла створити Українську Повстанчу Армію, яка мала відвагу боротися одночасно з двома наїзниками. Без чужої моральної і політичної допомоги. Я не кажу вже про матеріальну чи тим більше збройну. Зброю ми мусили в боротьбі діставати. Наші жінки по селах шили однострі, а стрільці УПА самостійно організовували школи. Наша армія деякими з'єднаннями, меншими відділами протистояла ворогам аж до 1955 року. Котра із країн Європи була на це спроможна?

Ми вважаємо, що маємо всі докази того, що ми боролися проти фашизму та інших «зімів», за будучність і свободу не лише України, а й інших поневолених народів. І наше гасло «Свобода народів» і людина було підтримане ними. За цей гуманний девіз наші люди були і гинули в бою, у Сибіру, в катівнях смерті. Гинули чоловіки і жінки, підлітки і старці.

— Пані Ярославо, очевидно, Вам відомо, що в силу різних обставин та причин в Україні, особливо на її східних землях, неоднозначно ставляться до ОУН та ідей українського націоналізму. Чи сподівається Ви на успіх, на те, що українські націоналісти знайдуть підтримку народу?

— Будь-яка праця не є легкою. Але ми сповнені переконання, що матимемо успіх. Тоді, коли бралися за розвал Російської імперії народів, то на Заході нас вважали фантастами і переконували, що нації пережили себе й настав час великих і малих імперій. Але наші ідеї перемогли. Советський Союз розвалився, а Україна, вийшовши із своїм референдумом за самостійність, вбила останнього гвіздика у домовину советсько-російської імперії.

Правда, ми свідомі того, що націоналізм палюжили. Особливо на східних землях України, куди не доходила наша підпільна література. Тому тепер організуємо обласні і міжобласні конференції не лише в Західній Україні, а й у Східній та Центральній, щоб показати нашому народові хто він, щоб ознайомити його з націоналістами та націоналістичними ідеями.

Є, звичайно, різний націоналізм. Але наш був в першу чергу визвольний. В його основі — любов до свого народу, своєї землі, до всього українського і водночас справедливий підхід до національних меншин. Ми завжди підкреслювали, що не виступаємо проти російського народу, а лише проти російського імперіалізму. Наша організація ставить за мету добитися, щоб

кожний громадянин України був щасливий, багатий, міг розвивати свою культуру і щоб він хотів разом з нами будувати Українську державу. І ми віримо, що коли народ зрозуміє, що ми живемо для нього, хочемо допомогти йому вийти з нужди, з невілнництва і жебрацтва, то він прийме нас і наші ідеї. В цьому нам допоможе і те, що населення до певної міри не вірило більшовицькій пропаганді, і те, що більшовики писали, а воно читало навпаки, або між рядками.

— Великі надії українці покладають нині на діаспору, яка, образно кажучи, виступає дипломатичним представником нашої держави за рубежом. Хотілося б довідатися, що робиться для того, аби привернути до проблем України увагу урядів країн Заходу, перш за все США і Канади, зацікавити до співпраці з нами підприємців та ділових людей.

— Це темб дуже великої розмови. Її неможливо розкрити в одному інтерв'ю. Тому коротко зупинюся на найголовнішому.

Коли ми вийшли за кордон, і українські націоналісти, і взагалі українські люди складали собі зліт у тому, що ми є політичною еміграцією. Що в народі «запломбовані» уста і він не може говорити. Тож вважали своїм обов'язком ширити правду про Україну. А ще — будувати навколо себе малу Україну, зберегти національну субстанцію, продовжувати життя нації в усіх сферах — науковій, культурній, релігійній та інших.

А якщо йдеться про нашу організацію, то своїм головним завданням вважали ще й поставити в цілому світі нашу дипломатичну працю. Для цього й розбудовували закордонний протид ОУН. Ми також ставили на сили народів, які опинилися в аналогічній ситуації. Отже, створювали антибільшовицький блок народів. Ми прагнули здобути симпатії і моральну та політичну підтримку для нашої визвольної справи. Тому намагалися брати участь в усіх міжнародних конференціях, мати зв'язки з парламентами, урядами, військовими організаціями, такими як НАТО і Пентагон.

Словом, велася багатогранна робота. Думаю, що ми здобули багато прихильників України в цілому світі. А коли відбувся референдум, то ми провели велику акцію, спрямовану на її якнайшвидше визнання.

Але це ще не все. Тепер ми повинні мобілізувати сили, щоб економічно допомогти Україні. Вважаємо, що українська нація, яка обороняла Західну Європу своїми грудьми (бо невідомо куди б замандрувала комуні, якби не було боротьби в Україні), може заслужено вимагати, щоб Захід нам допомагав, а не зсипав усі мільярди в Москву.

— І останнє запитання, пані Ярославо. Що Ви могли б побажати читачам «Галичини», а в їх особі і всім жителям краю?

— Перш за все, аби були гідні за те, що тут, у ваших Карпатах, була головна сила УПА. Тепер, як нам відомо, Івано-Франківськ займає одне із чільних місць в піднесенні свідомості української нації. Ще побажаю, щоб ви якнайшвидше витиснули із себе комуністичні структури, замінити їх речками української нації. І не слід в усьому ґукати на Київ. Потрібно самим навколо себе наводити порядок. Звісно, справедливий, гуманний, але обов'язковий для всіх порядок...

ЗРОДИЛИСЬ МИ ВЕЛИКОЇ ГОДИНИ

З конференції українських націоналістів Подільського краю

Вставайте до бою, брати,
Груди в груди —
З низин до Карпатських висот.
Хай трупами ляжем,
а волю здобудем.

Не раб український народ...

Ці патріотичні рядки поета-повстанця Санджари, що були епіграфом до дбайливо оформленої виставки, присвяченої 50-річчю ОУН-УПА, немовби нагадували учасникам першого збору українських націоналістів Подільського краю про далекі дні їхньої боротьби за волю і незалежність неньки-України.

А вони, колись гнані і переслідувані, за плечима багатьох з яких — тюрми і сибірські концтабори, усе заповнювали і заповнювали простору залу палацу культури «Березіль»...

На сцену, прикрашену національними символами ОУН-УПА, урочисто внесли хоругву братства Подільського краю «Лисоня». Оголошено склад делегації для покладання квітів до могили репресованих і замучених енкаведистами у Тернопільській тюрмі, до могили воїнів УПА на проспекті С.Бандери, а також до стели Степана Бандери.

Після Господньої молитви «Отче наш» і виконання гімну ОУН «Зродились ми великої години» п.Петро Касінчук відкрив конференцію. Вступне слово виголосив голова обласної організації Спілки в'язнів і репресованих, член ОУН з 1939 року п.Григорій Друль. Потім головуючий зібрання — колишній надрайонний провідник і окружний вишкільник ОУН п.Ілько Оберішин запросив до слова Голову проводу організації Українських націоналістів п.Славу Стецько.

Крім того, з доповідями і повідомленнями виступили колишній головний редактор підпільного журналу «Ідея і чин», член проводу ОУН п.Петро Дужий, професор філософії з Нью-Йорка п.Роман Зварич, п.Ілько Оберішин.

В обговоренні доповідей взяли участь заступник голови Спілки офіцерів України п.Роман Костюк, від Спілки офіцерів Тернопільщини п.Болеслав Казан, начальник обласного управління культури п.Роман Бойко, п.Михайло Климчук з Вінниці, кошовий Карпатського краю п.Василь Гривінський, чотовий сотні «Бродяги» п.Микола Жук, кошовий Волинського краю п.Мелетій Семенюк, секретар Всеукраїнського братства воїнів УПА п.Роман Панкевич, голова Івано-Франківської обласної Ради народних депутатів п.Микола Яковина, п.Ілля Романчук від Тернопільської організації Союзу українців, офіцер Леонід Бровченко з Вінниці, голова тернопільських обласних організацій християнсько-демократичної і Республіканської партій п.Михайло Гутор і п.Іван Польовий та багато інших виступаючих, котрі, крім обговорення доповідей, просто ділилися спогадами про ці далекі дні, розповідали про муки і поневіряння, яких вони зазнали у тюрмах і концтаборах, згадували загиблих побратимів, розшукували живих.

Учасників першого збору українських націоналістів Подільського краю привітали представник Президента у Тернопільській області п.Роман Гром'як та голова обласної Ради народних депутатів п.Богдан Бойко.

— Від імені молодшого покоління українців, — сказав п.Гром'як, — щиро вітаю вас і висловлюю щире вдячність за те, що ті традиції, які єднають нас як націю, ви передаєте нам і нагадуєте, що дух українського націоналізму, дух української нації — то є творча сила, яка лежить в основі побудови Української соборної самостійної держави. Я цілком поділяю ті думки, які прозвучали у доповідях і рефератах п.Слави Стецько, п.Петра Дужого. Слухаючи вас, я пригадував прочитані сторінки журналу «Ідея і чин», основні положення книги покійного Ярослава Стецька, і думаю, що справді сьогодні маємо підстави сказати: Українська соборна держава — це наш Ідеал, наша мета, наша реальність. Якби не було цих Ідей, які викристалізувалися ще в часи Мазепи, утверджувалися автором першої української Конституції Пилипом Орликом і його сином Григорієм, якби не писання тих, хто організував Кирило-Мефодіївське товариство, а відтак брав участь в утвердженні української визвольної Ідеї, то ми сьогодні не мали б того, що маємо. Згадаймо тут і Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесю Українку, і Драгоманова, і Грушевського, і Коновальця, і С.Бандеру, і Я.Стецька. Коли ми слухаємо у стислій формі виклад цих Ідей, ще раз переконуємося: ніхто тут присутній у залі не має права сказати, що хтось один, одна організація започаткувала ті процеси, які зараз відбуваються. Вони випливають звідтіля, й Ідея спадкоємності, Ідея наступності національно-визвольного руху — це наріжний камінь, який має єднати нас, українців, котрі підхоплюють цю естафету і мають практично робити те, що належить робити сьогодні.

Ми беремо від вас, шановні старші друзі (за що хочеться вам сердечно подякувати), Ідею жертвовності у боротьбі і цілковитої самопосягати: збудуєш Україну в боротьбі, або помреш за неї. І думаю, що ми не будемо ставати у конфронтацію до вашої Історії, вашої практики, якщо скажемо: ми стали на шлях парламентаризму. Ми, нинішнє покоління, відмовляємося від збройної боротьби, але, сприйнявши Ідею розбудови української армії, будемо вчитися зброєю володіти. Але, володіючи зброєю, нам потрібно все робити для того, щоб ця зброя не стріляла. Тільки парламентський, мирний шлях боротьби, аргументи, дискусії, обміни досвідом. У час, коли два фашисти — червоний і коричневий — стояли на нашій землі, тоді б усі ми взяли зброю, щоб вигнати їх. Зараз, мені здається, нам потрібно робити усе можливе, щоб не допустити застосування зброї, — сказав на закінчення свого виступу п. Р.Гром'як.

У спосмі вітальному слові до учасників конференції голова обласної Ради народних депутатів п.Богдан Бойко сказав:

— Дивлячись на вас, шановні наші старші друзі, я бачу мужніх, самовідданих, справжніх українських патріотів, які за своє

неспокійне життя перенесли і втратили багато гідності і понесли втрати. Ви — воїни люди з легенди.

І наші три роки тому, коли у нас почалися демократичні процеси, саме ви, ветерани ОУН-УПА, були першими, хто піднявся на боротьбу з комуністичною системою. За це вам сердечно дякуємо.

Я не зовсім погоджуюся з думкою, про довгий п.Б.Бойко, нібито ми здобули незалежність без крові. Це неправда. Якби не було цієї збройної боротьби, яку вели ви, шановні ветерани, проти більшовиків, ми б не мали незалежної України. Тому Крайова організація Руху і зараз стоїть на позиціях революційної ОУН.

Сьогодні у нас багато проблем — економічних, політичних, на яких хочуть зіграти наші вороги. Цей період є, можна сказати, вирішальним. Маємо в запасі 3-4 місяці, і якщо не зробимо нічого, щоб зарадити загостренню сьогоднішньої напруженості, втрачимо державу. На жаль, поки що ми не можемо повністю покластися на армію, службу безпеки, міліцію. Хоч там теж є патріоти України.

Я думаю, зауважив п.Б.Бойко, що зараз рано говорити про незбройні методи боротьби, оскільки вороги української державності чимало. Гляньмо, як поводить себе наш «старший» російський «брат».

Шовіністична, проімперська політика керівництва Росії до добра не приведе. Так що нам потрібно проявити особливу пильність у цьому плані. Найближчі події покажуть, як маємо діяти далі. А ж ніяк не згущую фарби, не нагнітаю обставинки, але такою є нинішня реальність.

Зичу вам, дорогі друзі, доброго здоров'я, єдності, злагоди, але на принципових позиціях, тих, які ведуть до побудови незалежної держави. Хай живе ОУН-УПА Слава Україні!

На конференції було прийнято звернення до робітників, селян, військовослужбовців, усіх громадян України, а також заяву до Верховної Ради і Президента України. Для учасників зібрання відбувся концерт художньої самодіяльності, у якому взяли участь хор «Рух» з Тернополя, лауреат обласного конкурсу стрілецької та повстанської пісні, похвальний дуєт села Пробіжжя Чортківського району, вокальний квартет Тернопільського ПТУ №1, чоловічий вокальний ансамбль Чортківського профтехучилища, дуєт у складі заслуженого артиста України Романа Бойка і заслуженого працівника культури України Йосипа Сагаля, об'єднаний хор сіл Великий Ходачків і Купчинці Козівського району, гурт «Гомін над Серетом» із села Чернихів Зборівського району.

ГОВОРЯТЬ УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Інтерв'ю з головою провладу ОУН п.Славою Стецько — Скажіть, будь ласка, пані Славо, чому ця конференція відбувається саме у Тернополі?

— Ми мали першу конференцію в Києві 28-29 березня і там вирішили проводити обласні і міжобласні конференції по всій Україні. Тернопільщина належить до найпередовіших — в демократичному плані, найбільш організованих областей, і тому вирішили провести цей форум у вашому прекрасному місті. Щоб інші регіони мали взірєць, як треба організовувати такі заходи і відповідно провели б їх у себе. Після Тернополя такі ж конференції відбудуться у Львові, Рівному, а відтак — і на Східній Україні.

— Яке, на Вашу думку, головне завдання ОУН в сьогоднішній політичній ситуації?

— Мобілізувати всі здорові сили, щоби в дійсності приступити до розбудови Української держави.

— Пані Славо, сьогодні, коли йде мова про реабілітацію, визнання боротьби ОУН-УПА як національно-визвольної, є люди (і, до речі, в нашій редакційній пошті чимало таких листів), які вважають, що український націоналізм не потрібно відроджувати, вони навіть бояться цього.

— Ці люди не знають, що таке український націоналізм, вони задовго слухали більшовицьку пропаганду проти націоналізму і не

мали можливості по-справжньому пізнати його. Тому є особлива потреба в проведенні таких конференцій, щоб розказати, що собою являє націоналізм, а що не є націоналізмом, бо багато людей приписують націоналістам те, ким вони не є. Отже, мета таких конференцій в основному — роз'яснювальна.

— Як Ви розцінюєте сьогоднішні процеси, що відбуваються в Україні?

— Ми побоюємося, що відбудовчі процеси децю уповільнені. Найбільше нас турбують проблеми побудови української армії. Наша армія повільно організовується, багато українських офіцерів є поза межами України, замало літератури, яка б допомагала у навчанні українського воїнства і старшин. Ми побоюємося, що господарські реформи теж загато повільні. Щоб це не настроювало людей до невдоволення, а отже — і до якихось спалахів, конфліктів, які не принесуть користі нікому.

Ми розуміємо, що прискіпшити економічні реформи нелегко, народ повинен усвідомити, що він сам має взяти здобуту волю у свої руки і помагати собі у здійсненні господарських реформ. у справі виховання підрастаючого покоління. До речі, свята віра, Церква може багато зробити у справі становлення духовності української нації. Добре було б, якби Церква, священики витрачали свою енергію не на чвари і міжконфесійні конфлікти, а на виховання людей, зокрема молоді. Наші обидві Церкви — православна і греко-католицька — повинні

координувати свою діяльність і сприяти відродженню духовності українського народу. Це їх основна місія. Коли ми це все зберемо до купи, тоді розбудовні процеси прискоряться.

А ось які думки щодо сьогоднішньої ситуації в Україні висловив професор з Америки п.Роман ЗВАРИЧ:

— Звичайно, головне сьогодні — це консолідація всіх здорових націоналістичних сил. І це слід робити не тому, що потрібно перебирати владу в Києві, і не тому, що ОУН хоче привласнити собі цю владу, але якраз тому, щоби вибороти владу нації. Нація поки що не привласнила собі цієї влади. Якщо і далі в незалежній уже Україні при владі ті самі колоніальні структури, та сама система, то це вже є перешкодою. І це все потрібно міняти.

Так що вагомість таких конференцій полягає, по-перше, в тому, що вони сприяють консолідації націоналістичних сил, і, по-друге, щоби тепер запроєктувати нову програму державної побудови. І також нову візію для українського народу. Програма і візія, очевидно, будуть споріднені з традиціями українського націоналізму. І я думаю, що це будуть прогресивні ідеї, завдяки яким ми зможемо побудувати ту Україну, яку наш народ хотів би мати.

Що ж до «непотрібності», як де-хто сьогодні вважає ОУН, то, на мою думку, форми визначаються змістом. В основному зміст українського націоналізму не змінюється.

ІСТОРИЧНА РОЛЯ ОУН-УПА В БОРОТЬБІ ЗА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ

Про історичну роль ОУН-УПА в боротьбі за Українську Державу вже, мабуть, дещо написано в журналістичних статтях. Однак, огляд історика завжди потрібний і має своє значення. Зрештою, завданням історика є допомогти краще схопити деякі аспекти минулого.

Вже на самому початку огляду постає важливе питання: чому мова про ОУН-УПА, а не окремо про ОУН і окремо про УПА? Для багатьох людей, зокрема для учасників цієї боротьби, термін "ОУН-УПА" самозрозумілий, бо вони знають, що ці два формування діяли разом. Правдою є і те, що можна говорити про кожного із них окремо.

Однак, правда і те, що про нерозривну спільність боротьби цих двох формувань говорить сам хід подій від 1941 до 1956 року.

Бажаючи здобути українському народові волю, свободне життя, зробити його власником своєї землі і її багатств, ОУН під проводом Степана Бандери була рішена за всяку ціну здобути Українську Державу, використовуючи для цього воєнну ситуацію. Це висловлено дуже точно в програмових і політичних Постановах II Великого Збору, що відбувся в квітні 1941 року (1).

В травні 1941 року ОУН прийняла у цьому напрямі ряд конкретних заходів, які висловлені в "Політичних вказівках" і які мали бути реалізовані на випадок війни між нацистською Німеччиною і ССРСР. Ці рішення варто пригадати також і тому, що у той час жодна інша українська політична сила подібних рішень, потверджених документами, не брала.

В "Політичних вказівках" читаємо, що "ОУН використає війну з ССРСР для розгорнення боротьби за Суверенну Соборну Українську Державу, для прискорення її здобуття". А далі: "На звільнених від московсько-більшевицької окупації частинах української землі, не ждучи на ніщо, ОУН проголошує відбудову Української Держави, встановлює владу, яка має zorganizувати державне життя в усіх ділянках та керувати ним"(2). Тому вже на самому початку війни ОУН Бандери стала ініціатором Акту 30 червня 1941 року, яким проголошено відновлення самостійності Української Держави. Тим Актом вона поставила німців перед доконаним фактом і викликала репресії окупанта, який взагалі не думав дозволити, щоб існувала якась Українська держава.

Після арешту Степана Бандери (5.7.1941 р.), голови уряду Ярослава Стецька (9.7.1941 р.) та кількох інших діячів, ОУН Бандери повела працю в двох напрямках: а) вона доклала зусиль, щоб поширити сітку членів на всю Україну, і б) вона приступила до загальної психологічної, політичної і військової підготовки молоді і взагалі населення до збройної боротьби. Приходиться знову ствердити, що жодна інша українська політична сила заходів по підготовці до збройної боротьби не наважилася в цей час робити. Діяльність в обох напрямках посилено після масових арештів членів ОУН Бандери 15 вересня 1941 року (частково і 16 вересня), які перевели німецькі органи безпеки по всій Україні і за кордоном.

Немов у відповідь на перші масові арешти I Конференція ОУН Бандери формально прийняла окремі напрямні діяльності організації на всій території України, а саме: "г) освідомлюючо-роз'яснювальна акція проти масових вивозів на роботу до Німеччини, а в дальшому організація пасивного спротиву...,

е) пропагандивно-роз'яснювальна підготовка до активної боротьби з німецьким окупантом..., є) збір та магазинування зброї" (3).

Розмах цієї титанічної роботи не міг не привернути уваги німців, які далі переводили постійні арешти членів ОУН. Із знайдених документів і допитів їм стало відомо, що ОУН Бандери підготовляє повстання. Тому 25 листопада 1941 року станиці СД в Райхскомісаріяті Україна отримали окремий наказ у цій справі. В ньому було сказано, що "незаперечно встановлено, що рух Бандери готує повстання у Райхскомісаріяті, мета якого — створення незалежної України". Наказувалося арештувати всіх активістів "руху Бандери" і після допитів таємно знищити "як грабіжників"(4).

ОУН Бандери справді готувала повстання, але пляново. Без зброї і військової підготовки молоді не могло бути мови про повстання. ОУН зосередила свої заходи спочатку на Волині і Поліссі, ліси яких найкраще надавалися на повстанську боротьбу. Члени ОУН отримали доручення шукати по лісах зброю та боєприпаси, їх ховати, робити склади. Німці про це докладно говорять у своїх звітах з місяця грудня(5).

Цілу зиму йшла психологічна, політична і військова підготовка. ОУН організувала військові школи і курси в кількох місцях в Галичині і на Волині. Згадуючи про них, один підпільний автор стверджує, що “тільки ОУН могла розв’язати і дійсно розв’язала питання фахових командирських сил для УПА” (6). В березні-квітні 1942 р. появилися на Волині перші озброєні відділи самооборони ОУН Бандери. II Конференція ОУН у квітні 1942 р. апробувала метод боротьби у формі самооборони з допомогою малих озброєних відділів. Але, “щоб енергія народу не вилитись у партизанщину”, було рішено діяти з метою оформити цю енергію “у широкий всенародній рух, який забезпечить повну перемогу”. Якраз у цьому напрямі, тобто з метою приготування народного повстання, пішла підготовка (7).

У першу річницю 30 червня 1941 року Крайовий Провідник ОУН західних земель Дем’ян Дмитрів видав наказ, який мав бути зачитаний на сходах членів 30 червня 1942 року. В ньому дуже добре з’ясовано історичне значення Акту 30 червня, а саме:

“30 червня 1941 року доказало всьому світові:

- а) що українці мають власні непорушні ідеї, що вони готові повстати проти будь-кого, хто захоче перетворити нашу країну в колонію і наш народ на рабів;
- б) що українці боролися, борються і будуть боротися не за нову Європу, а за свою власну державу;
- в) що всупереч твердженням ворога, українці спроможні створити державу своїми власними силами;
- г) що українці будують своє майбутнє власною кров’ю” (8)

Озброєні групи самооборони поширюються на всі райони Волині і Полісся, як також, як про це свідчать німецькі архіви, на райони Кам’янця-Подільського (9), а відтак Житомирщини. Впродовж літа вони переводили незначні операції, атакуючи лінії зв’язку, склади постачання та господарські об’єкти.

У жовтні 1942 року малі озброєні відділи ОУН Бандери почали зливатися у великі військові з’єднання. Саме ці з’єднання прийняли назву “Українська Повстанська Армія (УПА)”. Формування першого великого з’єднання не могло відбутися без того, щоб про це не довідалися німці, які пильно стежили за всім. В одному із звітів німецької армії сказано: “Згідно із повідомленням головнокомандуючого вермахту на Україні за 16 жовтня 1942 року, українські націоналісти вперше зібралися в районі Сарн у більшу банду і постійно отримують наплив” (10).

Постановою Української Головної Визвольної Ради (УГВР) від 30 травня 1947 р. визнано офіційно день 14 жовтня 1942 року днем створення УПА (11). Тому, що питання початку УПА є важливим для історії, треба над ним коротко зупинитися.

З нагоди відзначення п’ятирічної боротьби, одне з видань УПА із жовтня 1947 року писало: “В жовтні 1947 р. минуло п’ять літ з того моменту, як на Поліссі почали творитися перші відділи Української Повстанської Армії”(12). Про це говорить також і ген. Тарас Чупринка, головний командир УПА, в своєму зверненні з 14 жовтня 1947 р.(13). Однак, на еміграції противники ОУН Бандери почали твердити, що УПА постала не тоді та що творцем УПА був хто інший. До нашої теми не належить розглядати усі версії “початків” УПА. Хочемо тільки звернути увагу на дві з них, які висловлені у виданнях, що появилися недавно не на еміграції, а в Україні.

І так, корисний і дуже потрібний “Нарис історії України”, виданий Науковим Товариством ім. Т. Шевченка у Львові, подає, що від самого початку німецько-більшевицького конфлікту на Волині і Поліссі діяли партизанські відділи “Поліської Січі” під проводом Тараса Бульби-Боровця. “Поліська Січ”, яка воювала проти большевицьких військових частин, що залишилися поза фронтом, відмовившись скласти зброю німцям у листопаді 1941 року, “влітку 1942 р. відновила активну дію під зміненою назвою Української Повстанської Армії (УПА)”(14). Друга не менш корисна публікація п. з. “Українська діаспора”, видана

видавництвом "Світ" з участю катедри географії України Львівського університету ім. Ів. Франка, подає, що в середині 1941 р. Т. Боровець (Бульба) організував поблизу Олевська на Поліссі перші загони під назвою УПА - "Поліська Січ". Наприкінці 1941 р. німці ліквідували ці загони. "Тоді ж була сформована військова організація УПА в підпіллі. Згодом її перейменовано в Українську Національну Визвольну Армію"(15).

Як же воно було насправді? Сам Тарас Бульба-Боровець признається, що члени "Поліської Січі" "на практиці ніякого повстання на початку німецько-радянської війни проти будь-кого не піднімали. Не було проти кого вести повстання". Його озброєна група перетворилася в "міліцію", до якої німці ставилися "з більшою толеранцією", що їй дало "змогу діяти зовсім офіційно протягом деякого часу" та поборювати залишки Червоної армії і партизан на Поліссі і в Білорусії. Коли ж переговори з німцями щодо дальшого існування "Поліської Січі" залишилися безуспішними, "ця формація 15 листопада 1941 року розв'язується"(16). Ось так свідчить сам Т. Бульба-Боровець. Очевидно, "Поліська Січ" здала німцям зброю і розійшлася по домівках.

Німці, які незвичайно пильно сліdkували за ситуацією, настроями, подіями і людьми в Україні, залишили інформації також і про "Поліську Січ". На основі німецьких джерел виявляється, що Тарас Бульба-Боровець створив "Поліську Січ" "осінню 1941 р. з відома німецьких властей для боротьби з партизанами" та що "її розв'язано в листопаді 1941 р.". (17). В іншому німецькому документі, крім широких і цікавих біографічних даних, сказано, що "після приходу німецьких військ він (Боровець) отримав, на власну пропозицію, завдання створити особливу поліційну частину, метою якої було очистити від большевиків ліси північної Волині". Боровець назвав своє з'єднання "Поліською Січчю". Після перших "успішних дій проти большевицьких частин, Боровець увійшов у контакт з вермахтом і отримав наказ щодо дальших "айнзаців", тобто військових операцій, "отримав зброю і устаткування. Його частина мала певного часу 2-3.000 чоловік". Після очищення лісів на Поділлі і в Північній Волині, Боровець вів переговори з вермахтом про операції в лісах Чернігівщини. "У наслідок труднощів щодо спорядження і озброєння, плян зазнав невдачі і "Поліську Січ" розв'язано"(18).

Отже, німецькі документи про "Поліську Січ" не заперечують, а потверджують і уточнюють те, що писав Т. Бульба-Боровець.

Тут постає питання: чи можна легальне міліційне чи військове з'єднання, яке не брало участі в жодному повстанні, назвати повстанським з'єднанням і зародком чи першою формацією Української Повстанської Армії? Кожний об'єктивний історик скаже, що не можна.

Очевидно, беручи до уваги форму і суть "Поліської Січі", можна сказати, що вона була одною з українських збройних формацій і з цього погляду належить до історії української визвольної боротьби. Але вважати її початком УПА не можна. Також створене Т. Бульбою ранньою весною незалежне партизанське з'єднання не стало основою УПА і нема доказів, щоб воно таку назву носило. Воно залишилося незалежним, а 20 липня 1943 року прийняло назву „Українська Народна Революційна Армія“(19) (а не „Українська Національна Визвольна Армія“). Але історія з'єднання Т. Бульби-Боровця, яка потребує окремого огляду, не входить до нашої теми.

Стільки про початки УПА і про причини пов'язання УПА з ОУН під час важкого періоду збройної боротьби за Українську Державу. Це тісне пов'язання продовжувалося впродовж дальшого існування УПА.

У лютому 1943 року ОУН Бандери на III Конференції стверджувала, що Україна знайшлася "між молотом і ковадлом двох ворожих імперіялізмів" — німецького націонал-соціалізму і російського большевизму, які однаково трактують Україну як колоніальний об'єкт. "Тому для українського народу являється невідкличною вимогою вести боротьбу проти обох імперіялізмів", спираючися виключно на власні сили і на співпрацю з тими антиімперіялістичними силами, які визнають право українців на власну державу (20). Одночасно, починаючи від лютого 1943 року, загони УПА повели широкі операції з метою захисту українського населення як перед німцями, так і перед радянськими партизанами. Почалася збройна боротьба УПА на два фронти. Вже в квітні відділи УПА звільнили численні райони Волині і розпочали очищувальні операції на Поділлі.

Рух УПА, як це ствердив Третій (Надзвичайний) Великий Збір ОУН у серпні 1943 р., скоро поширився на Кам'янець-Подільську, Вінницьку, Житомирську і Київську області, в липні почали діяти загони УПА в Галичині (спочатку як збройні відділи Української Народної Самооборони). Таким чином у цей час "12 областей України стали на шлях збройної боротьби проти окупантів за Самостійну Соборну Українську Державу" (21).

Програмові постанови, прийняті в серпні 1943 р. III (Надзвичайним) Великим Збором ОУН Бандери (22), стали також програмою УПА. Відомі дві версії цієї програми, які поширювано у вересні 1943 р. у формі брошурок-листівок. Перша має назву "За що бореться визвольно-революційна Українська Повстанська Армія (Короткий виклад ідеї і програми УПА)" і починається реченням: "Ми, українські націоналісти, боремось за..." і т.д. (23). Друга, практично з ідентичним текстом, але яка починається реченням: "Українська Повстанська Армія бореться за...", має заголовок "За що бореться Українська Повстанська Армія?". Вона була, крім цього, перевидана в 1949 р., також у формі брошурки-листівки (24).

Потрібно бодай коротко описати цю програму, бо вона показує, за яку державу і за який лад боролися УПА і ОУН. Після загальних стверджень і пригадки, що УПА бореться проти комуно-більшевизму і націонал-соціалізму, в програмі сказано, що в "українській державі влада вважатиме за найвищий свій обов'язок інтереси народу". В ній допускатиметься індивідуальне та колективне користування землею. Робітники повинні брати участь у керівництві заводами. УПА бореться за 8-мигодинний робочий день, справедливу оплату праці, вільний вибір професії, свободу профспілок, повну рівність жінки з чоловіком, забезпечення всіх працюючих на старість, широке запровадження охорони народного здоров'я, за свободу друку, слова, думки, переконань, віри і світогляду, за повне право національних меншостей плекати свою власну по формі і змісту культуру.

Як бачимо, програма була зовсім прогресивною.

На III (Надзвичайному) Великому Зборі головою Бюра Проводу ОУН було обрано Романа Шухевича-"Тура". Вкоротці після того новообраний керівник ОУН в Україні був призначений на пост Головного Командира УПА, який він виконував під псевдом Тарас Чупринка.

УПА під командуванням ген. Т. Чупринки боролася проти німецької окупації аж до відходу військ націонал-соціалістичної Німеччини з території України. Але вона продовжувала боротьбу і проти російсько-сталінського панування на Україні. Як під час першого етапу боротьби, так і під час другого — мета залишилася ця сама: змагання за добробут і самостійність українського народу і за побудову Української демократичної держави.

Історичну роль цих двох формувань у згаданій боротьбі описали у великій мірі підпільні автори. Один із них, А. Осипенко, зовсім правильно зазначає, що ОУН Бандери в першу чергу створила матеріальні основи для боротьби УПА (згромадження з допомогою своїх членів великої кількості зброї і боєприпасів). Вона також раціонально розв'язала питання фахових командирських сил для УПА (військові курси для членів, старшинська і підстаршинські школи ОУН стали школами УПА; командирами всіх перших великих відділів УПА були провідні члени ОУН). ОУН післала до УПА велику частину свого членства.

Не менше важливим є й те, як це підкреслює згаданий автор, що ОУН створила політичні передумови для виникнення УПА, стала її ініціатором і організатором та причинилася до її росту і боротьби. Їй треба було також довести доцільність творення УПА і потім політично захистити її перед всякого рода критикою. ОУН допомогла УПА стати на "правильну, передову політичну платформу". УПА прийняла в свою ідейно-політичну скарбницю, крім програмових заłoжен, також і прогресивний клич ОУН Бандери: "Воля народам! Воля людині!" (25).

Це гасло відноситься до ще одного аспекту боротьби за Українську державу, а саме: до співпраці з іншими поневоленими народами. ОУН Бандери звернула увагу на цей аспект діяльності ще в 1940 р. Саме тоді, поширюючи вперше горизонт боротьби українського націоналізму, вона прийняла гасло "Свобода народам! Свобода людині!" і оголосила в Маніфесті з грудня 1940 р. таке: "Ми, українці, підносимо прапор нашої боротьби за свободу народів та людини... Боремось за визволення українського народу та всіх поневолених Москвою народів" (26). Треба

додати, що цей Маніфест, в якому були висловлені також конкретні програмові заложення щодо соціального і політичного ладу, був поширюваний на території України в 1941 р. Правда, співпраця поневолених народів у цей час не могла проявитися, з огляду на воєнну ситуацію.

Щойно в 1943 р. УПА побачила нагоду застосувати на практиці принцип спільної боротьби, тому що між німецькими військовими з'єднаннями, які воювали проти УПА, були також частини, що складалися з різних національностей європейського Сходу й Азії. Цей рух довів до створення при УПА національних відділів і до скликання, з ініціативи УПА, Першої Конференції Поневолених Народів Східної Європи і Азії, що відбулася в листопаді 1943 р. Ця конференція визначила спільні цілі і методи боротьби всіх поневолених народів.

Головне Командування УПА заініціювало акцію загальнонаціонального політичного центру, який керував би визвольною боротьбою за Українську Державу в умовах окупації України сталінським тоталітарним режимом. Ця ініціатива довела до створення в липні 1944 року Української Головної Визвольної Ради (УГВР), яка стала підпільним урядом України і політичним понадпартійним зверхником Української Повстанської Армії (27).

І останній аспект боротьби за Українську Державу під час Другої світової війни — це вклад УПА і ОУН у поразку гітлерівської Німеччини.

За німецькими джерелами, вже у 1942 р., в наслідок діяльності збройного опору (отже націоналістичних груп, але також і советських партизанів, бо спочатку в німецьких звітах ще не трактували окремо ці два роди збройного спротиву) німці понесли немалі втрати в галузі охоплення збору збіжжя. Тоді як у районі Рівного вони ще могли охопити збіжжя на 80 до 100%, в інших районах збір охоплено набагато менше: 28% в районі Пінська, 32-35% в районі Костополя, 25-30% в районі Сарн (28).

У звіті з 4 квітня 1943 р., виготовленім урядом райхскомісара Коха, було сказано, що на Волині і Поділлі "особливо небезпечними є виступи українських національних банд", через що можливості постачання дуже зменшилися, а подекуди впали на 50% (29). Звіт із травня інформував, що втрати постачання на Волині і Поділлі становили від 42% до 52%. До весни 1943 р. німці повністю постачали м'ясо для фронту з України, а від весни вони мусіли спроваджувати велику частину м'яса з Німеччини (30). Українські національні повстанці, за німецькими звітами, атакували життєві для постачання фронту і Німеччини об'єкти, залізничні шляхи, дороги, мости і т. д. Дуже часті переривання телефонічного зв'язку, точніше — головного кабеля, в околицях між Рівним і Житомиром, через який йшов зв'язок з Німеччини до фронтових армійських груп А і Південь, мали, згідно зі звітом, "особливо шкідливі наслідки" (31). До цього треба додати численні бої відділів УПА з німцями.

Отже, вклад українського національного збройного спротиву в поразку гітлерівської Німеччини був не малий.

Війна на українській території не закінчилася з кінцем Другої світової війни. Але в нових обставинах УПА, після кількох демобілізацій, мусіла змінити форми боротьби. На конференції Проводу ОУН у червні 1946 р. було вирішено перейти з повстанської війни на підпільну боротьбу. В липні ген. Т. Чупринка видав відозву до УПА і заповів перехід до іншої форми боротьби. Прийшла переорганізація відділів УПА. За винятком нечисленних з них, як і ще якийсь час оперували ударними відділами, всі інші відділи розформовано, вояків переведено в більшості в підпільну мережу ОУН, яка стала мережею ОУН-УПА. Дальша боротьба вже велася у формі боротьби підпілля ОУН-УПА.

Обговорюючи в 1950 році, з нагоди восьмих роковин створення УПА, тему "УПА в сучасних національно-визвольних змаганнях України" (32), підпільний автор зовсім правильно звернув увагу на різні досягнення боротьби УПА в період німецької окупації: оборона населення перед терором, знищенням, грабуванням хліба, насильним вивозом на роботи. Подібні досягнення були також і в період визвольної боротьби 1945-1950 років, при чому, наприклад, акції проти депортації і виселювання відбувалися і на окраїнах української етнічної території - на Холмщині, Перемищині, Лемківщині. Далі - УПА, подібно як і ОУН, своїми численними публікаціями охороняла народ перед духовим і політичним розкладом. Вона переводила дії також і зовнішньо-політичного значення: крім звернень до сусідніх

народів, відбулися пропагандивні рейди відділів УПА в Польщу, Білорусію, Румунію, Угорщину, Словаччину, Східню Прусію і на Захід.

Історична роль ОУН-УПА полягає також в тому, що завдяки їм справа визволення українського народу не була пов'язана з жодною чужою силою. Український самостійницький рух, спираючись на сили українського народу, зберіг чистоту боротьби за право цього народу на незалежне життя. Боротьба і діяльність ОУН-УПА залишили глибокий слід в українському суспільстві, в пам'яті народу, очевидно, зокрема в тих областях, де ця боротьба відбувалася, і там, де Москва не змогла своєю пропагандою представити її у неправдивому, викривленому і ворожому світлі.

Ця боротьба зберегла і посилила почуття прав української нації, патріотичні почування, які перейшли на молодші покоління. Завдяки її потужності і підтримці народу, вона тривала довго. Вона приготувала той ґрунт, на якому далі покоління повели боротьбу іншими методами.

Ще в 1945 році один із підпільних авторів, І.М. Настасин, повний віри, писав: "На руїнах сучасного реакційного та імперіялістичного СРСР постануть вільні суверенні держави вільних народів, які будуть жити як рівні з рівними у дружніх взаєминах" (33).

Це вже сталося. Члени ОУН-УПА вже тоді в це вірили, хоч мали на думці, очевидно, збройну боротьбу. Але треба признати, що збройна боротьба ОУН-УПА — навіть і після її закінчення — втримувала і підсилювала в українців віру в себе, в свій народ, в його непорушне право на власну державу, право на волю, на щастя. Немає сумніву, що всі ті українці, яких колись ця віра вела у бій і які її далі мають, та їхні нащадки і прихильники представляють собою сьогодні необмежений потенціал для зміцнення і розбудови Української Держави, на який може спертися українська влада.

1/ ОУН в світлі постанов Великих Зборів, Конференцій та інших документів з боротьби 1929-1955 р., (Мюнхен), 1955, с. 24-32.

2/ ОУН в світлі..., поп.цит., с. 48, 52.

3/ Микола Лебедь, УПА, (Мюнхен), 1946, с. 17.

4/ Документ Нюрнберзького процесу проти нацистів, 014-USSR [No 7], XXXIX, S.269-270.

5/ Німецький Архів, BAR 58/219 f. 253 ff.

6/ А. Осипенко, Вклад ОУН у справу творення і розбудови УПА, "УПА в світлі документів з боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу 1942-1950 рр.", т. 1, с. 26-27.

7/ ОУН в світлі..., поп.цит., с. 62.

8/ BA R 58/698 f. 110-111.

9/ BA R 58/222 f. 231.

10/ BA-BG RH 22/175 Документ з 26.10.42.

11/ УГВР у світлі постанов Великого Збору та інших докуменів з діяльності 1944-1951 рр. (Мюнхен), 1956, с. 47.

12/ Літопис УПА, одноднівка В.О. "Буг", Львів, жовтень 1947, с. 1.

13/ Там же, с. 2-4.

14/ Аркадій Жуковський, Орест Субтельний, Нарис Історії України, НТШ, Львів, 1991, с. 123.

15/ Ф.Д. Заставний, Українська діаспора, В-во "Світ", Львів, 1991, с. 100.

16/ Отаман Тарас Бульба-Боровець, Армія без держави, спогади, Вінніпег, 1981, с. 121-122, 123, 125, 170.

17/ Звідомлення з окупованих територій, No 4, с. 5. BA R 58/697 f. 65.

18/ Там же, No 55. BA R 58/224 f. 191-192.

19/ Отаман Тарас Бульба-Боровець, поп. цит., с. 254.

20/ ОУН у світлі..., поп.цит., с. 83.

21/ Там же, с. 97-98.

22/ Там же, с. 107-112.

23/ Літопис Української Повстанської Армії, т. 1, Торонто, 1978, с. 121-126. →

До Президії
Конференції Українських Націоналістів
Будинок Учителя, 28-29 березня 1992 року
Київ, Україна

Шановні Пані й Панове!

Президія Українського Світового Визвольного Фронту шле палкий привіт Конференції Українських Націоналістів, присвяченій темі: „Український націоналізм - минуле, сучасне, майбутнє“. Тема дуже актуальна й напевно притягне увагу широкого активу державотворчих сил України.

Сьогодні на руїнах Советського Союзу постала молода Українська Держава у висліді переможної національно-визвольної боротьби кількох поколінь Нескореної Нації, що склала мільйонні жертви задля досягнення священної мети — відвоювання Української Самостійної Соборної Держави. Можливо, що закінчується перший великий період завдань, що їх поставила перед собою революційна Організація Українських Націоналістів.

Перед українськими націоналістами стоїть друге велике завдання - побудова, закріплення сильної національної держави, недопущення до відновлення чужих імперіалізмів, які так жакливо нищили в минулому нашу націю. Наші завдання виразно визначені в „Десятьох заповідях Українця - Націоналіста“ - в етичній ділянці: - „Не дозволиш нікому сплямити слави, ні чести Твоїї Нації“, в культурно - ідеологічній площині: „Будь гордий з того, що Ти є спадкоємцем боротьби за славу Володимирового Тризуба“, в зовнішньо-політичній площині: „Ненавистю і безоглядною боротьбою прийматимеш ворогів Твоїї Нації“ і в державно-будівничій площині: „Змагатимеш до поширення сили, багатства й слави Української Держави“.

Свою змістовну програмою Конференція Українських Націоналістів напевно причиниться до скріплення творчих процесів державного будівництва для добра української нації і всього громадянства України.

В цьому бажаємо Вам успіхів.

З пошаною і дружнім привітом,

Слава Україні!

Героям Слава!

За Президію Світового Українського Визвольного Фронту,

Микола Андрухів - Голова

Володимир Мазур - Заступник Голови

← 24/ Там же, с. 126-130.

25/ А. Осипенко, Вклад ОУН у справу творення і розбудови УПА, Осередок пропаганди і інформації, рік I, випуск ч. 1, 1948; УПА в світлі..., поп.цит. с. 22-31.

26/ ОУН в світлі..., поп.цит., с. 21.

27/ Див. Радович М.В., У спільному революційно-визвольному всеукраїнському фронті боротьби (До генези УГВР), Вісник, орган УГВР, ч. 4 (7), Київ-Львів, серпень 1945, с. 32.

28/ ВАР 58/699 ф.121.

29/ ВАР 6/492 ф. 5-10.

30/ ВАР-МА RW 41/44 №. 1678/43 s. 4.

31/ ВАР-МА RW 2/в 2339 ф. 42; Літопис УПА, т. 6, Торонто, 1983, с. 81-83.

32/ Видання Осередку інформації і пропаганди при Проводі ОУН в Україні, 1950; перевидано ЛВУ, Торонто, 1950, с.7-10.

33/ Настасин І.М., В умовах нової дійсности (підсумки і перспективи), Вісник УГВР, поп.цит., с. 49.

ДЕРЖАВА В КОНЦЕПЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

Вступ

„Здобудеш Українську Державу або згинеш у боротьбі за неї“ - такий був і є наказ українських націоналістів, що є першою точкою відомого „Декалогу українського націоналіста“. Йдучи за цим наказом, десятки і сотні тисяч українських патріотів склали своє життя на жертівнику Батьківщини, у боротьбі за волю і державну незалежність України. Що більше, це гасло ставало законом для більшості українського народу, що знайшовся в боротьбі за своє існування в часі Другої світової війни, коли два грізні напасники зударилися між собою за панування над Україною.

Проголошення відновлення Української Держави Актом 30 червня 1941 року у Львові було сигналом для Народу бути підметом, а не предметом тієї гігантської боротьби. Ілюзії на визволення німцями України, що могли бути серед певних політичних кіл і серед народу, були зразу розвіяні, коли Провідник ОУН Степан Бандера, Голова Державного Правління Ярослав Стецько, а з ним частина членів УДП і сотні провідних членів ОУН були виарештовані і запроторені до німецьких концлагерів. Залишилась одинока альтернатива — творення власної збройної сили і боротьба з усіма окупантами України для здобуття і захисту власної державності. ОУН і створена нею УПА, під керівництвом генерала Романа Шухевича-Тараса Чупринки, а відтак політичне керівництво Українська Головна Визвольна Рада /УГВР/ були цими необхідними структурами, що мали виконати свою історичну місію для утвердження волевиявлення Українського Народу в майбутньому. І це майбутнє прийшло. Воно мало свої етапи в революційних зривах у формі страйків на каторжних роботах в гулагах, у дисидентських писаннях шести- і семидесятників, в правозахисних борсаннях гельсінських послідовників, щоб перейти до сучасних парламентарних і непарламентарних дій активної частини українського народу. Як вислід цього революційного процесу, маємо сьогодні Українську Державу, що її так тріумфально потвердив Український Народ у референдумі 1 грудня 1991 року. Тепер парламентарна боротьба за обличчя тієї Держави і побудови таких структур, які відповідали б глибинній духовості Українського Народу, його потребам і його місцеві серед вільних народів світу.

Виходячи з націоналістичної ідеології, яка окреслює державу як зовнішню форму Нації, яка „відповідає основним її якостям і в той спосіб уможливорює нормальний її розвиток у всіх можливих її виявленнях“ — приходимо до ствердження, що така держава Української Нації мусіла б відповідати наступним критеріям:

- а/ бути державою національною і унітарною,
- б/ демократичною і багатопартійною,
- в/ правовою і з поділом влад,
- г/ обороноспроможною і військово потужною,
- г/ технічно-поступовою і екологічно чистою,
- д/ економічно розвинutoю і соціально гармонійною,
- е/ приватно-власницькою і вільно-ринковою,
- є/ державою з сильною духово-культурною сферою.

НАЦІОНАЛЬНО-УНІТАРНА ДЕРЖАВА

Ідея націоналізму включає засаду побудови держави на основі автохтонної нації, яка на протязі століть виплекала окремішню культуру і оформила свою відмінну духовість. До того, боротьба за існування і за свою самостійність на протязі віків, мимо регіональних відмінностей, виробила в ній спільне бажання жити в одній державі. Звідси береться стремління до соборності, чого прикладом є злука українських держав в період Перших визвольних змагань Актом 22 січня 1919 року.

Формування держави ставить питання національних меншостей, що

проживають на її території. Це питання повинно розглядатись і бути вирішене в дусі респекту національного принципу, що кожна нація має право на свій свободний культурний розвиток. Тому в українській державі це право має бути загарантоване конституцією. Натомість, члени національних меншин мають відзначатися повною громадянською лояльністю супроти своєї держави. Свободи, якими користуються громадяни України, є для всіх однакові, без винятку. Іноземці, що не є громадянами України, а перебувають на її території, є підпорядковані законам про чужинців і договірним нормам між державами.

Федералізм, як форма національної держави, у випадку України є шкідливий, поскільки веде до децентралізації, а тим самим до послаблення держави, а в парі з цим її обороноспроможности і зникну ідеї соборности.

ДЕМОКРАТИЧНІСТЬ І ПОЛІТИЧНИЙ ПЛЮРАЛІЗМ

На протязі свого історичного існування український народ брав активну участь у політичному житті своєї держави. Віча в княжих часах і січові козацькі ради в епосі козаччини і її Державного вияву - Гетманщини, є яскравим доказом способу, яким український народ вирішував державні і громадські, а навіть військові справи. В модерних часах, коли діють парляментарні системи, для уникнення надужиття влади з боку державних клік і окремих осіб, практика виявляє потребу існування кількох чи більше партій для створення влади, яка давала б гарантії для нормального розвитку держави і народу. Критерії творення партій можуть бути соціально-економічного й ідеологічного, або чисто політичного порядку. До соціально-економічного напрямку належать партії, що мають за мету оборону інтересів суспільних верств, партії ідеологічного напрямку беруть в основу світоглядно-філософічні системи, а суто політичні постають з кон'юнктурно-прагматичних мотивів. Найчастіше партії постають у мішаному виді.

Під оглядом стабільности державного ладу, найкраще діють традиційні політичні партії, прикладом чого може бути Америка з двома основними партіями демократів і республіканців, які в своїх програмах суттєво не відрізняються, а тільки конкурують між собою в практичній політиці, чергуючись при владі і в опозиції. Також Великобританія зі своїми трьома традиційними партіями: консерватисти, лейбористи і ліберали, творить механізм більшости й опозиції, який забезпечує стабільність влади. Цей випробуваний механізм забезпечує виваженість законодавства і політичних рішень. Небезпечною з того погляду є система великого числа партій, як це було у Ваймарській Німеччині, чи й тепер у Франції, де міжпартійна боротьба занадто виснажує сили нації і допроваджує до політичних криз. Недавній приклад виборів у Польщі є також переконливою ілюстрацією того типу політичного плюралізму.

Для України, яка є частиною європейського континенту і гравітує до співпраці з країнами європейської спільноти, найкращою партійно-політичною системою була б така система, яка брала б до уваги наявність партійно-політичних угруповань, які діють на форумі Європейського Парляменту. До них між іншими належать: Християнська демократія, соціалістична група, ліберали, консервати й екологісти. Маючи того рода відповідників в Україні, можна було б забезпечитись впливами на європейському форумі у двох рівнобіжних сферах - суто державній і партійно-політичній.

При цьому може виникнути питання: а де ж тут має місце український націоналізм? Відповідь на це питання належить шукати в Постановах Великих Зборів ОУН. Вже на першому Конгресі Українських Націоналістів в 1929 році було стверджено, що ОУН є побудована на засадах *всеукраїнства, надпартійности і монократизму*.

Такий широкий діяпазон властивостей ОУН надає їй характеру всеукраїнського руху, але при цьому обмежує її рамки до підбору людей з особливими якостями, здатних діяти і в найтяжчих обставинах у напрямі монократизму, тобто суцільної національної сили, як це було у випадку УПА і УГВР, коли треба було об'єднати всі політичні сили до боротьби за Українську Державу. В цьому проявилися всі три засади ОУН: всеукраїнськість, надпартійність і монократизм. Те саме торкається й побудови держави. Для здійснення цього завдання повинні служити всі політичні партії, ідеології яких не суперечать інтересам Української Нації. Інтерес Нації може

бути тільки один і тому інтересові повинні повинуватись і йому служити всі. Таким спільним інтересом є Українська Держава і її постійне скріплювання. Опрацьована і прийнята більшістю політичних партій спільна платформа з узяттям до уваги найвищого національного інтересу повинна бути мобілізуючим чинником для найширших народних мас, без яких не мислима реалізація державної мети — добробут і духовий та фізичний ріст Нації і всіх громадян Української Держави.

ПРАВОВА ДЕРЖАВА І ПОДІЛ ВЛАД

Правовою державою є та держава, в якій діє виборний в загальних виборах законодавчий орган і забезпечена виконність діючих законів, а також діє захист громадян перед надужиттями влади та захист людських прав у всіх відношеннях. Для цього потрібне розмежування влад на законодавчу, виконавчу і судову, які одна від одної є незалежні, однак себе доповнюють і контролюють. Українська Держава має бути вповні правовою державою.

ОБОРОНОСПРОМОЖНІСТЬ І ЗБРОЙНІ СИЛИ

Геополітичне положення України на грані Європи й Азії, з її неохоронними границями з півночі і сходу, вимагає зміцнення народної фізичної субстанції і духової відпорності на недружні імперіялістичні впливи сусідів, а також патріотичної охорони границь з боку Збройних Сил України. Саме Збройні Сили України є найкращим гарантом її державної незалежності. Ті сили мають бути пропорційні до сил потенційного ворога, а вояки мають його перевищати своєю фаховою підготовкою і патріотизмом. Плекаючи питоме українцям миролюб'є, належить рівночасно плекати культ княжих дружинників, відважного козацтва, славного січового стрілецтва і героїчних воїнів ОУН-УПА.

ТЕХНІЧНИЙ ПОСТУП І ЕКОЛОГІЯ

Україна належить до найбільш індустріялізованих держав, з великими природними ресурсами і з їх інтенсивною експлуатацією. Посилена експлуатація цих ресурсів з боку імперіальної Москви довела до вичерпання запасів газу і нафти, а також кращих покладів вугілля. Колоніальна експлуатація промисловості в Україні довела до небувалого екологічного занецищення довкілля з небезпечними для народного здоров'я наслідками. Вершком злочинної експлуатації виявились атомні централі, побудовані з нетривких матеріалів, без належної системи забезпечення, що й довело до трагічної Чорнобильської катастрофи. Тому Україна належить до найбільш екологічно занецищених країн світу.

Українська Держава має в першу чергу подбати про забезпечення народу від вимирання. Для цього необхідно набути відповідну технологію, що її застосовують в розвинених країнах світу, виеліміновуючи хемічні шкідливі випари і відпадки. Власними науковими дослідками і практикою, набутою в чужих країнах, Українська Держава мусить забезпечити генофонд народу, що знайшовся в крайній небезпеці. Відсутність на зовні дипломатичних і консульських місій України досі не дозволила організувати допомогу й конечні інвестиції, з якими не вільно зволікати.

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК І СОЦІАЛЬНА ГАРМОНІЙНІСТЬ

Одним із основних завдань держави є дбати про добробут свого населення. Цей добробут міряється економічними достатками; забезпеченням працею і соціальним захистом громадян. Для цього Українська Держава розпоряджає великими природними багатствами, родючою землею і працьовитим населенням, а також, що є дуже важливе, науково-дослідним фактором, спосібним держати господарське життя на належному науково-технічному рівні. Від'ємним чинником є наслідки комуністичної системи з її гігантизмом і відсутністю високоякісних виробничих стандартів. З цього погляду виробничий сектор України вимагає основної перебудови на менші оптимальні за продуктивністю фабрики і заводи. Перестановку великої частини воєнної індустрії на мирну, а в загальному, повністю змодернізовану і відповідаючу наявності власної сировини і ринковим запотребуванням. Важливим

елементом такого усучаснення виробництва повинні бути численні практики у високорозвинених країнах, для чого уряд повинен підписати відповідні договори з даними державами. Сільське господарство мусить переходити на приватні однородинні господарства, а колгоспники не мають уяви, як цими господарствами управляти. Фермери на Заході дуже радо приймають на вишкіл українських селян, так само, як наші техніки й інженери можуть користати з відповідних практик у промисловості. Держава мусить подбати тільки про відповідні договори.

Соціальний аспект українського суспільства мати характер гармонійного співвідношення суспільних верств, без зайвого фаворизування одної чи другої суспільної кляси, чи верстви. Боротьба кляс — це видумка Маркса, який мав на увазі інші цілі, ніж добро робітничої кляси. Те саме — Ленін. Йому треба було спертися на пролетаріят, щоб при його допомозі прийти до влади і знищити посідаючу верству, яка була на перешкоді до впровадження тоталітарної системи. На те місце прийшла, однак, нова кляса номенклатурників з поміж партократії, яка довела до остаточного упадку саму систему, а з нею й імперію. Внаслідок тоталітарної системи зникла в імперії середня верства малих підприємців, торговців, виконавців різних побутових послуг. Середня ж верства становить хребет суспільного організму в розвинутих країнах. Приналежні до тієї верстви громадяни забезпечують державу фінансами з оплачуваних податків, а суспільство у всі потрібні до життя предмети, харчі і різні посередництва. В тоталітарній системі советського типу ці чинності перебрала на себе держава, вибиваючи при цьому приватну ініціативу і всю активну суспільну верству.

Відродження середньої верстви в Україні і гармонійне співжиття з іншими суспільними верствами на базі соціальної справедливості і правового захисту соціальної слабших уможливить нормальний розвиток народного господарства України і всіх інших ділянок життя Нації.

ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ І ВІЛЬНОРИНКОВА СИСТЕМА

Однією з суттєвих властивостей Української Держави з погляду українського націоналізму є пошанування людини з її природними нахилами до приватної власності і свободним вибором професії, місцем замешкання і способу життя. Приватна власність не тільки на предмети споживання, але також на засоби виробництва і на землю є тими основними якостями української людини, які дають їй стимул до праці, до ініціативи і до відповідальності. Дотеперішня антигуманна комуністична система позбавляла громадян права на засоби виробництва під претекстом, що ті засоби служать для експлуатації людини людиною. Практика, однак, довела, що советська державна власність на засоби виробництва виявилась наймогутнішим засобом експлуатації людини, перед яким не було ніякого захисту ні втечі, під час, коли в капіталістичній системі й ринковій економіці такий захист був подвійний, з боку державного законодавства і з боку вільних профспілок.

Проблема з приватною власністю в сучасній Україні є в тому, що певні командно-адміністративні кола не спішаться з приватизацією, а коли вже доводиться її переводити, то намагаються при допомозі накопичених ними капіталів ставати співвласниками підприємств і в цей спосіб зберігати свої монопольні позиції. З другого боку, приватизація деяких підприємств вимагає повного їх переустаткування і зміни характеру виробництва. В сільському господарстві, крім згадуваного вже відзвичаєння від приватних форм господарування, існує повна відсутність сільсько-господарського реманенту, пристосованого до величини приватних господарств. До того, керівництво колгоспів і радгоспів веде акцію відстрашування, мовляв, колгоспно-радгоспна система себе виправдала і є більш прогресивною формою від однородинних господарств.

Приватизація сільського господарства мусить, однак, відбутися, бо інакше села повністю зникнуть, а з ними занепаде й сільське господарство. Селяни мають відзискати любов до землі, навчитися шанувати приватну власність і знайти в собі стимули й мотивацію до раціонального господарювання на своїй власній землі з користю для себе і свого народу. Проблему сільсько-господарського реманенту на міру родинних господарств розв'яже українська індустрія з моментом переставлення її на того рода виробництво, а професія індивідуального хлібороба прийде у висліді

стажів за границями України, як викладачів, так і техніків та агрономів, а також самих господарів. Плян такого перевишколу мусить бути розроблений міністерством сільського господарства. Для успішного проведення приватизації сільського господарства і зокрема перевишколу його працівників було б необхідним мати позадержавні структури типу передвоєнного „Сільського Господаря“ чи Господарських Союзів на Заході. Здійснення приватизації промисловості і сільського господарства та творення середньої верстви дадуть дійсні передумови для вільноринкової системи. Банківські структури з відповідними кредитами і власна кредитова валюта та налагодження транспорту допровадять до поборення кризової ситуації. Проблема паливної енергетики буде розв'язана, коли Україна зможе виходити на світовий ринок, який забезпечить Україну не тільки паливом. Росія в тому контексті може бути одним з партнерів, але не головним, ані самотнім.

КУЛЬТУРНО-ДУХОВА СФЕРА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Процеси відродження Української Держави були б немислимі без відповідної дії в духово-культурній сфері українського народу. Не було б Генія і Пророка України Тараса Шевченка, будителя Галичини о. Маркіяна Шашкевича, Лесі Українки, Івана Франка і цілої плеяди творців українського слова, то й не були б можливі національні зриви і державотворчі процеси України. Не було б мислителів типу Миколи Міхновського, Дмитра Донцова, В'ячеслава Липинського не було б кому відновити і надати напряду боротьбі за Українську державу. А без таких світлич постатей, як митрополит УКЦ Андрій Шептицький і митрополит УАПЦ Василь Липківський з їхніми писаннями і проповідями, не було б Ісповідника Віри типу Патріарха Йосифа Сліпого і єпископів-мучеників обидвох Церков, а також і Української Катакомбної Церкви, що зберегла незнищеною віру в Бога і причинилася до відродження релігійного життя в нашому народі.

Роля українських письменників і поетів в наші часи була на рівні політичних завдань і у великій мірі причинилася до здвигнення Української Держави, а зокрема в критичний момент грудневого референдуму, де мистецьке слово і авторитети авторів співвирішували долю України.

Духова сфера українського народу ще більше заважить у майбутньому на долі України і її державного закріплення. Тут нова українська література й наука мають скласти своє вагоме слово і вписатися великими літерами у світову скарбницю культури. Нас досі знали, як провінцію московської імперії, а наших вчених і літераторів приписували в число наших сусідів. Нам вкрали частину нашої історії, забороняли нашу мову і робили її непотрібною, присвоюючи собі наші культурні скарби. Тепер прийшов час усе розставити на свої місця і виправити в світових енциклопедіях та шкільних підручниках дезінформацію про нашу культурну спадщину і наше історичне минуле. Цього українська діаспора зробити не була в силах, не маючи доступу до праджерел. Це мусять зробити наші наукові і письменницькі інституції в Україні з державницьких позицій.

Внутрішня сфера української духовості вимагає основного очищення від чужих наносів, що наверстувались на протязі віків. Найгрубша верства чужого українській духовості намулу припадає на останніх сімдесят років большевицького панування, під час якого поневолювач безжалісно використовував українські традиції, руйнував нашу історичну пам'ять і в душу запуслав марксистсько-ленінську отруту, намагаючись з людини створити гвинтик своєї системи, вбити божеську подобу і створити т.зв. „гомо советікус“.

В зв'язку з цим виринає негайна потреба для створення з усіх виховно-освітніх і релігійно-етичних чинників середовище нового виховного клімату, в якому могли б відтворитися риси української людини, що допомогли їй на протязі віків видержати навали різних наїзників і при цьому створити непроминаючі морально-етичні вартості, якими маємо право пишатися перед усім цивілізованим світом.

Сповнити це завдання як національне післанництво — то значить поставити Українську Державу в коло найпередовіших народів світу. Це і є обрис націоналістичної візії Української Держави, якої повсякденне будівництво має бути нашим внутрішнім наказом. Слава Україні і її Героям!

Через соціальну ринкову економіку до деколонізації народного господарства України

Зрозуміло, що ОУН, головною ціллю якої було здобуття Української Самостійної Соборної Держави, центральну ставила розроблення стратегії й тактики визвольної боротьби. Все ж таки ОУН не оминала проблем державного будівництва, а в тому й організації економічного життя Української Держави.

Вже на Першому Великому Зборі ОУН, що відбувся в днях 28 січня до 2 лютого 1929 року, устійнено вступні тези економічної системи Української Держави й зформульовано закладки аграрної, промислової, торговельної й фінансової політики. Поставивши за цілю „збільшення народного майна та забезпечення матеріального благобуту населення“, ОУН уважала, що народне господарство мало бути „побудоване на основі співпраці держави, кооперації та приватного капіталу“ при рівночасному забезпеченні „вільної конкуренції та приватної ініціативи“. Податки пляновано оперти „на засаді єдиного, рівномірного, поступового і безпосереднього податку при залишенні обмеженої кількості посередніх податків“. А Емісійний Банк України мав бути „установою найбільш незалежною від суто політичних чинників“ /1/.

На тодішній час програма ОУН була прогресивною. З букви та духу дотичних постанов стає ясно, що ОУН виходила з індивідуальної, кооперативної і спілкової власності і з ринкової економіки, але не виключала інтервенції держави в економічні справи, якщо цього вимагає добробут народу. А факт, що Перший Великий Збір ОУН отримав економічну й соціальну політику в єдині „соціально-економічні постанови“, свідчить, що ОУН вже тоді визнала принципово взаємозв'язок між соціальною й економічною проблематикою та вважала, що держава повинна дбати не лише про економічний розвиток, але й про соціальну справедливість, а зокрема про соціальне забезпечення громадян.

З ретроспективи можна ствердити, що ОУН ніколи не відкинула в засаді основ накресленої своїм Першим Великим Збором економічної моделі, а лише, як це виходить з Постанови Другої Конференції ОУН в квітні 1942 року, уточнила, що в протизаг „всіх імперіалістичних господарських систем: капіталістичної, московсько-комуністичної, тоталітарної, національно-соціалістичної“, творитиме „власні форми господарського життя, які дадуть повні можливості для розвитку суспільної й приватної ініціативи, для будування кооперації різних форм і промислово-торговельних спілок“ /2/.

Другий Великий Збір ОУН в квітні 1941 року виразно визнав відповідальність держави за „організацію цілого господарського й суспільного життя“, конкретизував усі форми власності народного майна й засобів виробництва і підкреслив конечність „пов'язання в цілому житті вільної творчої ініціативи праці й власності громадян — ініціативою, власністю, організованістю й контролем держави — в одну нерозривну цілість“ /3/. Програмові постанови Третього (Надзвичайного) Великого Збору ОУН в 1943 році з ухваленими уточненнями і доповненнями Конференцією ОУН в червні 1950 року в свою чергу ні в чому принципово не відбігають від постанов попереднього Збору. В них лише слушно наголошено, що ОУН, в лавах якої є селяни, робітники й інтелігенти, бореться не лише за національне, але й за „соціальне визволення, за демократичний державний порядок та справедливий соціальний лад“ /4/ і докладніше розроблено засади побудови цього ладу. Заповідаючи „цілковите знищення большевицької експлуататорсько-кріпацької колгоспної системи“, Великий Збір рівночасно виповівся „проти повороту до поміщицько-капіталістичної системи“. В питанні організації великої промисловости, торгівлі, транспорту й банкової системи надано більшого значення національно-державній власності /5/.

На окрему увагу заслуговують постанови Четвертого Великого Збору ОУН в 1968 році щодо економічної системи й економічної політики в Самостійній Україні. Це тим більше, що ці постанови є складовою частиною прийнятої унікальної всеосяжної концепції Української Держави та її організації.

Як відомо, в тому часі вже стало цілком ясно, що советська господарська система не до зреформування, а тільки до цілковитого відкинення. Це доказав був провал спроб засадничої реорганізації цієї командно-адміністративної системи Хрущовим в 1957 році, а Брежнєвим в 1965 році. Не тільки, що не вдалося КПСС „усамостійнити економічно“ підприємства, але теж чимраз більше давалися взнаки відчуження працюючих мас і корупція. Тому з принципових причин і з аналізу советської дійсності Збір постановив будувати організацію народного господарства на: а/ умасовленні приватної власності на засоби продукції, забезпечивши за державою „власність на такі засоби виробництва і складники народного господарства, які мають загальнонаціональне значення і удержавлення яких виправдалося досвідом“;

б/ усуненні „виключної монополії держави в економічному житті“ й розвиненні „особистої ініціативи і підприємливості“;

в/ встановленні ринкових відносин, які мають бути основним регулятором у господарському житті, „а не єдиний центральний плян і єдине центральне управління народним господарством“ /6/.

За основні засади економічної політики прийнято:

„1. Приватно-індивідуальна, кооперативна, громадська і державна власність на засоби виробництва.

2. Приватна ініціатива і право на зиск, але без визиску людини державою чи людиною.

3. Регулювання капіталовкладень у важливіші сектори народного господарства і недопускання надмірної акумуляції капіталів і засобів продукції в одних руках та творення трестів і картелів.

4. Гармонійна співпраця всіх продукційних верств, як заперечення принципу клясової боротьби.

5. Суцільна деколективізація сільського господарства і встановлення приватної власності на землю.

6. Співвласництво робітництва і технічного персоналу на означені, досі удержавлені, засоби виробництва та творення нових підприємств на засаді спеціальних акцій (паїв).

7. Відокремлення професійних спілок від держави і забезпечення за робітництвом права на страйк у рамках, передбачених законом.

8. Інтесивні торговельні взаємини з закордоном.

9. Державний контроль банкової і кредитової системи.

10. Податкова політика, побіч бюджетової функції, матиме за завдання регулювати розподіл національного прибутку (доходу - О.К.), а тим самим елімінувати визиск.

11. Про чужинецькі інвестиції рішатиме центральний уряд“ /7/.

В дусі цих засад розроблено адекватні програми для: сільського господарства, використання промисловости, підземних багатств, лісів і води, транспорту, торгівлі і фінансів /8/.

На наступних трьох Великих Зборах — в 1974, 1981 і 1987 роках — не розроблювано економічної концепції, бо — як слушно вказав у програмовій промові на V-тому Великому Зборі ОУН Ярослав Стецько — позиції IV-того Великого Збору ОУН настільки правильні, що залишилося лише „завдання (їх) зглибити, доповнити, уточнити, а не виправляти“ /9/. Цю вказівку довелося здійснювати делегатам ОУН з України й діаспори на Восьмому Надзвичайному Великому Зборі ОУН в липні 1991 року, якраз у той час, коли розвал останньої європейської імперії СССР був неминучий. І це зроблено так, як постулював Шостий Великий Збір ОУН в 1981 році. В постановах Восьмого Надзвичайного Збору ОУН в ділянці соціально-економічних питань висунуто основні принципи деколонізації економіки України, а одночасно окреслено, як повинна виглядати „вільна економіка у вільній Україні“ /10/. Крім цього, устійнено засади реконструкції успадкованої Незалежною Україною комуністичної економічної системи і детально розроблено конкретний плян щодо негайних потрібних заходів задля переборення сучасної економічної кризи, всецілого оздоровлення економіки й покращання життєвих умов українського народу.

Хоч події розвиваються стрімголов, та названі постанови в цілості осталися актуальними і як такі можуть стати ключовими причинками для розв'язки

економічних проблем державного будівництва. Тут звертаємо увагу тільки на дві справи.

По-перше. Головною причиною, що Україна потрапила в затяжну й небезпечну економічну кризу є факт, що її народне господарство було й в дійсності ще під сучасну пору є інтегральною частиною єдиного економічного комплексу бувшого СРСР, а тому мусіло функціонувати в імперсько-колоніальній нераціональній командно-адміністративній системі. Тому логічно насувається висновок, що Україна потребує незалежної економічної системи у власному просторі, чи виразніше — на базі економічної самостійності. Розуміється, що економічна самостійність не є тотожна автархії, „а навпаки є передумовою корисного міжнародного розподілу праці й інтеграції українського народного господарства в світовому економіку“ /11/. А такою економічною системою ООН вважає соціальну ринкову економіку, яка є знаменитою альтернативою до збанкрутованої советської системи.

По-друге. Найважливішим інструментом реалізації незалежної господарської системи є впровадження української валюти й оздоровлення грошової системи, як теж державних фінансів. Лише тоді можна буде усамостійнити економіку і порвати шкідливі дотеперішні пов'язання з імперіально-колоніальним московським моделем та покласти край гіперінфляції, яка обезцінює і нівечить зароблені важким трудом заощаджені гроші народу, доводить ветеранів, пенсіонерів, студентів і безробітних до крайньої нужди й взагалі підриває покупну силу гроша.

Можна уболювати, а навіть гостро критикувати теперішню владу України за те, що вона не зуміла дотепер поробити адекватних заходів щодо негайного впровадження окремої української валюти. Але доцільніше зупинитися над питанням: що далі?

Уважаємо, що насамперед треба рівночасно розв'язати дві пекучі й невідкладні справи, а то: перебудову банкової і кредитової системи й впровадження власної валюти - гривні.

В ринковій економіці, на яку треба якнайскорше переходити, мусять строго бути розподілені функції між Національним Банком України й загальними комерційними банками.

Національний Банк України повинен стати виключно емісійним банком і банком банків. Це означає, що він не може бути залежним від уряду й не сміє сповняти жадних комерційних функцій. Він лише емітує гроші, сповняє касові функції державного скарбу, уділяє кредити для загальних (комерційних) банків і відповідає за грошову (монетарну) політику. Він, отже, стежить за тим, щоб була забезпечена стабільність гривні, значить - її покупної сили. Він не уділяє кредитів ані громадянам, ані іншим економічним суб'єктам, за винятком, як вже було підкреслено, загальним банкам.

Загальні (комерційні) банки мусять бути в принципі приватні й самостійні. Вони уділяють кредити всіх форм для приватних осіб, підприємств, інституцій і т.п. Якщо в перехідний час будуть ще часово існувати деякі державні комерційні банки, то вони мусять бути усамостійнені у формі акційних спілок і працювати на госпрозрахунку, а держава не може нести жадної відповідальності за їх діяльність.

Чим довше відкладається впровадження українських грошей, тим більше погіршується економічна ситуація і ускладнюється оздоровлення грошової системи. Тому, хоч треба погодитися з пропозицією Л.Танюка й О.Сугоняко про „будівництво національної матеріальної бази друку цінних паперів“ /12/, то з огляду на дуже наглу потребу національних грошей, треба буде друкувати перші банкноти в добрих закордонних фірмах, і то в кількох, щоб зразу мати потрібну кількість банкнотів.

Тут ще не можна не додати, що поки не буде власної валюти, виникатимуть щораз додаткові труднощі, як це сталося у висліді економічної реформи Єльцина. Україна, належачи до єдиного ринкового простору з єдиною валютою — карбованцем, змушена була піти неприготованою на шоківу лібералізацію цін з усіма негативними наслідками цього.

І врешті, як кажуть англійці, last but not least, без власних грошей не можна буде здійснити пекучих вирішальних завдань, які стоять перед українською владою, а саме:

- а/ матеріальна відбудова виробництва й споживання;
б/ фінансова відбудова: санація грошової системи, фінансів держави, областей, районів, міст і сіл, як теж платничого балансу;
в/ суспільна відбудова: забезпечення якнайбільшого zatrudнення працездатного населення і справедливих доходів усіх громадян України.

Самозрозуміло, що фінансова відбудова є найважливішою проблемою і головною умовою для здійснення двох інших цілей /а/ і /в/. На першому місці стоїть санація (чистка) грошової системи, адже без цього не можна оздоровити державні фінанси й досягнути рівновагу в платничому балансі /13/.

Грошова система в Україні не є здорова. Завеликою є суспільна кількість грошей, яка виникла через примушену ощадність, бо на ринку був і є перманентний недобір споживчих товарів. Крім цього, в Україні скуповують товари поляки й мешканці сусідніх республік бывшего СССР.

Щоб оздоровити українську грошову систему, треба позбутися злишньої маси карбованців. Для цього треба робити вибір з двох методів.

Перша метода — це викликання гіперінфляції через зарядження необмеженої лібералізації цін. Наслідком є зубожіння незаможної частини населення, через що виникають соціальні неспокої. Цю методу вибрав Єльцин. І дійсно, незадоволення населення зростає. Подібна ситуація витворюється в Україні, яку Росія втягає в гіперінфляцію.

Друга метода — це санація грошей і зменшення їх кількості (готівкових і безготівкових) принайменше до 50 процентів національного доходу. Вона полягає у стягненні старої валюти на заблоковані рахунки й поетапному впровадженні в обіг нової валюти. Відтак поступово відбувається відблюкування, але спекуляцією чи іншими махінаціями здобуті гроші держава експропріює.

Ми є прихильниками другої методи. Санація грошової системи виправдала себе по Другій світовій війні в Бельгії та Нідерландах /15/. Віримо, що виправдає себе і тепер.

Як би там не було, час наглиць. Тому слід нарешті почати перехід до соціальної ринкової економіки. Лише цей модель дасть оптимальні можливості реалізації цілі господарки — забезпечення духового та матеріального добробуту суспільства і людини. Соціальна ринкова економіка найбільше відповідає українцям, їх духовості, їхньому соціальному наставленню. Соціальна ринкова економіка остаточно покладе край підпорядкованості економіки України чужим інтересам і завершить процес деколонізації економіки України.

1/ ОУН в світлі постанов Великих Зборів, Конференцій та інших документів з боротьби 1929-1955, Видання ЗЧ ОУН, 1955, стор. 7-12.

2/ Там же, стор. 6.

3/ Там же, стор. 28-29.

4/ Там же, стор. 108.

5/ Там же, стор. 8-113.

6/ Четвертий Великий Збір ОУН; Перший том, Постанови, Видання ОУН, 1969, стор. 154-155.

7/ Там же, стор. 155-156.

8/ Там же, стор. 156-160.

9/ П'ятий Великий Збір ОУН, Матеріали й постанови, Видання ОУН, 1975, стор. 54-55.

10/ Шостий Великий Збір ОУН, Матеріали й постанови, Видання ОУН 1984, стор. 146-147.

11/ Цитата з „Постанови VIII НВЗ ОУН в ділянці соціально-економічних питань“, частина I, точка 6.

12/ Пропозиції Голові Верховної Ради України І.С.Плющу; „Про першочергові заходи щодо підготовки економічної реформи“, Бюлетень УЦІС, У-10/92, стор. 3.

13/ Dr. P.Lieftinck. Het Nederlandse financiële herstel 1945-1952; een terugblik; Lessen uit het verleden, A. Knoester red., Leiden/Antpen 1987, стор. 159 і наступні.

14/ ATW Korthout, Geldhervorming in de voormalige Sovjet-Unie, Tilburg, januari 1992. (Манускрипт магістерської праці: „Грошова реформа в бывшому СССР“), стор. 30-84.

15/ H.W.J. Bosman, Geldzuivering, Winkler Prins Encyclopaedie, Zesde Geheel Nieuwe druk, частина 9, стор. 274-276. Dr. P.Lieftinck, op.cit., стор. 159-187.

За яку Україну?

Засадничі постулати в будові Української Держави

Споконвіку людство прагне свободи й справедливості. Історія — це наче б хронологія людського тяготіння до виразнішого, більш удосконаленого образу справедливості і уведення цього образу у суспільно-політичному ладі вільних, суверенних суспільств. Модерна доба особливо характерна тим, що ці універсальні історіотворчі процеси тісно пов'язані з процесами усувереннення народів і людини. Результат такий, що ідея нації, концепція національного принципу світопорядку, вже стала наріжним каменем міжнародного права та взагалі міжнародних співвідносин.

Конкретно, ці ще не зовсім завершені процеси довели до того, що з одного боку уже універсально прийнятий демократичний принцип державної побудови, а саме, що найсправедливіша форма організації суспільно-політичних відносин у спільноті — це демократичний, народовладний лад, в якому кожна людина виступає як упривласнений на владу громадянин. З другого боку, у глибокому масштабі, ці процеси наймаркантніше виступали у формі національно-визвольних революцій проти всяких великодержавних, колоніальних, неокolonіальних чи виразно імперіалістичних конструкцій. Вже майже всі імперії світу розвалені під тиском цих універсальних процесів усувереннення народів та людини, включно із найжорстокішою в усій людській історії імперією — советсько-російською «тюрмою народів», спадкоємцем котрої є т. зв. Російська Федерація, яка залишається своєрідною «міні-імперією», в якій і надалі уярмлені чимало менших, неросійських народів.

Найдинамічнішою рушійною силою модерної епохи історії, на шляху вселюдського тяготіння до виразнішого пізнання образу справедливого ладу, є «ідея нації», тобто: а) в змислі справедливого світопорядку — незаперечне право кожного народу на державну самостійність і суверенність та міждержавне співвідношення, побудоване на тривкому фундаменті паритетної рівноправності і звільнене від усяких ядерних шантажів; і б) в змислі справедливої державної побудови — визнання нації, її загального добра найосновнішим упорядковуючим чинником усіх суспільно-політичних відносин. Особливо в наслідок розвалу советсько-російської імперії, все волелюбне, спрагнене на справедливість, людство вже має нагоду перейти на вищий етап у нашому спільному пошуку за універсальним справедливим ладом.

Однак, в цій післяіндустріальній добі, коли перед людством стоять такі, здавалося б, оптимістичні перспективи, то воно, натомість, опинилося в кризі, яка особливо спричинена знеціненням найпервинніших вартостей, які досі визначували велич Людини. Головна причина такого морального декаденсу корінно знаходиться в поширюванні капіталістично-ліберального ідеалу, який ставить примат на необмежену сваволу суспільно безвідповідальної одиниці, її накрізь егоїстичні інтереси. Цей розклад, що подекуди, зокрема в західних країнах, вже доходить до скрайнього нігілізму, тим паче загострений тим, що вже понад чверть століття все людство живе під найстрахотливішою примарою майбутнього: тотальне вимирання, безповоротна Смерть всього живого, спричинена ядерним Армагедоном. Зовсім не випадково, співархітекторами надалі існуючого, хоч вже анахронічного, ядерного та неокolonіального світового ладу були Москва і Вашингтон — центри, з одного боку завойовницького імперіалізму, з другого — міжнародного капіталізму.

Дорога відродження людства, того в ньому, що визначає духову глибину Людини, її природню шляхетність та притаманну їй волю до справедливості, веде через ідею нації, її загальне добро, перед ідеєю необмеженої сваволі одиниці; національна, суспільно-відповідальна людина перед національно осиротілою, егоїстичною, суспільно-безвідповідальною одиницею-індивідом; через національним та християнським, згідно духовим, змістом виповнене творче життя людини як Богоподібної істоти, перед суперіндивідуалістичною, розкладовою програмою стисло-матеріальних інтересів. У цій наскрізь прогресивній проєкції

нового суспільного ладу, опертого на ідею нації та її загального добра, знаходимо значення націоналізму на майбутнє. Це лад, який ще чекає свого здійснення, і який прийде на заміну досі пануючому у світі, особливо після провалу комунізму, капіталістично-ліберального ладу, опертого на необмеженій сваволі одиниці в атомістичній лжеспільноті.

Слід при цьому виразно й недвозначно ствердити, що грядучий націоналістичний лад зовсім не заперечуватиме демократію, але якраз удосконалюватиме її. Коли розуміти націоналізм як політичну концепцію, яка виводить, що суверенність людини-громадянина закріплюється лише через повне усуперечення її нації, через усуперечення загальної, національної волі до життя, волі до влади у державній власнопідметності, в державній побудові справжнього народовладдя; і коли розуміти націоналізм як політичний рух, який ставить у центрі своїх ідейно-програмових заłoженнь саме Людину, необхідність її вільного себевиразу на власну та суспільну користь; і коли прийняти основну етичну засаду націоналізму, що людська телеологічна воля до справедливості, яка становить той божественний підмет у нашій душі, узавершується лише в суспільно відповідальному співжитті з іншими людьми, нашими органічно сплеченими, однокраянами, то доходимо до висновку, що націоналізм, хоч відмінний та в деяких аспектах протилежний капіталістичному лібералізму, все таки виразно стоїть на корінно демократичних основах. Коли демолібералізм виходить з точки зору, що в природньому стані людина має буцімто ліцензію робити те, що лише захоче, згідно з її жадібними імпульсами чи проминальними афектами, націоналізм, натомість, виводить, що людина має спроможність перерішити таку в суті тваринну приреченість законам кавзальності, особливо коли вона вчиться підпорядковувати свої егоїстичні інтереси загальному добру своєї спільноти, актуалізуючи свою потенційну волю до добра, волю до справедливості. Демолібералізм трактує людину так, наче б вона була рабом своїх жадіб та пристрастей. Націоналізм, натомість, проєктує людину як передусім етичну істоту, що в спільноті вчиться не лише вибирати, але власне *правильно* вибирати між добром і злом, між правдою і брехнею, таким чином звільняючись від усяких примхливих, афективних пут стисло матеріальних, тілесних, чи тваринно-кавзальних вимог життя. Свободу людини не можна звести до рівня тваринної «свободи», чи вірніше — псевдосвободи, бо справжня свобода вимагає зрозуміння та прийняття людиною її суспільної відповідальності. Справжньою, повноцінною, суспільно відповідальною свободою може користуватися лише моральна істота, отже — лише людина.

Замість відноситися до людини як до звичайного споживача, відокремленого від спільноти, і замість постулювати, що люди в такому атомістичному суспільстві/державі мають якусь свавільну «ліцензію» себе взаємно пожирати у гоні нагромадити щораз більше вигод та розкошів коштом злидення інших, то набагато прогресивнішою та справедливішою є концепція державної побудови, яка розуміє національну державу як власність усіх її громадян-співжителів, незалежно від їхнього національного походження, стану, віровизнання, раси і т.п.; це концепція, яка постулює усуперечення в державі суспільство, як дорогоцінність вільних і тому гордих, усуперечених продуцентів, упривласнених не лише на владу, але й також на засоби виробництва, які мають однакові права та привілеї і які однаково відповідальні за загальний добробут в їхній спільноті/державі. Така суто-націоналістична концепція держави плекатиме найшляхетніше розуміння громадянства, в-зміслі національно-державної співвідповідальності: тобто відповідальність кожної людини, кожного вільного продуцента супроти його спільноти та держави, і не менша відповідальність держави, співвласником і співгосподарем котрої є кожний в ній громадянин, супроти кожної в тій державі людини. З націоналістичної точки зору, державна потужність міряється не якимсь гоном до слави шляхом завоювання чужих мирних народів; але міць державної спільноти постулюється як вислід плікання в кожному її громадянині (навіть у тих, що творять національні меншини) найшляхетніших рис характеру та норм поведінки, згідно з старим римським ідеалом «цівітас», що породжує сильне бажання волі. Такий етично кріпкий, хоробрий воїн-громадянин буде більше боятися неволі, ніж смерті в боротьбі на захист волі нації та її державного суверенітету.

Коли націоналізм відмінний від капіталістичного лібералізму, то він вже в цілому суперечить як комуністичним, так і всяким фашистським концепціям, обидві з яких стоять на тоталітарних, антидемократичних основах, бо ставляться до підметної в державі нації з автократичним презирством. Спільні знаменники комунізму і фашизму — це зведення людини до статусу якогось обездуховленого молоха, якого режим має право визискувати для диспропорційного посилювання анонімного державного апарату; утуманення народу, зведення його до рівня політично несвідомої маси; монотонність суспільного життя; мілітаризація суспільства та всіх у ньому відносин, які самі основані на культі доносу; надмірна апотеоза держави, її потужности на всіх рівнях, коштом тотального заперечування людських свобод; уосіблення держави в особі вождя. До речі, основне лихо комунізму, фашизму, та навіть капіталістичного лібералізму, помимо їх подекуди гострих розходжень, — це їхня нехоть до національного первня, до нації взагалі, як основного упорядковуючого чинника всіх суспільних відносин, нехоть до спільного, загального добра всіх жителів, вільних продуцентів, гордих господарів-громадян національно-державної спільноти.

Уведення комунізму в Україні також було засобом накиннення ворожого, суто-російського способу та змісту життя, отже засобом яничаризації, національного осиротіння та матеріального ожебрачення українського народу і топтання гідности української людини, зведення її до рівня якогось дикунського анонімного молоха. Все це у підготовці до зметення самого імени України з лиця світу та включення її народу у «великоросійський» народ, однак, очевидно, на основі меншевартісних «молодших братів». Московська колоніальна політика в Україні зводилася до того, щоби на всіх відтинках життя насильно накиннути українському народові чужий, суто-російський зміст життя. Кожна структура чи установа, що у їхній сукупності творили тоталітарну колоніальну систему поневолення, були введені в т. зв. УССР на те, щоби відчужити українську людину від влади, перетворити її в обезвласненого політичного дикуна.

Колоніалізм, у будь-якій формі чи закрасці, не спроможний перейти таку дивовижну метаморфозу, в якій він перемінюється, як той хамелеон, з системи обезвласнення на народовладну систему максимального упривласнення, усувереннення людини та народу. Тому, в дальшому процесі закріплювання новопроголошеної Української Держави ще прийдеється замінити цей насильно накинений лад суто-українським порядком, тобто таким, що відповідає українським побутовим традиціям та надбанням, нашим віковичним політичним та моральним вартостям, нашій національній духовості та нашим державним інтересам. Отже, треба надати цим новим процесам та ще нествореним структурам та органам влади чисто український зміст, що єдино може забезпечити повне усувереннення української людини.

24-го серпня 1991 року проголошено постання нової політичної істоти та юридичної особи — України, чим також перекреслено дальше існування т. зв. УССР, яка не була ані українською, ні республікою, а навпаки: вона була колонією в ССРСР. 1-го грудня цей історичний Акт був узаконений українським народом у всенародньому референдумі, чим також остаточно угроблено вже тоді смертельно поранену від революційних ударів советсько-російську імперію. Конкретно, Акт проголошення незалежності України (а не відокремлення УССР від ССРСР) був уможливлений саме тому, що не вдалося найзапеклішим російським імперіозахисникам, янаєвським «путчистам», загальмувати назріваючі визвольні процеси. До речі, цей дуже небезпечний «путч» фактично штучно прискорив ці процеси. Результат такий, що Україна проголосила свою незалежність, як нова юридична особа, натомість затримавши всі дотогочасні колоніально-адміністративні структури, які були насильно накиннені Москвою на наш нарід, які досі були підчинені імперському центрові, і які якраз заперечували ідею Самостійної України. Всі владові, чи вірніше — суто-колоніальні структури та органи УССР, як також ціла законодавча й правова система, яку Москва завела в Україні, були подумані на те, щоби обезвласнити український нарід від влади, перетворити його в рабів-молохів згори змілітаризованої, перебюрократизованої колоніальної системи. Тому, ці же самі колишні, вже анахронічні та пережиті, колоніально-адміністративні структури ніколи не зможуть бути перемінені на дійсні, суто-державницькі,

суто-українські органи волевиявлення уже усупереченого українського народу; на справжні інструменти влади нації, в котрих ґрунтально схоплене моральне і політичне право народу правити собою, чим визначається державний суверенітет України.

Виринає питання: як створити механізми для того, щоб у дальшому процесі державного будівництва можна було б спорудити суто-українські владові структури та національні інститути, систему правовості та законодавства, і взагалі виповнити молоду Українську Державу наскрізь українським змістом життя, без того, щоби не порушити її покищо нестійкі основи? Таким механізмом могли би бути Установчі Збори, чи Національна Конституанта, скликана Верховним Советом вже неіснуючої УСРС, який до того часу повинен правити Україною виключно як її тимчасовий уряд, і з хвилини скликання котрої цей пережиток з колоніальної доби поневолення самоліквідувався б. Відпоручники до такої Конституанти були б обрані українським народом прямим голосуванням. Їхнім завданням було б прийняти Основний Закон (зглядно нову Конституцію), закон про громадянство, нову систему законодавства та влади, нові принципові засади правовості та взагалі найелементарніші атрибути нової юридичної особи, проголошеної 24-го серпня, яка називається — Україна.

У всяких проєкціях майбутнього ладу в Україні, слід виходити з твердого переконання, що в надрах душі століттями закріпаченого українського народу осталися глибоко закорінені певні цінності, які формувалися протягом століть, і яких ворогові не вдалося викоринити: традиційне українське християнство, почуття правосвідомості і моралі нації, властиве українцеві почуття справедливості та ієрархічності вартостей, сильне переконання у непроминальності власної індивідуальності та потреби її себевияву. На основі цих ніколи неперекреслених і непризабутих цінностей потрібно будувати наш державний, суспільний та політичний лад.

При тому, в центрі уваги всякого порядкування на майбутнє потрібно поставити людину як одухотворену істоту, не в розумінні капіталістичного лібералізму, який трактує людину як відокремленого від спільноти споживача з окремишньою програмою власних егоїстичних інтересів, але людину як суспільне істото, що росте і розвивається у спільноті і для спільноти, у родині і нації. Нація і родина живе в людині, і тому основою правосуддя і системи правовості в Українській Державі мусить бути національно визначена людська істота, обдарована Богом певною божественною волею до справедливості та із здібностями на себевиявлення, унаявлення через вільну працю своїх творчих диспозицій на користь своєї родини та на загальне добро своєї нації/держави.

Центральною проблемою в кожному державному устрою та взагалі в системі державної владобудови є питання влади. При цьому, слід зазначити, що тут не розуміється владу як звичайне адміністрування державним апаратом, але береться під увагу її суспільно-моральні атрибути, що цементують націю в одну органічну цілість. Питання влади не можна звести до звичайних силових факторів, але треба пояснювати в дусі морального права правити, від чого є похідний принцип суверенності у державі. Немає сумніву, що на сучасному етапі розвитку людства по лінії все досконалішого образу справедливого ладу, єдиним законним джерелом влади у державі є сам нарід, його загальна воля, яка є визначена спільними інтересами всіх громадян, вільних продуцентів, гордих співгосподарів державної спільноти. Тим паче, система владобудови мусить сама бути оперта на необхідності забезпечити соціальну справедливість усім жителям на українській землі. Людина-громадянин, яка має змогу користуватися всякими вольностями, але зведена до статусу злиденного жебрака, ніколи не зможе стати гідним сувереном на власній землі, співгосподарем своєї держави. Тому політичне усуперечення також вимагає створення максимальних можливостей для умасовлення власності, особливо на засоби виробництва, чи то на індивідуальній, чи на кооперативній основах.

Поруч виконавчої та юридичної (а не лише стисло судової) влади. найосновнішою є якраз законодавча влада, в котрій участь народу мусить бути вповні забезпечена в міру можливостей. Тому, що є неможливим завести систему прямої, безпосередньої репрезентації кожного громадянина у законодавчих органах влади, особливо на найвищому рівні, потрібно віднайти ефективні засоби для максимального представництва народу, його загальної волі, в органах влади через

народних відпоручників-послів. Нам видається, що представництво в законодавчих органах виключно партійних відпоручників, обраних народом у таємному і прямому голосуванні, навіть при багатопартійній системі, ще недостатньо вистачає для того, щоби створити справжній народовладний лад у державі. Можливо, потрібно створити систему двопалатного парламенту, в якому в одній з палат будуть виступати відпоручники політичних партій, а в другій — відпоручники поодиноких виробничих верств, професійних організацій, культурних і наукових установ, представники Церков та заслужені державно-політичні та військові діячі. На місцевому, чи найнижчому рівні, потрібно застосувати принцип самоврядування, що дасть нагоду кожному громадянину проявити свою державотворчу самоініціативу. Знову ж, основним ключем до розв'язки всіх проблем, пов'язаних із системою владобудови, мусить бути якнайширше усунування людини-громадянина України, створення максимальних можливостей для людського себевиразу, в розумінні, що людська індивідуальність росте через службу загальному добру її нації, її спільноті.

Попередньо була мова про юридичну, а не судову, владу. Йдеться про те, що в Українській Державі потрібно спорудити таку правову систему, в якій завданням як судів, особливо Найвищого Суду, так і прокуратури, буде не лише карати за злочин, але стояти на сторожі, на варті правості в спільноті, згідно з Основним Законом, винесеним Національною Конституантою, в якому будуть забезпечені права і вольності людини, і в якому будуть визначені первні правості, соціальної справедливості та народовладного суверенітету в усунуванні державній спільноті.

Слід тут також підкреслити, що зараз в Україні надалі застосовується суто-більшевицька правова система, яка була подумана на те, щоб розбити родину згідно з плеканим нею культом доносу, і розбити національну спільноту (як органічну спільноту) в ім'я отарної громади обезвласнених та ожебрачених кріпаків, анонімних, національно осиротілих та політично здичавілих молохів. Отже, доведеться також замінити цю колоніальну систему правості справжньою українською правовістю шляхом відгребання наших традиційних правних джерел, які можна віднайти в таких вічних скрижалях української національної духовості, як напр., «Руська Правда», «Литовсько-Руський Статут», чи «Права, по котрим судиться», до яких потрібно додати здобутки інших народів з модерних часів, які відповідали б українській індивідуалістичній психіці в протизагн до колективістичної. Різні правні уявлення, моральні почуття та взагалі дух нації проявляється також у народній творчості, в якій можна знайти ідеї для розбудови і збагачування української філософії права. Тут знайдуться такі визначні норми української правості, як напр., відсутність кари смерті на вільного громадянина; відсутність невілля, чи навіть наймитства по відношенню до людської праці; перевага родини-спільноти над егоїзмом одиниці; добро родини і спільноти над добром одиниці, рівність усіх перед законом і т.п. Насамперед, очевидно, потрібно усвідомити, що світ окупаційних, більшевицьких інститутів діаметрально протилежний до українського, який у свої основі опертий на окцидентальній правоментальності.

На грані нового століття вже можна бачити, що гряде нова доба — доба націоналізму. Ведена національно-визвольна боротьба поневолених Москвою народів уже провіщувала цю нову, грядучу епоху, бо в цій боротьбі вже був ідейно запроєктований новий, вільний та справедливий, світовий лад та суспільний порядок, який замінить старий світовий лад, оснований на упривілейованих, неоколоніальних інтересах кількох ядерних потуг. У новому, грядучому ладі, постановлять котрого уможливлене розвалом останньої імперії в історії — совєтсько-російської «тюрми народів», спільні інтереси всіх народів, всього людства, Людини як такої, будуть скрізь узгляднені на засадах паритетної рівноправності, бо в цьому ладі співвідносини між народами будуть вислідом вищого, більш удосконаленого розуміння справедливості. Це буде лад звільнений від того проклятого Дамоклового меча ядерного шантажу, під яким поставили все людство співархітектори старого, вже пережитого ладу, один з яких уже зметений на смітник історії, де його властиве місце. Все волелюбне, спрагнене на справедливість, людство зможе знайти силу для нової світобудови в

Зовнішня Політика України

Зовнішня політика відновленої Української Держави, затвердженої референдумом 1-го грудня 1991 року, повинна складатися з двох головних частин: перше — переконлива візія майбутнього і друге — холоднокровно виважені стратегічні цілі. Візія майбутнього, з точки зору українського націоналізму, побудована на ідеях нації як природного організму і самотнього чинника для самоздійснення людства у формі суверенних держав — суб'єктів міжнародного права. Умовою, що забезпечує нації тривалу активну участь у світовому середовищі й найбільш пристосована до всебічних інтересів національного життя, є політична організація у формі суверенної держави. Отож, ідеалом або візією зовнішньої політики України повинно стати здобуття і закріплення суверенної державності для усіх націй світу на підставі розвалу імперій і визволення поневолених націй, включно з поневоленими народами РСФСР, яке буде передумовою творення справедливого ладу на земній кулі, на засадах рівноправної співпраці усіх націй у галузях забезпечення миру і безпеки та розвитку добробуту і демократії.

Але візію не можна ототожнювати з державною зовнішньою політикою. Зовнішня політика мусить визначати стратегічні пріоритети для здійснення, навіть якщо вони в повному не можуть сьогодні досягнути усе визначене у вище згаданій візії. На жаль, існуюча зовнішня політика влади у Києві скоріше визначається своєю риторикою, грандіозними жестами і практичною відсутністю чіткої зовнішньої політики і конкретної дії. До речі, влада ще не представила перед світом своєї доктрини зовнішньої політики Української держави. Це призвело до замішання і до сумнівів з боку як західного, так і східного світів.

Якщо навіть прийняти, що існуючі у грудні 1991-го року умови оправдували рішення президента Кравчука — поспішно і без жодних порозумінь з іншими чинниками держави втягнути Україну у т.з. СНД, не розмірковуючи, чим є СНД в дійсності, все таки зовнішні політичні й стратегічні наслідки для України були і залишаються негативними і небезпечними. Вступивши в СНД, Україна втратила критичний момент, який існував зразу після референдуму, коли держави світу звернули усю свою увагу на волевиявлення українського народу, котрий 90 відсотками голосів відновив самостійну Українську державу. Але замість рішучих і конкретних кроків з боку уряду України, по відокремленню України від Росії, і замість самостійної дії у справах внутрішньої і зовнішньої політики України, влада у Києві знову зробила свої рішення залежними від згоди Москви. І знову ж перед світом появився новий колектив республік з Росією як першою між рівними. На підставі СНД світ визнав не держави - члени СНД спадкоємцями бувшого ССРСР, а радше Росію. І, таким чином, Росія зайняла престижне і політично вагоміше місце бувшого ССРСР у Раді Безпеки ООН; практично визнана єдиним власником всього закордонного майна колишнього ССРСР; США і країни НАТО вимагають, щоби члени СНД з ядерною зброєю на їхніх територіях передали цю зброю Росії і щоби члени СНД не окремо, а спільно сплачували борги бувшого ССРСР.

Отож, найбільшою втратою від членства в СНД стало фактичне знецінення, девальвація процесу українського державотворення для міжнародної opinio. Той багатообіцяючий ажіотаж, що був у світових засобах масової інформації довкола України після 1 грудня, з часу підписання договору в Мінську практично зійшов

здетермінованій настанові України бути першою ядерною потугою, яка зліквідує всю свою ядерну зброю, цей лихий засіб тотального знищення Людини, перетворившись у без'ядерну зону. Україна тепер ставить виклик усьому волелюбному, спрагненому на справедливість, людству, ядерним і неядерним країнам, перетворити всю земну кулю в одну широкопростірну без'ядерну зону, що є передумовою до закріплення стабільного і тривалого миру в світі. Ось це візія націоналізму, яка несе порятунок людству.

нанівець. Сьогодні ж Україна, якщо й згадується в світових масмедіях, то часто в контексті СНД. Як вкласти в рамки зрозумілого, що один день Кравчук годиться віддати Москві усю ядерну зброю, на другий день — ні, а на третій — знову ж її віддає? Чи хоч би такий факт: то «державні мужі» України однозначно заявляють, що самостійна Україна буде сплачувати свою частку зовнішнього боргу бувшого СРСР окремо від СНД, а за тиждень чи два міняють свою політику і знову ж годяться підкоритися Москві. З огляду на вищесказане виринає питання: як може світ позитивно оцінювати події в Україні у визначенні міри майбутніх інвестицій в її економіку, міри готовності до партнерства з нею та міри пріоритетності стосунків з молододу перспективною державою на сході? Згадується Шевченкове: «Та сміються ж з України стороннії люди!»

Отож, не викличе сумніву потреба відокремити два рівні функціонування української державности — в межах СНД і в контексті взаємин з рештою світу. Таким підходом ми зможемо розрізнити об'єктивну реальність і декларативну символічність. Ми зможемо також довести, що зовнішня політика будь-якої держави вповні може тільки віддзеркалювати рівень і напрям внутрішньої політики даної держави. З точки зору об'єктивних, а не декларативно-символічних обставин, самостійні держави світу вважають, що покищо реальних відмінностей між господарсько-військовою (тобто державною) системою СНД і колишнього СРСР у багатьох питаннях не зареєстровано.

Дехто з табору «оптимістів» може завважити, що понад 100 країн світу визнали державну незалежність України і що синьо-жовтий прапор висить перед ООН поруч з національною символікою усіх інших незалежних держав. «Оптимісти» також можуть пишатися тим, що 400,000 військових прийняли присягу на вірність Україні. Усе це символізує поступ Української Ідеї, є яскравим підтвердженням Української Державности і засвідчує, що дійсно, військові та господарсько-економічні стосунки між суб'єктами СНД тріщать. З цим не можна сперечатися. Але відразу нагадаю, що політика фіксує якісну «інакшість» ситуації не тоді, коли щось десь тріщить, а коли вже є доконаним факт військової і економічно-господарської переорієнтації з одного центру ваги на інший. Тобто, якщо Україна переорієнтує направленість своєї військової доктрини і свого економічного ринку з російського терену — на який припадає більше двох третин експортно-імпортних операцій — хоча б на центральноєвропейський або на будь-який інший, і якщо така переорієнтація набуває статусу дійсного факту, то реальна — а не лише декларативна — політика засвідчує зміну фактичного стану.

У справі Збройних Сил України, з одного боку, є факт присяги на вірність Україні сотнями тисяч військовослужбовців. А з другого боку, факт прийняття присяги на вірність не є гарантом вірності. Державні чинники на Заході й на Сході подекуди доводять таке: де ще вчора військова частина служила під одним прапором, сьогодні під іншим; керувалась однією присягою, нині іншою? Держави світу також не забувають, що 400,000 військових, що присягнули Україні, — це лише третина нині дисльокваних в Україні солдат і офіцерів і що це число збільшується, а не зменшується, з огляду на перенесення на територію України десятків тисяч солдатів бувшої Червоної Армії, дисльокваних на територіях бувших членів Варшавського Пакту.

Рівнож питання Чорноморської Фльоти і взагалі Криму чи то термоядерної зброї в оцінці світу скоріше віддзеркалює декларативні твердження і протести українського уряду, а не конкретні та непохитні дії суверенної держави, готової боронити свою територію і відстоювати свої права. З точки зору важливості військової доктрини до зовнішньої політики, вже зроблено принаймні дві стратегічні помилки.

По-перше, теперішня військова доктрина України обмежує функції своєї фльоти здійсненням патрулювання й захистом морських рубежів. Зрозуміло, це передбачає відповідний склад фльотилії: як за кількісними параметрами, так і за клясою військово-морських одиниць. Якщо такий підхід збережеться, то через кілька років у випадку пропозиції до України взяти хоча б символічну військово-морську участь у якомусь конфлікті в іншому геополітичному регіоні світу, Києву нічого не залишиться, як розвести руками. І це тоді, коли навіть Греція

й Нідерланди зможуть надати свої стратегічні військово-морські підрозділи. В Україні, на жаль, таких не передбачено. Очевидно, геополітичний горизонт теперішніх київських державних речників сягає не далі акваторії Чорного моря.

По-друге, викликає подвійне почуття — здивування й обурення — прагнення українського уряду якнайшвидше позбутися ядерної зброї (тактичної — до липня 1992-року, стратегічної — до кінця 1994 року). Це засвідчить мирний характер України і нібито призведе до пільгового капіталовкладення в її економію. Викликає сумнів хоч би те, що економія без досконалих систем військового захисту може бути впевнена в безхмарності свого майбутнього, що завжди було і залишається головним критерієм для інвеститорів у їхній аналізі ризику для капіталовкладення в економіку іншої держави.

А щодо ядерної зброї, то після того, як 57 відсотків тактичної ядерної зброї були вивезені в Росію для знищення, президент України, хоч дещо пізно, все таки висловив свої сумніви: а чи дійсно Росія ті ракети знищує? Якось воно незручно навіть пояснювати, що постановка питань і їх вирішення повинні передувати прийняттю рішень. І ні в якому разі не навпаки. Ми ж розглядаємо зовнішні аспекти поступу України, котрі вперто нагадують, що без належної уваги до рівня власної військової потуги Україна може скотитися в таблиці світового політичного рейтингу.

Економічний аспект довкола питання української зовнішньої політики також надзвичайно суттєвий. За умов необхідності докорінної економічної переорієнтації, очевидно, було б передчасне говорити про якісь конкретні деталі структурних економічних зв'язків з кожним із багатьох світових авторитетів у цій сфері. Нині доцільно сформулювати лише загальні засадничі принципи економічної співпраці. Такими повинні бути: високий технологічний рівень пропонувананих Україні виробничих ліній, пільговість умов, низька енергоємність і, як результат — невисока собівартість кінцевої продукції. Уся мудрість державного діяча полягатиме в тому, аби відрізнити зерна від половини, зупинивши вибір на варіантах, котрі найшвидше виведуть Україну на вищу господарсько-економічну світову сферу, унеможливлять московську економічну окупацію, не перетворять Україну в терен для експлуатації економічними потугами світу.

Самостійні держави світу, головню економічно і збройно потужні держави, орієнтуються перш за все одна на одну і на ті держави, котрі на підставі свого стратегічного і геополітичного положення, як і через свій економічний і збройний потенціал, можуть зайняти належне місце і відіграти свою легітимну роль в системі забезпечення регіонального і міжнародного миру та безпеки, як і в розвитку добробуту і демократії.

З геополітичної точки зору серед безпосередніх сусідів України домінуюче значення мають взаємини з Росією. З усієї широти спектру різних стосунків доцільно виділити кілька аспектів. Державна окремішність України практично відрізає Росію як по суші, так і по морю від Європи, а значить від європейської політики, цінностей, технологій, рівня життя. Усвідомлення цієї простої геополітичної формули завжди спонукувало Москву до підступної та жорстокої експансії на терен України. За відсутності слов'янської України Росія ризикує залишитись у сумнівній азіатській компанії, котра буде чисельно переважати і, опираючись на авторитетні ісламські сили, вже в найближчій часі сформує свої «правила гри» й ознайомить з ними Росію. Останню це може привести до цілковитого державного фіяско, замкнувши її в кордонах московського князівства часів Івана Калити. Такі перспективи нададуть експансіоністським потягненням Росії щодо України додаткових небезпечних ірраціонально-гістеричних форм. Цю об'єктивну модель можливого розгортання подій Київ повинен особливо добре затамити, керуючись нею в розробці зовнішньої, військової та господарсько-інтеграційної політики.

На півночі Україна межує з Білоруссю. Стратегічно це надзвичайно важлива держава, а в системі зовнішньої політики Києва зокрема. Білорусь — останній хиткий елемент в концепції Балтійсько-Чорноморської співдружності (Україна, Білорусь, Литва, Латвія, Естонія). Україна повинна використати всі можливості, аби прилучити Білорусь до реалізації цієї ідеї. В разі утворення згаданої співдружності,

котра мала б економічно-господарські функції та функції регіональної безпеки, Росія буде відкинута з європейського театру політичних дій *де факто*. У свою чергу Україна автоматично стає найбільшою потугою в регіоні, який перегороджує Східню Європу з півночі на південь. За таких умов акції України на міжнародній політичній біржі різко підуть вгору.

Польща і Чехо-Словаччина прагнуть рівних, взаємовигідних стосунків з Україною. Польща, маючи перед собою доконаний факт об'єднання двох Німеччин, ввічливо визнала незалежність України відразу після її проголошення. Найбільш теплі перспективні міжнародні стосунки склалися між Україною і Угорщиною. Ця держава хоче бачити в Україні надійного господарсько-економічного партнера. Для України важчими є стосунки з Румунією з причин територіальних претенсій на українські землі з боку Бухареста. Мабуть, критерії розв'язки цієї проблеми повинні бути такі: на коротшу мету, визнання з боку усіх новопроголошених держав, колишніх колоній в СРСР та т. зв. «сателітів» Москви, необхідності затримання стабільних та мирних співвідносин, потрібних для закріплення поодиноких держав; та на довшу мету — застосовування етнографічного принципу кордонів як гарантії тривких мирних співвідносин на майбутнє.

До найбільших потуг Європи слід віднести Велику Британію, Францію та Німеччину.

Динамізм англійської політики більш помітний на рівні Британської Співдружності, ніж Європейської.

Франція завжди дивилася на Східню Європу крізь призму пошуків можливого союзника в суперництві з Німеччиною. В різні часи Франція підтримувала то Польщу, то Росію, але ніколи Україну. Новітнім політичним діячам України варто пам'ятати ці історичні довідки, які є закономірним втіленням на практиці геополітичних реалій.

Німеччина є найбільшою потугою Центральної Європи. Її серединне положення посіяло в німецькій ментальності зерна експансіонізму як чи не єдиного засобу самовиживання. З іншого боку, раціональні аспекти німецької ментальності вимагали пошуку союзників. Не викликає сумніву, що Німеччина буде шукати союзництва з країнами на сході від своїх кордонів. Властиво, цей союзник не буде між тими, котрі примикають до Німеччини безпосередньо. Вибір пріоритетних зв'язків буде здійснюватись між Україною і Росією. Два суттєві фактори є безперечно на користь України. По-перше, Росія поряд із Францією завжди була кісткою в горлі Німеччини. По-друге, напруження федеративних зв'язків усередині Росії та здійснення не такої вже й неможливої ідеї Балтійсько-Чорноморської співдружності поставлять Росію цілковито поза межами європейської політики.

Найбільшою світовою потугою варто визнати США. Їхнє ставлення до України буде формуватись у контексті досягнення головного завдання: зберегти свою присутність в Європі - геополітичному просторі, що має умовну назву «від Атлантики до Уралу». Факт все більшого усунення з Європи зробить для США актуальним питання віднайдення тієї країни, котра стала б протиположністю для гіпотетичного німецького експансіонізму на залишених теренах. Рівень збройних і економічних сил лише України й Росії є достатнім, аби переконливо протистояти Берлінові. В разі усунення Росії з європейського театру політичних дій (найкращим гарантом цього стала б реалізація вже згаданої ідеї Балтійсько-Чорноморської співдружності), Америка матиме більший інтерес допомогти у розбудові української держави.

Може скластися унікальна ситуація, коли геополітичне розташування України зробить її «улюбленою дитиною» всіх суттєвих чинників європейської політики й політики США. Америка розраховуватиме на Україну як на протиположність Німеччині;

Позитиви і негативи сьогоденної зовнішньої політики України і геополітичні фактори, котрі повинні творити підложжя для зовнішньої доктрини України, які були виведені тут, значною мірою визначають потужність поступу України. Хотілося б надіятись, що орієнтири, наведені вище, послужать розгляду факторів зовнішньої політики українського державотворення з метою виборення належного місця як в Європі, так і в усьому світі.

Вельмишановні Пані і Панове,
Дорогі Подруги і Друзі Націоналісти!

Від імени Головної Управи і всього членства, згуртованого в Організації Оборони Чотирьох Свобід України в З'єднаних Штатах Америки, шлемо всім Вам, зібраним у Києві з нагоди Конференції Українських Націоналістів, наш палкий і дружній привіт та побажання якнайкращих успіхів у нарадах.

Ми вважаємо, що відбуття цієї Конференції є дуже на часі, бо якраз тепер, після відновлення державної незалежності України, що стало завершенням змагань попередніх поколінь, героїчної боротьби членів Організації Українських Націоналістів, воїнів Української Повстанської Армії та здійсненням відвічних мрій всього українського народу, імперативним завданням всіх Українських Націоналістів, незалежно від місця перебування, є скерувати всі сили на розбудову і закріплення цієї державності. Якраз тепер всім нам потрібно посилити наші зусилля, щоб жодні пекельні сили не могли перекреслити волю українського народу до самостійного державного життя, так виразно заманіфестовану 1 грудня 1991 року. Нам треба негайно приступити до відбудови зруйнованих большевицькою владою релігійних, наукових, культурних, виховних, господарських і політичних структур, тобто бази, на якій мала б постати нова будівля Української Самостійної Держави.

Тому, ми в діаспорі вважаємо себе інтегральною частиною Великого Українського Народу і, сповняючи наше історичне призначення, будемо далі нести всесторонню допомогу Вам та будемо активними співучасниками відбудови Української Самостійної Соборної Держави.

Слава Україні!

За Головну Управу ООЧСУ:

Мгр Євген Гановський - Голова

Андрій Соколик - Секретар

Вельмишановні Друзі і Подруги!

В імені Проводів та всіх членів ОУН та ОУВФ на терені Австралії маємо велику шану передати Вам палкий привіт з нагоди відбуття Конференції Українських Націоналістів у Києві в днях 28-29 березня, 1992 року. В часі ваших важливих нарад бажаємо Вам найкращих успіхів, щоб уможливити відбудову нашого нескореного народу, який був довгими роками пригноблений червоно-московською агентурою.

Ми віримо, що спільними силами українська нація закріпить та розбудує Українську Самостійну Соборну Державу з її усіма правами та гідностями, які належаться повноправним державам. Історія наших Організацій - це історія боротьби ОУН-УПА, це історія тисячів незнаних героїв українського народу, які віддали своє життя задля цього моменту. Вони вірили в те, що наш нарід переможе. Для них та для всіх борців, котрі так довго очікували на цей момент, станьмо гідно - як одне тіло, та недопустім до повернення до руйнуючих часів комуністичної влади.

Слава Україні!

Героям Слава!

З Пошаною до Вас,

Стефан Романів - Голова

Ярослав Дума - Організаційний Референт

Слава Україні!

До Хвальної Президії
і Достойних Подруг і Друзів,
Організаторів, Керівників і Учасників
Конференції Українських Націоналістів у Києві

Дорога Подруго Голово,
Вельмишановні і Дорогі Подруги і Друзі!

Актив Організації Українських Націоналістів у Великій Британії, довідавшись про відбуття Конференції Українських Націоналістів у Києві, глибоко і всесторонньо зрадів, що після шести декад важкої політичної і збройної підпільної боротьби за УССД під проводом сл.п.полк. Євгена Коновальця, Степана Бандери, ген. Романа Шухевича-Чупринки, Степана Ленкавського, Ярослава Стецька, інж. Василя Олесківка і мгр. Слави Стецько Провід ОУН рішився на розбудову явної ідеологічної, політичної дії в Україні.

Будучи безмежно раді з цього важливого першого кроку по лінії практичної і явної дії ОУН в Україні, ми передаємо наш найщиріший привіт і запевнення всесторонньої підтримки та співпраці в усіх важливих організаційних і політичних потребах.

Організація Українських Націоналістів, оформившись в єдину ідейно-політичну і військово-бойову силу в 1929 році, спромоглась протягом своєї історії і на своїх восьми Великих Зборах основно продумати і поставити всі ті головні духові, політичні, господарські й організаційні підстави, на яких спираємося і з плятформи яких може розвиватися національне суспільно-державне життя. Поклавши все це у підвалини сьогоднішніх потреб, ми, українські націоналісти, мусимо спрямувати сили України на розбудову і закріплення Української Держави.

Вітаючи Організаторів і керівників Конференції Українських Націоналістів у Києві, ми віримо, що ця Конференція, скупивши увагу наших націоналістичних сил в Україні і в діяспорі, принесе позитивні результати для української національної Справи, пожвавить процес державотворення українського народу. У цьому напрямі йдуть усі наші найкращі та найсердечніші побажання.

З висловами глибокої пошани до Вас,

Постій, 25 березня 1992

Героям Слава!

Тереновий Провід ОУН у ВБ

ПОСТАНОВИ ЩОДО НАУКОВИХ СПРАВ

Зриваючи окови 70-літнього невільництва, Україна встає з неволі в повній своїй подобі.

Комуністична система Советського Союзу та його централістичний політичний і господарський лад довели до гострої економічної кризи й політичної безвихідности. У наслідок цього московський режим усвідомив собі, що стоїть над прірвою та що економічно-соціяльна і політична ситуація можуть привести до вибуху і розвалу імперії. Щоб рятувати її, треба було піти на поступки внутрі і назовні. Звідтіля ідея та потреба «перестройки», тобто введення більш ліберального режиму і початків демократизації. «Перестройка» і «гласність» у скорому часі довели до того, що частина населення перестала боятися. Зникнення страху сприяло активізації ширших кіл громадянства. З цієї ситуації скористали поневолені Росією народи, провідні діячі яких висунули на перше місце національні вимоги, включно з реалізацією права виходу з СРСР, а згодом висунуено вимоги повної самостійности України.

Таким чином в Україні зайшли замітні зміни в політичному й господарському житті, зокрема в галузі преси, слухово-зорових медій, в діяльності культурних інституцій та товариств і українських Церков.

Проте цих змін майже не помітно в галузі науки (основних, точних і гуманітарних дисциплінах), що слід вважати наслідком диктатури державної влади в науці. Марксизм-ленінізм знищив поняття гідности людини і привів до тотального занепаду моралі і етики у праці й науці. Твердиною такої «науки» в Україні від 1930 років стала Академія Наук УРСР, яка донедавна являлась відомством московського центру та в інститутах якої, зокрема в ділянці основних (точних) наук, ще й досі російська мова вважається офіційною.

Проте під час останніх двох років відродження в Україні зарисовуються деякі зміни на науковому полі.

В першу чергу, спираючись на наукову традицію минулої діяльності Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, гурт українських вчених відновив діяльність цього Товариства, і також створились нові наукові і дослідні організації в Києві та в інших містах України (напр. Асоціація українських вчених, Наукове товариство ім. П. Могили та інші). Вони стали форумом звільненої від імперських пут та режимової диктатури науки. Знову, від 1990 року появляються тріщини в застійній стіні офіційної науки самої Академії Наук УРСР. Замітні вони в ще несміливих голосах окремих вчених проти партійної політики керівних органів тої ж інституції, яка все таки перед місяцями вийшла з-під опіки Москви і перейшла під юрисдикцію міністерства освіти УРСР.

Однаке в історичних дослідженнях, що провадяться в Інституті історії Академії Наук, і далі панують непевність, страх шукати правду, об'єктивно насвітлювати минуле України. Навіть якщо дехто з істориків і відкидає «старшобратські» тези, то все ж таки відкликається до тези про «спільне етнічне походження» трьох народів, а це означає продовження визнання «древньоруської народности», якої ніколи не було.

Боротьба за вільну українську науку вже почалась. Вона буде розгортатися не лише під тиском загального національного відродження в Україні, але й під тиском діяльності українських вчених з діаспори. Важливе тут зокрема те, щоб українська наука, зокрема українські високі школи, зовсім звільнилися з залежности від Москви; щоб перестали підлягати московським центрам не тільки гуманітарні, але й основні і всі інші науки, які вже в цьому часі являються вкрай необхідними для державного будівництва та стабільного розвитку нації.

Узглядуючи велику роллю, що її відіграє наука, зокрема наукові досліді та їх застосування в розвиток держави і праця високих шкіл в Україні, беручи до уваги сучасний стан і прояви відродження вільної науки в Україні, VIII Надзвичайний Великий Збір ОУН доручає Проводові Організації Українських Націоналістів, її Секторові Наукових Справ:

1. Піддержувати справжні і незалежні від комуністичної партії та Москви українські дослідні й високошкільні інституції й організації в Україні.

2. Змагати до відділення науки від урядових чинників та плекання її на принципах високої моралі і етики.

3. Сприяти організації й розвиткові інститутів та катедр українознавства при університетах та інститутах України, допомагаючи їм потрібними науковими виданнями, зокрема тими, які появились в діаспорі.

4. Допомогати вченим України вивести українську науку на міжнародний форум і таким чином запізнати їх із науковими скарбами західного світу, а також запізнати наукові кола світу із науковими здобутками українських вчених, які до цього часу Москва приписувала собі.

5. Старатись полегшити доступ українських вчених до наукових серійних і неперіодичних видань західного світу, в яких вони змогли б публікувати висліди своїх наукових дослідів.

6. Допомогати українським професорам з України вести виклади та робити наукові досліді в університетах країн діаспори.

7. Сприяти викладам наших професорів з-поза України, зокрема таких дисциплін: історії України, політичних наук, економіки, менеджменту та інших, потрібних в царині державного будівництва, в інститутах і університетах України.

8. Організувати курси українознавства у високих школах у країнах діаспори і допомогти студентам з України їх учацати.

9. Співпрацювати з Українським Вільним Університетом та іншими українськими високошкільними інституціями і науковими товариствами в країнах діаспори в питанні студій і літніх курсів.

10. Організовувати конференції у високих школах країн діаспори та України і там виводити й обороняти правду про Україну та правові принципи її самостійності.

11. Установити окремі стипендії для студентів з України і діаспори, які працювали б над проблематикою української визвольної боротьби та її провідних постатей.

12. Сприяти і допомагати студентам і вченим України (організацією окремих курсів тощо) у вивченні щонайменше однієї із головних західноєвропейських мов, які являються основним ключем до серйозних наукових дослідів.

13. Стояти на сторожі вживання лише і тільки української мови в дотичних викладах, на конференціях в Україні і діаспорі.

14. Звертати увагу зокрема на те, що українська наука займається також питанням про те, як стоїть українська проблематика поза межами України і зокрема у країнах діаспори. Відомо, що на цьому відтинку постійно існує потреба зводити бій за місце України між культурними країнами світу і за правильне розуміння її минулого й теперішньої ситуації, головню у відношенні до боротьби українського народу за УССД.

15. Сприяти професійній спеціалізації та вишколам національних кадрів в Україні, щоб піднести весь нарід на високий рівень працездатности і підприємливости, а націю на якнайвищий рівень конкурентноздатности.

16. Допомогати організувати окремі курси, цикли викладів та семінарі, що їх ведуть самостійницькі організації в Україні на спілку з організаціями та високошкільними інституціями української діаспори.

17. Організувати спеціальні конференції міжнародного характеру, в тематику яких входили б теми про самостійність України, визнання самостійної української держави іншими державами та їхні дипломатичні й економічні зв'язки з Україною.

18. З допомогою Головного Проводу організувати дослідні конференції виключно для активного членства ОУН.

ПОСТАНОВИ В СПРАВАХ КУЛЬТУРИ

Український нарід, як кожен інший нарід, покликаний Творцем до життя, обдарований талантами виявляти себе, свої творчі сили власного духа.

Духову творчість народу називаємо культурою. Культура — це духовий образ нації, через який вона усвідомлює світ явищ і себе, свій характер — свою індивідуальність, свою місію і призначення.

З джерел культурної свідомости виринають духові сили, що живлять культуру нації, формують її соціальний уклад, а в тому й державне життя нації.

Кожна нація має власну генезу. Метрика часу формування народу є свідченням його культури від початків її появи. Українська культура своїми коренями сягає часів палеоліту, а згодом неоліту і доводить, що носій її — український нарід — є автохтоном на власній етнографічній території впродовж багатьох тисячоліть.

Український нарід і його хліборобська культура оформились на грані двох континентів: Європи та Азії.

Характер української культури вирізняє український нарід серед інших народів, і саме цей неповторний характер зберіг націю в боротьбі із наїзниками і окупантами, що бажали заволодіти найкращою у світі землею і багатствами України.

Самобутня українська культура зберегла найкращі зразки з часів, коли вона була творчо вільною, коли вона розвивалася в умовах державного розквіту.

Нація, втрачаючи культурну підметність та самобутність, втрачає власну оцінку життя, незалежність світогляду і власної творчості, а разом із тим перспективу майбутнього.

Тому націоналізм, як ідея нації, що охоплює усі ділянки її життя, змагає до повного і найкращого її вияву у самостійній і незалежній державі.

Боротьба за культурну підметність нації є одним із життєвих відтинків боротьби нації за духову самобутність і незалежність.

Поневолений нарід є загрожений ворожим втручанням у його духове життя, у його культуру. Ворог проникає у релігійне життя поневоленого народу, в його традиції соціального ладу, національного світогляду і творчих стилів мистецтва. Ворог намагається відібрати поневоленому народові пам'ять про його історію, його минуле, а науку про правду підмінює наукою обману.

Саме тому, що культура є образом кожної нації, окупанти намагаються знеособити поневолені народи, підчиняючи їх своєму духовому життю.

Прикладом культурного геноциду московських окупантів в Україні є теорія «дружби народів», «зближення народів» і «злиття націй». Мета цієї теорії — створити «інтернаціональну культуру советського народу», ліквідуючи національні культури поділом на «буржуазні» — віджили та «пролетарські» — прогресивні. Ліквідуючи т. зв. буржуазні культури, окупанти ліквідують властиво культури національні, не лише за змістом, але й за формою.

Національна культура мусить бути вільною. Вільною мусить бути творчість індивідуальна, сперта на етичній і моральній відповідальності одиниць перед маєстатом живих і мертвих, народжених і ненароджених поколінь нації. Тільки незалежна і вільна творчість є справжньою культурою.

Тому боротьба за культурні цінності — це боротьба за національний характер народу, це боротьба за його майбутнє.

ОУН приділяє велику увагу ролі культури в боротьбі за духове життя нації, її світогляд, що виявляється у формах культурної творчості.

ОУН бореться за духову і організаційну незалежність українських Церков, за права незалежних виявів усіх ділянок культури, української мови, української науки, за повернення звичаїв та відродження знищених традицій, за свободну творчість в усіх галузях мистецтва.

ОУН вживає і вживатиме усіх засобів культурного багатства для збереження духового життя народу, підкреслюючи рівночасно велику роль культури в боротьбі за найважливішу мету — Українську Державність, яка єдина може забезпечити повний та найкращий розвиток усіх ділянок життя народу.

ПОСТАНОВИ В СПРАВАХ УДП, КОНСТИТУЦІЙНИХ І СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ

Ситуація в Україні і в цілій російській імперії доходить до такої критичної точки, що може кожночасно трапитися нагода для початку формування УССД. ОУН зміряє до того. І УДП потребує готуватися до такого моменту. У зв'язку з розвитком подій розширюються завдання і можливості для УДП.

1. VIII НВЗ вважає, що Організація мусить якнайбільше, при кожній відповідній нагоді, протиставити колоніальній системі УССР законну українську державу, яку репрезентує УДП. Таке протиставлення доцільно наголошувати в Україні і в країнах вільного світу, щоб валити престиж і легальність УССР та скріплювати національну державність. Таке протиставлення повинні наголошувати всі формації в Україні, які чітко змагаються за УССД, як Українська Міжпартійна Асамблея, Об'єднання Державна Самостійність України, УХДП, Товариства Ветеранів національно-визвольної боротьби 40-их і 50-их років, молодіжні націоналістичні товариства тощо.

2. VIII НВЗ вважає за доцільне порадити Українському Державному Правлінню заставитися над поширенням структури УДП, зокрема зформуванням відповідного законодавчого органу, до якого могли б належати люди (окремі особи та угруповання), які визнають відновлену державу Актом 30-го червня 1941 року як найновішу українську державу, а разом з цим і тяглість цієї державности під видом УДП. До такого законодавчого органу за відповідним переданням мандату можуть бути репрезентовані мільйони українських громадян. Такий орган міг би, наприклад, носити назву «Українська Державна Рада». При розширенні праці УДП можна евентуально зформувати незалежний контрольний орган, чи навіть судовий.
3. VIII НВЗ вважає, що з наближенням можливості відновлення Української Держави буде потреба представництв УДП в різних країнах, які з формальним відновленням УССД могли б стати основою для посольств майбутньої УССД. А в переходовому періоді творення держави, вони могли б бути неофіційними речниками УДП і всіх тих українських сил, які визнають УДП і борються за відновлення УССД.
4. VIII НВЗ поновлює Постанову VII ВЗ про свою всецілу піддержку УДП і з задоволенням стверджує, що мандат УДП оновлюється масовим визнанням УДП мільйонами українських громадян, які підписують заяви, організовані Українською Міжпартійною Асамблеєю та іншими установами.
5. VIII НВЗ пропонує УДП зайнятися зорганізуванням Правничої Комісії для опрацювання конституційного, адміністративного, міжнародного, економічного, громадянського, тощо, прав. При відновленні української держави на руїнах ССРСР-УССРСР необхідно буде мати відповідний кадр спеціалістів.
6. VIII НВЗ піддержує співпрацю, що розгортається і скріплюється між УДП та Українською Міжпартійною Асамблеєю і Об'єднанням Державна Самостійність України, та заохочує інші українські незалежні об'єднання визнати УДП та нав'язати співпрацю з ним, а також включитися до цього координаційного осередку безкомпромісного революційного напрямку.
7. В середовищі УМА зародилися конструктивні ідеї Національного Конгресу, Громадських комітетів, Ради національного порятунку та інші. Це корисні ініціативи для «переходового періоду», коли буде змога на основі громадянських комітетів розпочати відновлення УССД. VIII НВЗ піддержує ці різні ініціативи та дораджує далі над ними працювати, рівночасно мобілізуючи сили нації під проводом ОУН до рішального бою за УССД.
8. Розуміючи, що УДП потребуватиме розбудовувати свою економічно-фінансову базу, VIII НВЗ піддержує різні відповідні ініціативи УДП в тому напрямі.
9. VIII НВЗ поручає координувати співпрацю ОУН і УДП з визвольними рухами інших націй почерез Антибольшевицький Блок Народів.

ПОСТАНОВИ ЩОДО СЕКТОРА ІНФОРМАЦІЇ

І. Загальні ствердження

1. Роль засобів масової інформації — інформувати суспільство про події, які мають відношення до життя суспільства у всіх його проявах.
2. Вільне слово стоїть на сторожі даного суспільства і є потужним середником у визвольній боротьбі поневоленого народу на батьківщині і поза її межами.
3. Історія людства дає багато прикладів ключової ролі, яку сповнило вільне слово у визвольних процесах даного народу — особливо у визвольній революції, яка має своє джерело у радикальних змінах у принципах, поглядах, почуваннях і емоціях поневоленого народу.
4. Медія складається з двох основних частин: передання об'єктивної інформації про події та їх аналіза.
5. Визвольна масова медія, базуючися на національній визвольній традиції, особливо наголошує стан поневоленого народу і вказує шлях до нормалізації його буття почерез самовизволення і побудову власної самостійної держави.

6. Своєчасне інформування, об'явлення стаєвищ до окремих подій та загальних проблем, висвітлювання політичної програми і програми державного будівництва, поширення визвольної-державницької концепції та сприяння відродженню українського народу і його національної свідомості, поширення чинної прихильності серед національних меншин до визвольних процесів і побудови Української Самостійної Соборної Держави для усіх її громадян — це основні завдання визвольної масової медіа.

7. Визвольна медіа сповняє важливу роль у психологічній боротьбі проти окупаційної системи.

8. Передумовою виконання завдань, які стоять перед визвольною масовою медією, є ефективне застосування (і удосконалювання) найновішої технології зв'язку, комунікації та інформації.

II. Середники поширення інформації

В систему поширення інформації входять такі чинники і середники: 1) Телебачення (українське і неукраїнське); 2) Радіомовлення; 3) Періодична преса; 4) Інформаційні матеріали пресових служб (у нашому випадку УЦІС); 5) Книжки, монографії, журнали, брошури, летючки; 6) Афіші, графіті; 7) Видавництва.

До 1: 1) Ініціативно подбати про кращий доступ до неукраїнського телебачення шляхом посилення існуючих контактів і нав'язання нових для передачі інформації про визвольні процеси у формі відеозаписів та за посередництвом відповідних представників національно-визвольного руху з України та діаспори. 2) Поширити доступ до українських телепрограм в Україні і в діаспорі з тою самою метою. 3) Висвітлювати на регулярній базі для української громадськості відеохроніки з подій в Україні, а в Україні з важливих подій в діаспорі — особливо там, де немає українського телебачення чи доступу до телебачення.

До 2: 1) Певше стосується теж і до радіомовлень, хоч, у цьому випадку, при допомозі звукозаписів там, де була мова про відеозаписи. 2) Визвольні процеси в Україні акутно вимагають реалізування, у міру можливостей, власних радіопередач на території України та у сусідніх країнах із спрямуванням на Україну, і в осередках української діаспори (що тепер уже включає країни суб'єкти кол. СРСР). 3) Поширювати можливості радіоаматорського зв'язку між Україною і діаспорою.

До 3: 1) Беручи до уваги особливе значення періодичної преси у визвольних процесах і державному будівництві, подбати, щоб україно- і чужомовні органи ОУН і органи ОУВФ якнайширше розходилися як в Україні, так і в діаспорі.

До 4: 1) Поширення діяльності УЦІС на Україну і діаспору є критичної ваги досягненням ОУН. 2) Відділ відеокасет УЦІС поширити теж на продукцію звукокасет для належного використання в Україні і діаспорі згідно із постановами в §1 і §2. 3) УЦІС має стати єдиною інформаційною службою усіх організацій, установ та інституцій середовища ОУН та ОУВФ у широкому розумінні.

До 5: 1) Дальше розгортати видавничі пляни праць і матеріалів з метою заповнення т. зв. «білих плям» в національній пам'яті українського народу з особливим наголосом на тематику визвольного націоналізму, визвольної боротьби і державного будівництва. Ці видавничі пляни мають узгляднювати у першу чергу потреби України на батьківщині і у світі. 2) Подбати про забезпечення матеріальними засобами і поширення україно- і чужомовних видань (названих у §5) ОУН і ОУВФ як в Україні, так і в діаспорі. 3) Відновити видавання кварталного політично-історичного журналу іспанською мовою «Україна Лібре», який виходив до 1960-их років в Аргентині заходами існуючого Українського Інформативного Видавничого Інституту. Це є особливо важливим з огляду на півмільярдний іспаномовний світ. 4) Встановити періодичне видання АБН для країн-суб'єктів совєтської російської імперії, які усамотійнюються чи уже стали самостійними.

До 6: 1) Розгорнути систему зорової інформації у формі афіш і графіті (це останнє на об'єктах окупаційної системи) для швидкого передання широким колам населення відповідної інформації та їхньої мобілізації для потреб політичної боротьби за повну самостійність України і державного будівництва.

До 7: 1) Для ефективного здійснення названих многогранних плянів, належно забезпечити дальше існування і розбудову себеоправданих видавництв у діаспорі у рамках середовища ОУН, забезпечити відповідними ресурсами посилену розбудову відповідних видавничих засобів ОУН в Україні.

III. До справи змісту

До 1: Усі видання ОУН повинні далі, лиш інтенсивніше, наголошувати визвольну, державницьку, військову, самостійницьку і державо-будівничу тематику з усіх можливих кутів бачення.

До 2: Побільшити якостево і чисельно нашу самостійницько-державницьку унапря-млюючу публіцистику, в чому допоможе обмін кадрами і матеріалами між Україною і діаспорою.

До 3: Посилити кампанію у видавничо-інформативному пляні за визнання України державами світу і нав'язання відповідних зв'язків по лінії надання Україні дипломатичної, політичної, економічної, тощо, допомоги у процесі її усамостійнення від імперської системи і в протистоянню до намагань втягнення України у перебудовану російську імперію шляхом «нового союзного договору».

IV. Інтеграція сил і зусиль

Наголосити ділову інтеграцію національних наукових і публіцистичних зусиль і сил між Україною і діаспорою.

ПОСТАНОВИ ЩОДО УЦІС

Шляхом удосконалення праці і функціонування УЦІС пропонується наступне:

1. Редакція чужомовної інформації УЦІС зверне увагу на покращання селекції матеріалу, призначеного для неукраїнського світу, уточнення по лінії прийнятої у політичному і журналістичному світі відповідної сучасної термінології і «жаргону» та даліше удосконалення форми. Уточнення Дирекцією УЦІС співвідповідальності і уточнення обов'язків анломовних філій УЦІС по лінії виготовлення потрібних перекладів.

2. Система УЦІС старатиметься надалі постійно удосконалювати себе по лінії швидкої передачі української і чужомовної інформації між Централєю УЦІС і філіями та між філіями і Централєю УЦІС — тобто, по лінії обопільного інформування, чи інтеграції передавання інформації.

3. Удосконалення перевірки вірогідності інформацій, одержаних із України.

4. Підвищення фаховости по оперативній лінії — тобто належне використання існуючої технології у посіданні мережі УЦІС.

Хвальна Президіє, Делегати, Учасники і Гості
Конференції Українських Націоналістів!

Від імени Організацій Українського Визвольного Фронту в Канаді - від їх Головних Управ, численних відділів і осередків по цілій Канаді і багато тисяч членів і прихильників - з великою радістю і почуттям гордості за нашу незламну націю вітаємо Організацію Українських Націоналістів і Конференцію Українських Націоналістів на Рідних Землях.

Український визвольний націоналізм, базуючись на християнському гуманізмі, завжди був і є найвищим виявом патріотизму і любові до української нації і до української людини. Рівночасно, він завжди був і є виявом і речником пошани, братерства, толерантності до інших народів світу і національних меншин, згідно із його традиційним гаслом „Воля народам! Воля людині!“.

Щиро бажаємо Вам, щоб наради Конференції були діловими, творчими, єднаючими і конструктивними в ім'я відбудови, закріплення і захисту Української Самостійної Соборної Держави з демократичним устроєм.

З нашого боку, ми далі робитимемо усе, що лиш можливо, щоб у цю Велику годину допомогти Україні, допомогти її самостійницьким і державотворчим силам здвинути державу для добра усіх її громадян і майбутніх поколінь.

Так нам усім, Боже, допоможи!

Слава Україні!

Олег Романишин - Голова

Микола Бартків - Генеральний Секретар

ЗМІСТ "БЮЛЕТЕНЯ ПРОВоду ОУН" ч. 37

На актуальні теми

Редакційна - РІК ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ	стор. 1
" - ПРОЄКТ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ	7

З дії Проводу ОУН

Редакційна - ПРАЦЯ ГОЛОВИ І ЧЛЕНІВ ПРОВоду В УКРАЇНІ	10
Слава Стецько - ПОБУДОВА ВЛАДИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	12
Передруки - СИЛА ОУН В НАРОДІ	15
- САМОСТІЙНУ ДЕРЖАВУ ПРОГОЛОСИЛИ, АЛЕ ЇЇ ЩЕ ТРЕБА БУДУВАТИ /нагол. до ілюстрації/	17
- ГОЛОВНЕ - ВІДРОДИТИ НАЦІЮ	18
- ЗРОДИЛИСЬ МИ ВЕЛИКОЇ ГОДИНИ	20
- ГОВОРЯТЬ УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ /уривок/ ..	21

Конференція Українських Націоналістів у Києві

Володимир Косик - ІСТОРИЧНА РОЛЯ ОУН-УПА В БОРОТЬБІ ЗА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ	22
ПРИВІТ КОНФЕРЕНЦІЇ ВІД СВІТОВОГО УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ	28
Омелян Коваль - ДЕРЖАВА В КОНЦЕПЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ	29
Омелян Кушпета - ЧЕРЕЗ СОЦІАЛЬНУ РИНКОВУ ЕКОНОМІКУ ДО ДЕКОЛОНІЗАЦІЇ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	34
Роман Зварич - ЗА ЯКУ УКРАЇНУ?	38
Борис Потапенко - ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ	43
Привіти КОНФЕРЕНЦІЇ: - Гол. Управа ООЧСУ, США	47
ТП Австралії	47
ТП Великобританії	48
ОУВФронту в Канаді	54

Матеріали VIII НВЗ ОУН /закінчення/

- ПОСТАНОВИ ЩОДО НАУКОВИХ СПРАВ	49
- ПОСТАНОВИ В СПРАВАХ КУЛЬТУРИ	50
- ПОСТАНОВИ В СПРАВАХ УДП, КОНСТИТУЦІЙНИХ І СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИХ	51
- ПОСТАНОВИ ЩОДО СЕКТОРА ІНФОРМАЦІЇ	52
- ПОСТАНОВИ ЩОДО УЦІС	54
- Від Редакції "Бюлетеня"	54

=====

Редакція цього числа "Бюлетеня Проводу ОУН" вибачається, що з уваги на конфлікт між бажанням помістити в цьому числі якнайбільше матеріалів та обмеженістю місця, конференційну доповідь д. Бориса Потапенка скорочена на три-чотири лінійки в передостанньому відступі, а Привіти Конференції із США, Австралії і Канади надруковано без зворотів до Адресата, і. е. - Президії Конференції. Просимо в Подруг і Друзів вибачення за це.

-----:-----